

# UREJANJE MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA





**URBANISTIČNO-ARHITEKTURNA DELAVNICA**  
**UREJANJE MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA**  
Črnomelj 2013

*Urednica: Alenka Fikfak*

*Ljubljana 2014*

*Strokovna monografija, prva izdaja  
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo  
Ljubljana, 2014*

*Naslov dela:*

## **URBANISTIČNO-ARHITEKTURNA DELAVNICA** **UREJANJE MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA** **Črnomelj 2013**

*Urednica: Alenka Fikfak  
Predgovor: ga. županja Mojca Čemas Stjepanovič*

*Oblikovanje: Janez P. Grom, Urška Kalčič  
Grafični prelom in priprava za tisk: Janez P. Grom, Urška Kalčič  
Naslovnica: Janez P. Grom  
Format publikacije: 23,2 cm x 23,2 cm*

*Založila: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo  
Naklada: izdano kot e-knjiga*

*Objavljeno na strani Fakultete za arhitekturo: <http://www.fa.uni-lj.si/default.asp?id=2935>*

*CIP - Kataložni zapis o publikaciji  
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana*

*711.4(497.4Črnomelj)(082)(0.034.2)*

*URBANISTIČNO-arhitekturna delavnica (2013 ; Črnomelj)  
Urejanje mestnega jedra Črnomlja [Elektronski vir] : strokovna monografija / Urbanistično-  
arhitekturna delavnica, Črnomelj 2013 ; urednik Alenka Fikfak. - 1. izd. - El. knjiga. - V Ljubljani :  
Fakulteta za arhitekturo, 2014*

*ISBN 978-961-6823-50-0 (pdf)  
1. Gl. stv. nasl. 2. Fikfak, Alenka  
273585664*



# URBANISTIČNO-ARHITEKTURNA DELAVNICA UREJANJE MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA

## **PREDGOVOR ŽUPANJE: PRIHODNOST NA DLANI**

ga. županja Mojca Čemas Stjepanovič

## **UVOD MENTORJEV**

prof. mag. Peter Gabrijelčič, doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom, doc. dr. Tomaž Slak

## **1 RAZVOJNI IZZIVI V OBČINI ČRNOMELJ, S Poudarkom NA MESTNEM JEDRU ČRNOMLJA**

- 1.1 Aleksander Ostan: ČRNOMELJ
- 1.2 Marija Prašin Kolbezen: DELAVNICA AJDOVO ZRNO IN MOST NA MAJER
- 1.3 Peter Gabrijelčič: MOSTOVI
- 1.4 Tomaž Slak: MOSTOVI ZA PEŠCE KOT NAČIN ZA ŠIRITEV MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA PREKO REKE LAHINJE
- 1.5 Alenka Fikfak, Janez P. Grom: ŽIVLJENJE V MESTU – OBLIKOVANJE JAVNEGA PROSTORA

## **2 UVODNA PREDSTAVITEV DELAVNICE IN NJENIH REZULTATOV**

doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom

- 2.1 Izhodišča in cilji delavnice
- 2.2 Metoda dela

## **3 SCENARIJI IN STRATEGIJE PROSTORSKEGA RAZVOJA MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA**

mentorji: prof. mag. Peter Gabrijelčič, doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom, doc. dr. Tomaž Slak  
študentje: Maša Kušar, Mojca Simončič, Gorazd Čater, Gregor Matijec, Petra Čertalič, Andrej Demšar, Jure Mihevc, Grega Valenčič, Matej Fornazarič, Boris Omahen, Rok Božič, Nejc Vasl, Darja Dolenc, Klemen Škufca

- 3.1 Opis analitičnega dela skupine
- 3.2 Analiza stanja v prostoru
- 3.3 Razvojni koncepti in perspektive v mestnem jedru Črnomlja
- 3.4 Primeri urejanja z novimi posegi v prostor Črnomlja

## **4 SKLEPNE UGOTOVITVE**

prof. mag. Peter Gabrijelčič, doc. dr. Alenka Fikfak, Marija Prašin Kolbezen



# predgovor



## PRIHODNOST NA DLANI

ga. županja Mojca Čemas

Območje, imenovano Ajdovo zrno, je del črnomaljskega starega mestnega jedra, ki ga sestavljajo zanimive, večinoma pritlične hiše iz začetka 19. stoletja. Trikotno območje v obliki ajdovega zrna je posebnost mesta in je skupaj z mestnim jedrom razglašeno za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Na drugi strani mestnega jedra, preko reke Lahinje, je območje Majer, ki skriva velik potencial na poslovno-storitvenem in tudi stanovanjskem področju. Z mostom preko Lahinje, ki pomeni krajšo cestno povezavo, bi njegov razvoj pospešili, hkrati pa odprli vzajemno delovanje z mestnim jedrom. Zato je most pomemben korak v razvoju Majerja in tudi starega mestnega jedra. Vsekakor umestitvi mostu sledi prometna in urbanistična ureditev stičnih območij.

Pričujoča študentska delavnica Ajdovo zrno je postregla z različnimi idejami. Študentke in študenti arhitekture so s kreativnimi zamislimi izdelali zanimive rešitve perečih urbanističnih problemov. Trudili se bomo, da podane rešitve ureditve predela Ajdovo zrno in povezave na Majer ne bodo ostale le pri idejah oziroma rezultatih študentske delavnice, ampak bodo kmalu tudi rešitve in izhodišče za

dejanski projekt ureditve tega dela Črnomlja. Zavedamo se, da realizacija projekta ne bo enostavna; treba bo urediti lastništvo zemljišč in objektov ter zagotoviti finančna sredstva za izvedbo gradnje. Potrebna bo tudi izvedba arheoloških raziskav, saj gre z vidika kulturne dediščine za arheološko pomemben del mesta Črnomelj, ki zagotovo skriva delček bogate preteklosti mesta.

Upam in verjamem, da bomo v bližnji prihodnosti uspeli pridobiti finančna sredstva in prenoviti Ajdovo zrno ter zgraditi nujno prometno povezavo na Majer. To upanje nam dajejo možnosti izrabe finančnih sredstev različnih evropskih skladov.

Študentkam, študentom in njihovim mentorjem smo hvaležni za vizijo prihodnosti, ki smo jo pridobili s študentsko delavnico. Predlagane zamisli bodo zagotovo pomembno izhodišče za načrtovanje povezave Majerja in mestnega središča in tudi prenove Ajdovega zrna. Nova funkcija in prenovljena podoba slednjega bo vodila k hitrejši oživitvi starega mestnega jedra Črnomlja, k obnovi katerega Občina Črnomelj pristopa z majhnimi koraki, a načrtno.

uvod

## MENTORJI

*prof. mag. Peter Gabrijelčič, doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom, doc. dr. Tomaž Slak*

Na Univerzi v Ljubljani, Fakulteti za arhitekturo (UL FA) je sodelovanje študentov na arhitekturnih, urbanističnih in planerskih delavnicah že približno tri desetletja utečena praksa. Vse od leta 2005 pa je, s prenovom Magistrskega študijskega programa Arhitektura, delavnica po vsebini samostojen predmet in obsega vsebine v 2., 3. in 4. letniku študija. Neposredno se povezuje s predmetom Projektiranje, kjer se posamezni mentorji neposredno z možnim naročnikom dogovorijo za večdnevni obisk na lokaciji in delo na terenu. Za študij na UL FA je pomembno sodelovanje s posameznimi lokalnimi skupnostmi tudi v obliki bivanja in izkušenj na terenu ter neposrednega stika s prebivalci. Tovrstna »lokalna« mobilnost se prepleta tudi z mobilnostjo tujih študentov, saj v ta način dela vključujemo tudi vse tiste študente, ki se v tekočem študijskem letu preko izmenjav Erasmus izobražujejo na FA.

Tokrat se je za sodelovanje s Fakulteto za arhitekturo iz Ljubljane odločila tudi Občina Črnomelj, ki je v svojem prostoru prepoznala odprta vprašanja, povezana z razvojem in ureditvijo mestnega jedra Črnomlja v povezavi s predeloma Majer in Ajdovo zrno. Odprta so predvsem vprašanja, ki se dotikajo prometne funkcionalnosti, zasnove novih možnih povezav v prostoru kot tudi iskanja variantnih rešitev oddajanja nemotečih parkirišč ter prepoznavnosti

historičnih elementov v centru mesta Črnomelj. Razmislek o obstoječi in prihodnji prometni ureditvi je treba uskladiti z ostalimi vsebinskimi vprašanji mesta.

V publikaciji so na kratko predstavljene rešitve, ki smo jih z delom na terenu in ob sodelovanju s predstavniki občine oblikovali v študijskem letu 2012/13. Čeprav bo publikacija izšla v elektronski obliki, smo zaradi preglednosti naredili le izbor gradiv, ki pa zaobjemajo celoten opus študentskih izdelkov. Hkrati so zbrani tudi strokovni prispevki mentorjev in povabljenih, ki se z različnih zornih kotov dotikajo aktualnih vsebin mesta Črnomelj. E-knjiga bo dostopna na spletnih straneh Občine Črnomelj (<http://www.crnatelj.si/>) in Fakultete za arhitekturo (<http://www.fa.uni-lj.si/>).

Ob koncu se zahvaljujemo predstavnikom Občine Črnomelj, njeni županji, Mojci Čemas Stjepanovič, in strokovnim sodelavcem občine, predvsem Mariji Prašin Kolbezen in Marinki Dražumerič, za pomoč pri delu in razumevanju izpostavljenih problemov kot tudi pri organizaciji vseh vsebin, ki so bile ključne za izvedbo te delavnice. Zahvaljujemo se tudi vsem prebivalcem, ki so bili prisotni na javni predstavitvi, in tudi vsem tistim, ki si naše delo še vedno z zanimanjem ogledujejo v prostorih Občine Črnomelj.



## 1.1 ČRNOMELJ

*Aleksander Ostan*

Črnomelj, slikovito mestece v osrčju Bele krajine, ima izjemno lego v (po)krajini kot tudi pomembno mesto v zgodovini. Izvorno naselbinsko jedro je umeščeno na trdnem, izpostavljenem pomolu, ki se dviga iz globokega, mehkega rečnega okljuka. Kristalinična urbana struktura, obdana s strmimi, zelenimi brežinami in oblita s praelementom vode, ustvarja dramatično napetost in ustvarjalni dialog med komplementarnima principoma »moškega« in »ženskega«, urbanega in naravnega, zgornjega in spodnjega prostora mesta.

Med svetovoma, ki sta medsebojno jasno (raz)ločena, a tudi organsko prežeta, se na prostorsko bogat način lahko sprehajamo fizično, vizualno in tudi duhovno. Prav zaradi omejitev z naravnimi danostmi in mejami je črnomaljsko staro mestno jedro ohranilo večino svoje naravne krajinske privlačnosti in urbane oblikotvorne posebnosti, s tem

pa tudi svoje izpovednosti. Značilna troedina ulična in stavbna zasnova na kamnitem platuju izhaja še iz davnega srednjega veka.

Hitra prostorska razpršitev se je zgodila šele v novejši dobi, ko je urbanizacija na bolj ali manj stihijski način preskočila bregove Dobljice in Lahinje ter v širšem Črnomlju povzročila tipični pojav monotonega, suburbanega kaosa (t. i. »urban sprawl«). Zgodovinsko mestno jedro, čeprav deloma opuščeno in marsikje zanemarjeno, ostaja ključna prostorska kakovost in vrednota mesta, ki jo je treba ohranjati, vzdrževati in subtilno nadgrajevati. Le na ta način bo (p)ostalo tista bivalna posoda, v kateri se bo lahko udeleževala visoka kakovost bivanja v skladu s priznanimi trajnostnimi kriteriji, kjer bosta prebivalec in tudi obiskovalec mesta lahko najbližje tako ubrani urbanosti kot tudi raznoliki naravnosti.



*Črnomelj – trije okljuki: od leve proti desni: Ločki okljuk, mestno jedro, Majer. Foto: A. Jamšek, 2007*

---

<sup>1</sup> *Majer je del Črnomlja, ki ga reka Lahinja deli od mestnega središča in katerega je večji del bližnje preteklosti naseljevala vojska. Po odhodu vojske se je začel stihijski razvoj območja z različnimi industrijskimi in storitvenimi dejavnostmi, vendar ta zaradi slabe prometne dostopnosti ne zaživi.*

<sup>2</sup> *Prometna študija mesta je tako možnost pokazala neposredno ob Ajdovem zrnju.*

## 1.2 DELAVNICA AJDOVO ZRNO IN MOST NA MAJER

*Marija Prašin Kolbezen*

Zadnje desetletje mestno jedro Črnomlja zaznamujejo različne faze prenove grajenega tkiva, sicer s počasnimi in majhnimi, a zanesljivimi koraki. Izhodišča za prenovo so bila zastavljena celovito, z naborom idej preko različnih delavnic, in strnjena v prostorski načrt prenove. V iskanju rešitev za oživitve mesta so bile podane tudi ideje za povezovanje starega mestnega jedra s sosednjima okljukoma: Ločki okljuk kot arheološki park, okljuk Majer<sup>1</sup> pa kot lokacija za parkiranje in poslovno-storitvene dejavnosti.

Prenovljeni so že skoraj vsi javni objekti, del talnih površin mestnega jedra in nekaj zasebnih hiš. Čimprejšnja in nujna je prenova prostorsko najbolj degradiranega območja mesta, območja Ajdovega zrna. Ajdovo zrno je trikotni pozidani prostor mesta, ki je ostal ob stičišču cest pod ostrim kotom. V Črnomlju leži ob Kolodvorski in Zadružni cesti ter Ulici pod lipo na severnem vstopu v staro mestno središče.

Trgovina, javne, storitvene, izobraževalne, kulturne in druge dejavnosti so pogoj, da je staro mestno središče polno življenja. Toda brez dobre mobilnosti in dostopnosti žal tudi v sodobnem starem mestu to ni dovolj. Izhodišče delavnice je ideja, da se preizkusi možnost mostovne

povezave mestnega jedra z Majerjem preko reke Lahinje ter vzpostavi vzajemen razvoj in dopolnjevanje dveh ločenih delov mesta, hkrati pa se tudi preveri možnosti ureditve Ajdovega zrna. Želja Občine Črnomelj je bila, da se s pomočjo urbanistične delavnice poišče ustrezno lokacijo mostu<sup>2</sup> ter tako predlaga novo prometno in urbanistično ureditev bližnjega območja. Revitalizacija mesta, podrejena dejavnostim mladine, je nova priložnost za Ajdovo zrno in za reševanje prostorske stiske organizacij, mladinskih klubov in podobnih dejavnosti na enem mestu, hkrati pa s tako rešitvijo v staro mesto prihaja populacija, ki prinaša svežino in življenje.

Pričujoča delavnica daje različne poglede na možnosti povezave in sožitja dveh individualnih in različnih delov mesta. Izpostavlja kvalitete obravnavanega prostora, krepi zavedanje drugačnih in sodobnih pogledov na prostor, njegovo uporabo ter ga nadgrajuje z dobrimi arhitekturnimi in urbanističnimi rešitvami, meščane in uporabnike prostora pa osvobaja vtisa brezizhodnosti razvoja mesta ter tako postavlja nove cilje in razvojne možnosti starega mesta kot tudi dejavnosti mladine.



Območje Ajdovega zrna - izsek iz digitalnega ortofoto, 2011. Vir: Geodetska uprava RS





Črnomelj – peš mostiček med Majerjem in mestnim jedrom. Foto: M. Prašin Kolbezen, 2012

*Nič od vsega, kar človek v življenjskem slogu postavlja in gradi, ni v mojih očeh boljše in vrednejše kot mostovi. Pomembnejši so kot hiše, svetlejši kot božji hrami, ker so bolj splošno uporabni. Last vsakogar, do vseh so enaki, koristni, vedno postavljeni smiselno, na kraju, kjer se križa največ človeških potreb, trajnejši so kot druge gradnje in ne služijo ničemur, kar je skrito ali zlo.*

*Ivo Andrić*

## 1.3 MOSTOVI

*prof. mag. Peter Gabrijelčič*

Cestni mostovi, viadukti, galerije, tuneli, oporni zidovi, useki in nadvozi so predvsem tehnični elementi cestnega prostora in kot taki podrejeni merilom inženirske estetike. To je estetika minimalizma in organske logike, zato se rezultati takšnega pristopa odražajo v elegantnih strukturnih rešitvah konstrukcij, ki s čim manj porabljenega materiala premoščajo velike razpone. Vendar mostovi niso le gradbene konstrukcije in prometne naprave. Prav zato imajo mostne konstrukcije v zgodovini stavbarstva posebno mesto. Mostovi so bili namreč vedno zgradbe s kulturnim, ne le z uporabnim namenom. Verjetno so najlepša in simbolno najbolj sporočilna arhitektura. So pripovedi o prestopih čez naravno oviro, obramba pred sovražnikom, a tudi najzanimivejši kraji za pretok ljudi in izmenjavo blaga. Mostovi so torej od nekdaj sodili med pomembne objekte in graditelji so jih postavljali v skladu s svojo umetnostjo gradnje. Mostovi poudarjajo povezovanje končnega s končnim, v omejeni soodvisnosti med ločenostjo in povezanostjo. S tem, ko premagujemo

razdaljo, to razdaljo delajo hkrati opazno in izmerljivo. Mostovi so simbol svobode.

Vse, kar nas obdaja, lahko obravnavamo kot povezano, a hkrati tudi kot ločeno. Predmeti so povezani v medsebojnih odnosih, a hkrati tudi ujeti v neizbežni prostorski ločenosti, saj si noben predmet svojega prostora ne more deliti z drugim in v prostoru ni dejanske enotnosti raznolikega. Samo človek ima možnost povezovanja in ločevanja. S tem, ko iz množice stvari izberemo dve, da bi ju označili kot »ločeni«, smo ju dejansko že postavili v medsebojno razmerje. In nasprotno: za nas so povezane le tiste stvari, ki smo jih predhodno ločili. Stvari so lahko skupaj le, če so bile prej ločene. Nesmiselno bi bilo povezovati nekaj, kar ni bilo prej ločeno in kar tudi v novi povezanosti ne ostaja ločeno. V simbolnem in praktičnem smislu v vsakem trenutku ločujemo to, kar je povezano, in povezujemo tisto, kar je ločeno. To je ogrodje naše psihofizične zaznave sveta. Med stvarmi, ki so ločene, leži meja. Meja je

prekinitev v kontinuiteti prostora. Meja je hkrati rob našega doživljajskega prostora. V odvisnosti od položaja subjekta ločuje stvari na tiste tukaj in one tam. Meja je fizični in mentalni koncept ločevanja stvari in izvor njihove kvalitativne diferenciacije. Človek je bitje meje, ki nima meje. Z mejo se izloči iz neprekinjene enotnosti narave, vendar lahko v vsakem trenutku iz te omejenosti stopi v svobodo. Težnja po povezovanju in premagovanju meja vodi v oblikovanje poti. Pot, kot fizična stvarnost, je izum človeka. Z njo poveže svoj omejeni »tukaj« s svobodnim, zunanjim »tam«. S potjo premaga razdalje med prostori, ne premaga pa meje kot fizične ovire, zato dobi dosežek poti svoj vrhunec v gradnji mostov. Most s premagovanjem meje simbolizira širjenje polja našega hotenja nad prostorom. Most poudarja povezovanje končnega s končnim v omenjeni soodvisnosti med ločenostjo in povezanostjo. S tem, ko premaguje razdaljo, to razdaljo dela hkrati opazno in izmerljivo. Most lahko prečkamo. Odrešuje nas ujetosti in omejenosti. Občutek svobode, ko lebdimo nad zemljo in nebom, nas

obvaruje pred otopelostjo, ki jo povzroča vsakdanja navada. Most je označitev in simbol prehoda preko meje. Je simbol svobode. Nasprotno je pot, kot element povezovanja, hkrati tudi meja v prostoru. Je prizorišče in kraj integracije, a tudi fizična in mentalna pregrada, ki razdvaja in vrednostno opredeljuje prostore na obeh straneh meje. S konceptom mostov, ki segajo preko meja, revidiramo tudi koncept poti same, in s tem koncept prostora. V njem prečimo meje s številnimi prečnimi povezavami in tako omogočimo doživljanje posameznega območja skozi raznolike plasti prostora, kjer lahko v vsakem trenutku stopimo iz zavestne zamejenosti v svobodo.

Mostovi od nekdanj sodijo med pomembne objekte in graditelji so jih postavljali v skladu s svojo umetnostjo gradnje. Z njimi so opredelili prostor ob reševanju zahtevnih tehničnih nalog in so zato oblikovali svoje objekte ne le na osnovi tehničnih pravil, temveč tudi tako, da so objekti nosili neko širše sporočilo. V njih so zbrane in zgoščene

raznovrstne človekove izkušnje. Združujejo konstrukcijske elemente, simbole, ki jih nosijo posamezni gradbeni elementi, in obliko, ki se je brusila s časom. Takšni mostovi pripovedujejo o tem, kdo jih je gradil, kdo uporabljal in kje so postavljeni. Vse to je vsebina njihove arhitekture. Mostovi so generator socialnih stikov, so prostor, ki je vedno izjemen, bodisi kot prehod preko reke ali preko vrtoglavih prepadov. So poseben kraj, kjer so ljudje izpostavljeni nevarnosti globine in zato bolj dovzetni za medsebojne stike. Arhitekti lahko s svojimi veščinami ta občutek še poudarimo in ljudi tako nagovorimo k medsebojni komunikaciji. Mostovi so v resnici mesta združevanja ljudi. Veliki mostovi in viadukti so bili od nekdaj domena gradbenikov, ne nazadnje je večina dela pri načrtovanju mostov prav stvar konstruktorja. Arhitekt je, če ne drugega, koristen sobesednik, saj s širšim pogledom na fenomen prostora in s kritično distanco do konstrukcije lahko most vidi večplastno, v različnih pomenih, ne samo v funkcionalnem, konstrukcijskem ali cenovnem,

temveč tudi v urbanističnem, ekološkem, krajinskem, likovnem, sociološkem, psihološkem. Arhitekt je tisti, ki je koristen sobesednik pri umeščanju objekta v prostor, saj most opazuje glede na njegove prihodnje sinergijske učinke v urbanem sistemu ali v krajini. Ne nazadnje, ko se izbira konstrukcija, pomaga arhitekt poiskati tiste rešitve, ki bodo imele največji emotivni naboj. Izbrano konstrukcijo arhitekturno nadgradi in oblikuje, tako da postanejo njeni elementi bolj razpoznavni in poudarijo njen značaj.

Veliki mostovi pa tudi domiselno oblikovani mali mostovi za pešce imajo lahko vlogo mestne, krajevne ali krajinske ikone. So pomembni geografski orientirji, a hkrati omogočajo tudi intimna doživljanja rečnega prostora na ravni pešca. Mostovi so v arhitekturi mesta objekti najvišje simbolne vrednosti, v mestni podobi primerljivi s katedralami, z operno hišo ali muzejem, v krajini in manjših naseljih pa so lahko pomemben element krajinske poetike.



*Viseči most (Fischer von Erlach, 1721)*



*Vzpostavitev družabne površine na mostu Pont des Arts preko reke Sene.*

## MOSTOVI ZA PEŠCE KOT NAČIN ZA ŠIRITEV MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA PREKO REKE LAHINJE

*Tomaž Slak*

Most pravzaprav nikoli ni zgolj inženirska konstrukcija za premagovanje naravnih ovir, čeravno prav ta utilitarna definicija povzema bistvo in daje osnovni smisel gradnji mostov. Mostovi imajo močan simbolni pomen. Vzbujaajo občutek zmage in nadzora nad sicer naključnimi danostmi okolja. In še mnogo več kot le to. Zgodovina gradnje mostov se pravzaprav začne z mostovi za pešce. Od preprostega visečega mostu do kompleksnega sistema jeklenih paličnih konstrukcij s prednapetimi kabli je most za pešce kot arhitekturni fenomen prostor strahu, dvoma, nevarnosti in izpostavljenosti, pa tudi izzivanja, premagovanja, povezovanja, dvigovanja, letenja in obvladovanja. Je prostor srečevanja, prostor nadzora in prostor vznemirjenja.

Medtem ko sredi 18. stoletja zahteve po vse bolj naprednih konstrukcijah mostov izhajajo iz naraščajočih potreb sodobnega transporta (najprej vlaki in kasneje avtomobili), pa merila za oblikovanje in konstruiranje mostov za pešce ves čas določa enako izhodišče – človek. V primerjavi s prometnimi mostovi je most za pešce razmeroma malo

obremenjen, dinamične obremenitve so omejene na resonančna nihanja (strojni korak ali namerno guganje), razponi in dimenzije prilagojeni običajni razdalji, ki jo človek prehodi brez vmesnega počitka. Prav zato so do danes sicer izjemno izpopolnjene konstrukcijske rešitve gradnje prometnih mostov kreativno in logično uporabljene tudi za gradnjo peš mostov, pri čemer pa izbor konstrukcije ali konstrukcijska zasnova nista tako ultimativno pogojena kot pri prometnih mostovih.

Ravno iz tega dejstva izhaja tako široka paleta arhitekture mostov za pešce, ki lahko ob razmeroma velikih rezervah, ki jih nudijo inženirske rešitve, išče presežke v arhitekturni zasnovi, v napetostih, stikovanjih, podporah, načinu raznosa obremenitev, v oblikovanju konstrukcijske nadgradnje in detajlih ... Funkcionalnost se prilagaja uporabi in potrebam peš prometa in ne samo konstrukcijski učinkovitosti. Mostovi za pešce tako postanejo ploščadi, stavbe nad brezni, trgi nad rekami, razgledni hodniki, stopnišča do višjih platform, sprehajalne poti, počivališča in točke ustavljanja ...



*Most Rialto v Benetkah. Trgovska cona oz. trg nad vodo.*



*Novi most v Benetkah arhitekta in inženirja Santiaga Calatrave.*



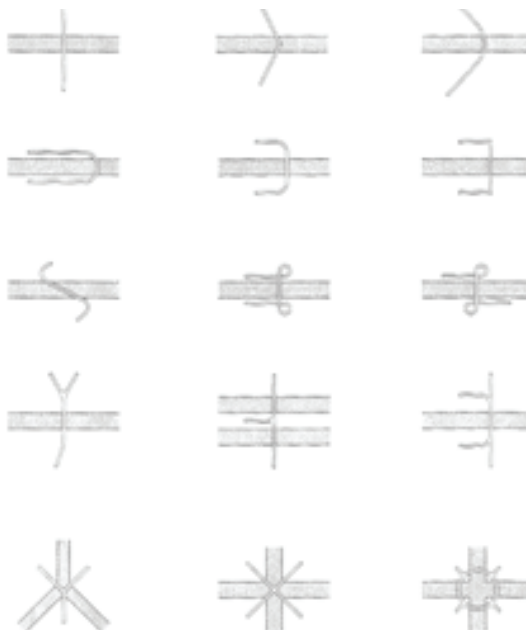
Ko se soočimo s problemom mostu za pešce na konkretni lokaciji, so izhodiščne danosti prostora osnova za arhitekturno zasnovo. Most skoncentrira trajektorije gibanja in postane lokalni atraktor. Kot atrakcija postane vedno pomemben element v prostoru, ob tem pa navdušenja ne vzbuja zgolj z arhitekturo mostu, ampak predvsem s konstrukcijsko logiko in s konceptom, ki premaguje naravno oviro.

#### Konstrukcije mostov za pešce

Most v osnovi sestavljata podporna konstrukcija (temelji, podporniki, stebri ...) in prekladna konstrukcija. Kot že rečeno, konstrukcije mostov za pešce obsegajo podobne konstrukcijske koncepte kot prometni mostovi. Od začetkov gradnje mostov si rešitve sledijo v grobem od visečega mostu (najpreprostejša izvedba mostu, ki se je razvila do sodobnih visečih mostov največjih razponov), preko obokanega ali obočnega mostu, rešitev z grednimi ali prekladnimi konstrukcijami, ločnih mostov,

do sodobnejših rešitev s paličnimi konstrukcijami in najnovejših rešitev mostov s poševnimi zategami. Seveda so vse navedene konstrukcijske rešitve v današnje času doživele neštete izpopolnitve, z razvojem sodobnih materialov pa sta se razvili tudi njihova oblika in tehnologija izvedbe.

Danes je konstrukcija mostu še vedno omejena predvsem z razponom, (ne) ustreznostjo temeljnih tal in z obremenitvami, ki so glede na namen mostu lahko zelo različne. Omejitve pa lahko izhajajo tudi iz omejenosti arhitekta/inženirja in prevelike navezanosti na obstoječe in preverjene rešitve. Če v uvodu omenjena definicija mostu zajema ultimativni pogoj za obstoj in smiselnost mostu, pa konstrukcijska rešitev ne bi smela biti omejevalni dejavnik za obliko ali dodano vrednost mostu. Nasprotno: ravno konstrukcijska inovativnost ali celo eksperiment je pri tako inženirskem objektu, kot je most, lahko polje kreativnega – torej tistega, kar zagotavlja dodano vrednost novemu posegu v prostor.



*Možni načini prehodov preko ovire – funkcionalni in urbanistični kriterij. Konkretni »preizkus« trdnosti in nosilnosti mostu – konstrukcijski kriterij.*

## Arhitektura, prostor in mostovi

Dodana vrednost je v primeru peš mostu predvsem funkcionalna oz. vsebinska in tudi oblikovna ali, bolje rečeno, arhitekturna, saj oblika mostu neizbežno izhaja iz konstrukcije – integracija oblike in konstrukcije pa je izključno ali vsaj imanentno področje arhitekture. Most, kadar se mu posvetimo z arhitekturnega stališča, je predvsem prostorski fenomen. Kot tak pa ne predstavlja samo prometnega, varnostnega oz. uporabnega vidika, ampak gre tudi za poseg, ki mora biti podvržen etičnim in estetskimi normam ter ne nazadnje normam ekonomske racionalnosti in konstrukcijske učinkovitosti.

### Zasnova novega mostu v Črnomlju

Prostor mestnega jedra Črnomlja, ki ga obkroža reka, je poseben prostor. Črnomelj ima redko in izjemno lego na »polotoku«, ki ga tvorita reka Lahinja in njen pritok Dobljica, in mostovi so edini način, da se mesto razširi na nasprotne bregove. Pri tem poseben problem predstavljata konfiguracija terena in občutljivost obrečnega sveta, katerega naj bi ščitili, ohranjali in čimmanj posegali vanj. Iz tega izhaja, da se pri zasnovi mostov, ki bi povezovali mestno jedro Črnomlja in območje Majerja, srečujemo s konfliktom dveh izhodišč: 1. most naj ima čimmanj podpor in čimmanj posega v obrečni prostor ter 2. most naj poteka na nivoju mestnega jedra, torej visoko nad rečno strugo (kar pomeni, da se njegov razpon bistveno poveča). Če k tem osnovnim zahtevam dodamo še željo po presežku oz. po dodani vrednosti, ki naj inženirski

objekt povzdigne v arhitekturo, je jasno, da ne gre za preprosto nalogo.

Študenti Fakultete za arhitekturo so k nalogi pristopili s študijem in analizami peš mostov po vsem svetu in še posebej z analizami primerov s podobno problematiko.

Da bi prikazali kar najbolj pester nabor rešitev, so skupaj s svojimi mentorji preizkusili rešitve, ki v prvi vrsti konstrukcijsko ustrezno rešujejo problem razpona in visokih podpor, ki minimalno posegajo v obrečni prostor in ki v končni fazi nudijo arhitekturni presežek in novo uporabniško izkušnjo pri preseganju naravne bariere.

Preizkušeni so bili naslednji koncepti (slike 6-11), ki so se izkazali kot primeren odgovor na zgoraj navedeno problematiko:

Koncept 1: Viseči most

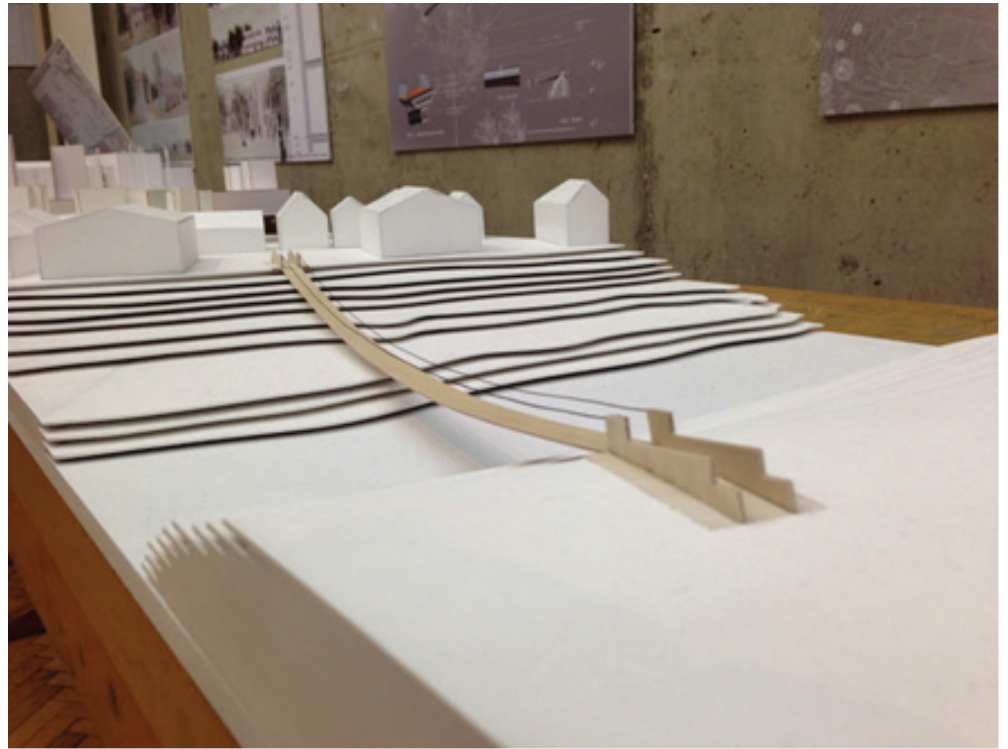
Koncept 2: Most s poševnimi zategami in osrednjim pilonom

Koncept 3: Viseči most z ukrivljeno osjo in z dvema pilonom

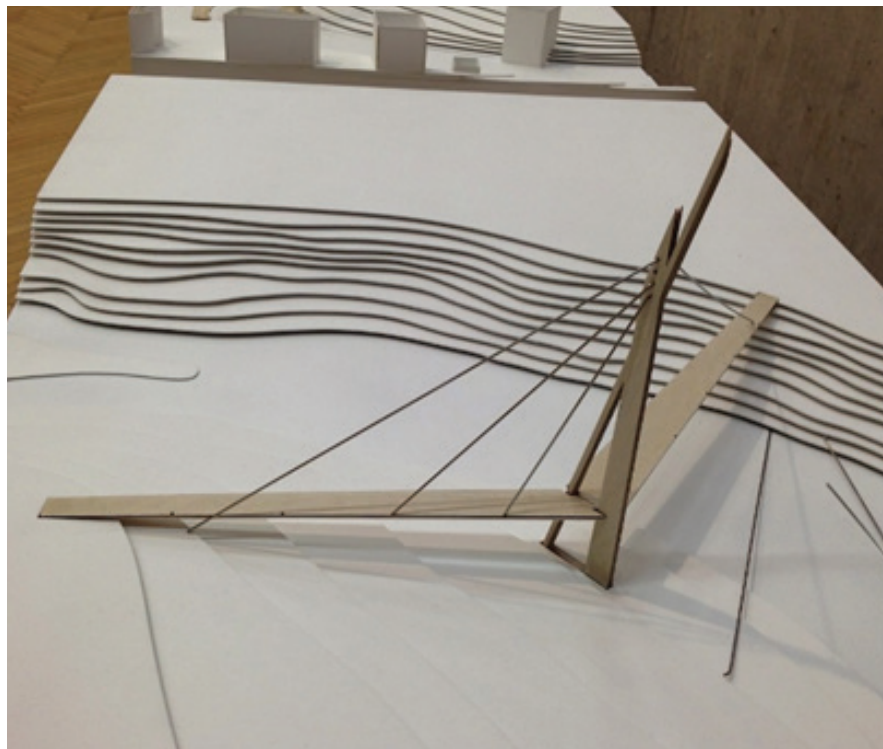
Koncept 4: Prekladni most z »mehko« pohodno površino preko ene vmesne podpore

Koncept 5: Ločni most z dodatnima lokoma na bregu in razcepljeno tlorisno konfiguracijo

Koncept 6: Lomljeni, ločno-prekladni most z razcepljeno tlorisno konfiguracijo



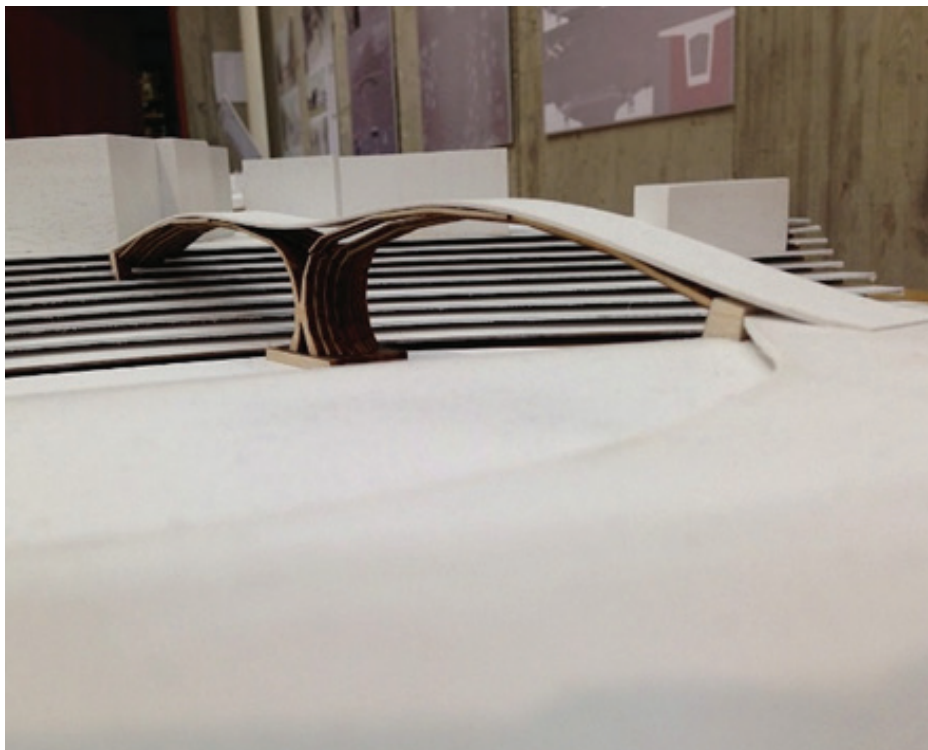
*Koncept 1 – viseči most (problem sidranja v breg oz. temeljenja, nihanje in prečna togost)*



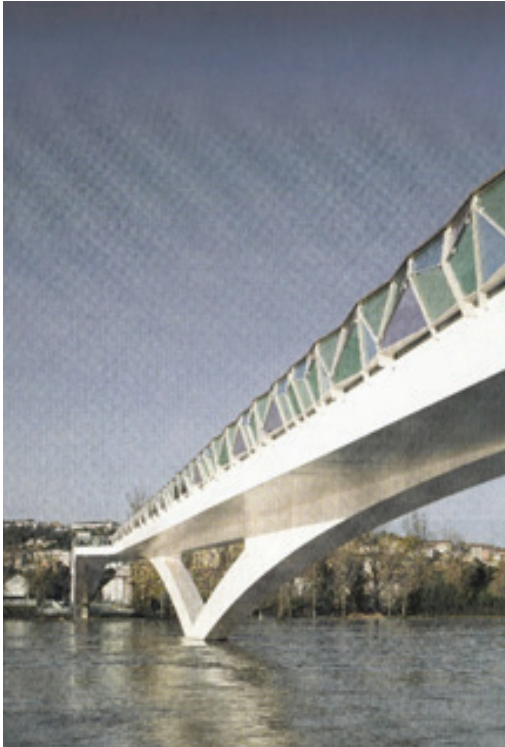
*Koncept 2 – most s poševnimi zategami in osrednjim pilonom (»landmark« - poudarek v prostoru, dražja izvedba, poudarjena konstrukcija pilona)*



*Koncept 3 – viseči most z ukrivljeno osjo in z dvema pilonoma (»landmark« - poudarek v prostoru, dražja izvedba)*

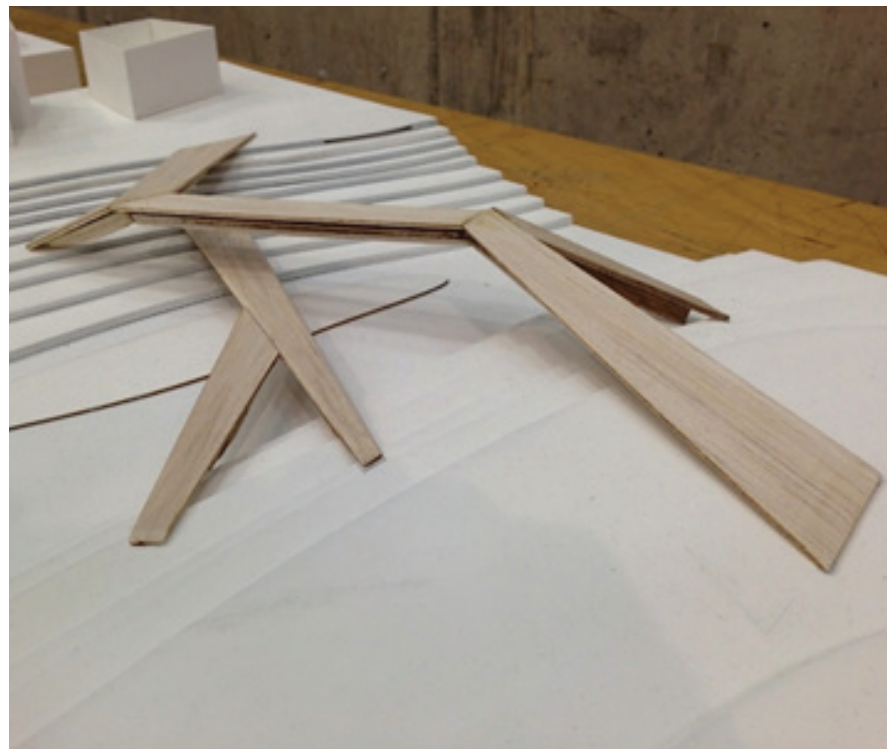


*Koncept 4 - prekladni most z »mehko« pohodno površino preko ene vmesne podpore (delno obočno delovanje, ukrivljena konstrukcija, kompleksnejša sredinska podpora na otoku)*



*Koncept 5 – ločni most z dodatnima lokoma na bregu in razcepljeno tlorisno konfiguracijo (oporni temelji, razcepljena os in ukrivljena os prenosa sil na bregova)*





*Koncept 6 – lomljeni, ločno-prekladni most z razcepljeno tlorisno konfiguracijo (oporni temelji, razcepljena os in lomljena os prenosa sil na bregova)*





*Most kot prostor ustavljanja, počitka ... (Resting station v Lillefjordu, Norveška, 2006)*

## Zaključek

Prostor mesta, ki se preko mostov širi preko reke, ki ga obkroža, je poseben prostor. Na mestih prehodov (mostov) se lahko uveljavi posebna prostorska kompozicija, ki jo omogoča inženirska odličnost, ki je funkcionalno vpeta v prometne tokove pešcev in kolesarjev in ki z arhitekturno nadgradnjo vzpostavi prostorsko posebnost mesta in/ali dominantno oz. poudarek (t. i. »landmark«), ki (v manjšem mestu bistveno bolj kot v večjem) vzpostavi tudi novo identiteto kraja.

Odločitev za most za pešce torej ni le odločitev za funkcionalno-tehnično izboljšavo peš prometa v mestu, ampak predvsem odločitev za novo mestno površino, za oblikovanje točke, ki povzroča širjenje urbanega tkiva in oživljanje dozdejšnjih degradiranih con ter preseganje prostora na drugi strani naravne bariere. Most povzroči tudi kultiviranje obstoječega v neposredni okolici mostu in glede na vse navedeno se most za pešce lahko izkaže kot pomemben razvojni potencial.



## ŽIVLJENJE V MESTU – OBLIKOVANJE JAVNEGA PROSTORA

*doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom*

Omejevanje motornega prometa, skrb za čisto okolje in varčna raba energetskega virov so že splošno uveljavljeni razvojni cilji, njihov prenos v prostor mesta pa naj bi se odražal z izboljšanjem kakovosti življenja v smislu socialne in kulturne zavednosti urbanih skupnosti. To je strategija, ki hkrati vpliva na izboljšanje fizičnega okvira za bivanje (zgradbe, javni prostori, tehnična infrastruktura) kot tudi na izboljšanje kulturne in socialne infrastrukture. Hkrati pa je morfološka strukturiranost zgodovinskih struktur naših mest nezamenljiva vrednota, ki še vedno odreja in usmerja čas po človeku prijaznem merilu. V starih mestnih jedrih je težko dosežati ne samo ekološke, temveč vse standarde, primerljive z novogradnjami. Privlačne ureditve niso same sebi namen, temveč so privlačne šele, ko jih človek definira kot takšne. V sodobnem javnem prostoru se ureditve in njihov pomen pojavljajo prepletene, vendar še vedno kot elementi oblikovanja trga, ulice, parka ipd., v kombinaciji z gradnjo, ki rešuje širši problem prostora, npr. garažna hiša kot park ali pa recimo železniški terminal kot skulptura v prostoru, ki oblikuje območje jedra ipd. Po drugi strani pa je tu še t. i. učinek mesta Bilbao z muzejem Guggenheim, objekt kot skulptura, kot atraktor v globalni ekonomiji, kot

ikona, kjer mesto gradi na prepoznavnosti, uspešnosti, in lokacija potem ni več toliko pomembna, saj postane objekt vrednota lokacije. Globalna točka, ki hkrati vključuje globalno in lokalno vrednost; je element ali dogodek, ki odgovarja posebnosti in se povezuje s splošnim.

Vendar v mestu z »zgodovino« še vedno govorimo o identiteti skupnosti, historične urbanosti, ki sloni na več osnovnih elementih: kulturna zgodovina in skupinski spomin, na sistemu verovanja ali vrednosti, ki jih posamezniki v skupnosti delijo, materialnih in eksistenčnih interesov za obstanek ter na koncu, operativnih postopkih, sprejetih na vsakodnevni osnovi, ki jih sprejemajo posamezniki, skupine ali skupnost z namenom ohranjanja kohezije (Vukič, Paškvan, 2009). Vsako mesto ima v sebi skrito sebi lastno identiteto: svoje ime, geografijo, klimo, zgodovino, kulturo, infrastrukturo, inštalacije, spomenike in ljudi (Muñiz–Martínez, Cervantes–Blanco, Miguel, 2009). Identiteta kraja (Lynch, 1981) je tisto, kar omogoča njegovo individualnost ali drugačnost od drugih krajev in služi kot podlaga za njegovo prepoznavanje kot ločeno entiteto. Kot pravi Carr (1992), pomeni prostora omogočajo nastanek močnih povezav med krajem, osebo in svetom, vključeni

v spomine, ideje, čustva, stališča, vrednote, pomene, pojmovanja, vedenja in izkušnje, ki jih povezujemo z vsakdanjim okoljem.

V prostoru doživljanja mestnosti pa se pojavlja javni prostor kot območje, ki je po definiciji prostor, dostopen vsem, ne glede na raso, spol, socialni status, starost. V življenju nam predstavlja nekaj povsem samoumevnega, vsakdanjega, ta pojem povezujemo s trgov, ulico, cesto, parkom, plažo ipd.) Nekateri avtorji delijo javni prostor na fizični, socialni, simbolni, odprti/zaprti ... Pojem javni prostor in njegovo dogajanje najbolj zaokroža sodobna definicija, zapisana v knjigi *The Metapolis Dictionary of Advanced Architecture* (Gausa et al. 2003), ki nadaljuje Aristotelovo misel, da je mesto sestavljeno iz raznolikih ljudi, ker podobni ljudje ne morejo ustvariti mesta. Definicijo, ki jo je zapisal Manuel Delgado (prav tam), bi lahko razumeli tako: »javni prostor je prostor, ki je dostopen vsakemu, je spremenljiv in prilagodljiv, je namenjen neštetim heterogenim akcijam in akterjem, kar pa ni rezultat morfologije prostora, temveč artikulacije senzacij in doživetij, ki jih vnaša v prostor-čas, z življenjem, uporabnik.« Pri tem je ključna Sennettova

(v Hočevar 2000) definicija urbanosti kot sposobnosti živeti z razlikami. Javni prostor je prav tisto območje, ki omogoča ljudem, da se kljub vsem navidezno nemogočim razlikam naučimo in stalno učimo živeti skupaj. Velika večina fizično prisotnih sodobnih javnih prostorov je povezana s svetom potrošnje. Pojavile so se nove oblike doživljanja javnih prostorov, kot so nakupovalna središča, prostori za večnamenske zabave, tematski parki, na primer v Parizu Parc de La Villette ali pa tako imenovani urbani parki, ki hkrati dajejo parkom in vsebinam novo podobo. Po drugi strani pa mestna jedra že samo po sebi predstavlja »statusni simbol«, s ponudbo, ki je ne najdemo čisto povsod. Izboljšava prometa pa ne pomeni samo še dodatno več cest, garažnih hiš in podobno, temveč več raznolikih možnosti vpeljave sredstev javnega prevoza.

V Strategiji prostorskega razvoja Slovenije je jasno zapisano, da sta prenova in revitalizacija mest ključni strateški usmeritvi notranjega razvoja mest, kjer naj se krepi bivalno funkcijo in se jih ohranja kot kulturna središča ter razvija njihov turistični potencial. Mestno jedro je javni interes, javna dobrina, je dobrina splošnega in družbenega

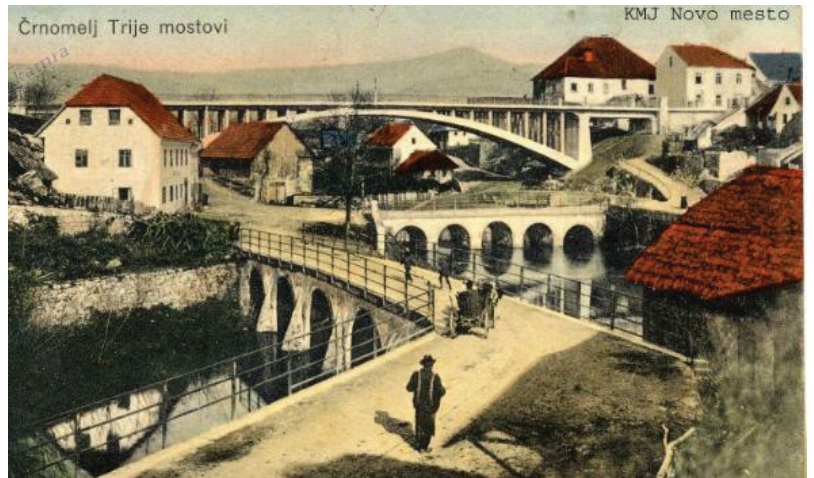
pomena. Raznoliki koncepti prenove zaobsegajo vsaj naslednje posege: revitalizacija je proces oživljanja mesta, območja, trga ipd., in zajema celovito prostorsko, družbeno in gospodarsko prenovo, ne pomeni samo fizične obnove kulturnozgodovinskih spomenikov; reurbanizacija pomeni preoblikovanje urbanosti, ki je usmerjena v dopolnjevanje obstoječe kvalitetne/nekvalitetne strukture z dodajanjem programsko kompleksnih struktur; konzervacija je koncept, ki spodbuja ohranjanje s stališča spomeniškega varstva; gentrifikacija je koncept, ki v prostor vnaša socialne in demografske strukturne spremembe, turistifikacija poudarja turistične vsebine; pa še rekonstrukcija ... S stališča urbane organizacije pa so še vedno osnova koncepti, ki se nanašajo na razčlenjevanje prostora jedro–periferija, kar nakazuje odnos urbano – ruralno, ali center – periferija v procesu gravitacije, migracije. Razvoj »jedra« je hkrati v povezavi z vlogo dostopnosti lokacije, vlogo grajenega kot aglomeracije (produkcijska moč) in videnje kraja z visokim standardom ter obkrožujočo hierarhično celoto. Z vidika urbanizma je v prostoru mestnega jedra pomembno prepletanje vsebin, s sociološkega pa interakcija med akterji. Sociolog Drago Kos je na posvetu

o celostnem pristopu k oživljanju starih mestnih jeder v Škofji Loki jasno opredelil vlogo prenove s sociološkega stališča. Včasih je ta razumljena zgolj kot »gentrifikacija«, to je vdor srednjega razreda v prostor, ki je zaradi različnih razlogov postal manjvreden, zapuščen. Prenovljeni prostor naj bi v socialno demografskem pomenu postal po prenovi kar najbolj pester, bogat in raznovrsten. Zato je v analitični fazi priprave na koncept prenove zelo pomembna naloga identifikacija in analiza socialnih prostorov. Dolgotrajnost prenove je z vidika socialnega vprašanja problem, ki zatre vsakršno realizacijo. Zagotoviti je treba rezervni stanovanjski fond v obdobju izvedbe, kakovost bivanja stanovalcev je popolnoma drugačna, stiki med njimi se spremenijo, v vsakem primeru pa je socialno okolje po izvedeni prenovi v privatnem in javnem prostoru popolnoma drugačno. Prav zato je soudeležba stanovalcev hkrati metoda in obenem tudi cilj prenove. Sodelovanje stanovalcev eden od ključnih kriterijev uspele prenove, ki ni usmerjena samo v prenovo fizičnega okolja.

In predvsem, prenova vpliva na kvaliteto bivanja in življenje javnega prostora v mestnem jedru, na pretok ljudi, pa tudi



Črnomelj, vir: <http://www.kamra.si/?module=5&id=125>



Črnomelj – trije mostovi, vir: <http://www.kamra.si/?module=5&id=125>



na način bivanja prebivalcev, na privatni prostor. Prenova starega jedra ni pomembna samo za razvoj historičnega dela, temveč vpliva tudi na definiranje popolnoma novih posegov, na življenje stalnega uporabnika in obiskovalca, na mimoidočega turista.

#### Literatura in viri:

Carr, S., Francis, M., Rivlin, L.G., Stone, A.M. (1992): *Public Space*, Cambridge University Press, Cambridge.

Dešman, M., (2008): Javni prostor, *Arhitektov bilten: AB*, št. 177/178, str. 1–3, 85–87.

Gausa, M., Bru, E., Ballesteros, J. A., Allen, S., Balmond, C., Brayer, M. A., Delgado, M., Iribas, J. M., Morales, J., et al. (2003): *The Metapolis dictionary of advanced architecture: city, technology and society in the information age*, Actar, Barcelona.

Hočevar, M. (2000): *Novi urbani trendi: prizorišča v mestih – omrežja med mesti*, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Lynch, K. (1981): *A Theory of Good City Form*, Cambridge, MIT Press.

Muñiz - Martínez, N., Cervantes-Blanco, M. (2009): *Information Communication Technologies and City Marketing: Digital Opportunities for Cities Around the World*. Hershey, New York: IGI Global. Pridobljeno s spletne strani decembra 2010: <http://www.igi-global.com/bookstore/chapter.aspx?titleid=22571>.

Vukić, F., Paškvan, B. (2009): *The Identity map and Urban communication – a contribution to a theoretical approach to given identity and to the creation of a methodological basis for projected identity*, *Acta turistica nova*, Vol. 3, No. 1, (47–71), Zagreb.



## UVODNA PREDSTAVITEV DELAVNICE IN NJENIH REZULTATOV

### 2.1 IZHODIŠČA IN CILJI DELAVNICE

*doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom*

Tokrat smo se z novimi prostorskimi izzivi srečali v Občini Črnomelj, kjer je v šolskem letu 2012/13 potekala urbanistično-arhitekturna delavnica za območje urejanja mestnega jedra Črnomlja. Namen delavnice je bil pridobiti nove ideje, z vidika iskanja programskega in tudi oblikovnega koncepta ureditve, za ureditev mestnega jedra Črnomlja v povezavi s predeloma Majer in Ajdovo zrno. Cilj obravnave je bila analiza prometa, zasnova novih možnih povezav v prostoru in tudi iskanje variantnih rešitev oddajanja nemotečih parkirišč: poiskati najustrežnejšo varianto lokacije mostu in tudi novo prometno in urbanistično ureditev bližnjega območja (saj poseg z mostom bistveno spremeni prometno-funkcionalne tokove kot tudi oblikovno zasnovo stavbnega tkiva). Treba je bilo poiskati in urediti tudi možnost parkiranja na obeh straneh Lahinje.

Delavnica je bila namenjena kritični presoji in preverbi različnih variant urejanja mestnega jedra Črnomlja s poudarkom na prometu (povezava z Majerjem) in revitalizaciji posebne točke v mestu (Ajdovo zrno). Cilj dela je bil usmerjen v prostorske prikaze posegov, ki bodo širši javnosti približali in omogočali prostorsko predstavo posegov v razvoj mesta. Opredeljena je bila vpetost območja v prostor mesta, analiza stanja; obstoječa prometna infrastruktura, posebne omejitve; konceptne in razvojne rešitve; urbanistično-arhitekturna situacija z regulacijskimi elementi ...

Celovitost zastavljenih vprašanj je od mentorjev zahtevala, da smo si še pred začetkom delavnice ogledali teren in se seznanili s stanjem v prostoru. Naše ugotovitve so bile usmerjene v obravnavo širšega prostora občine, na podlagi česar smo izoblikovali tudi cilje delavnice, ki so kasneje študentom predstavljali okvir dela.

Cilji so bili:

- izdelati analizo grajenih in naravnih prostorskih struktur mestnega jedra Črnomlja, predvsem in tudi v povezavi z območjem Majer,
- ugotoviti opremljenost mestnega jedra z družbenimi dejavnostmi in gospodarsko javno infrastrukturo,
- oblikovati raznolike koncepte razvoja posameznih posegov v prostor povezovanja mestnega jedra Črnomlja z območjem Majer,
- oblikovati raznolike koncepte območja Ajdovo zrno,
- zasnovati možnosti povezljivosti med izpostavljenimi točkami v delavnici in
- na izbranih lokacijah predlagati urbanistične in arhitekturne rešitve.



## 2.2 METODA DELA

Če je le mogoče, delavnice organiziramo na način, ki omogoča razvoj interdisciplinarnega projektnega pristopa, ki študente vodi od spoznavanja teoretičnih izhodišč posameznega problema, preko analitičnega in sinteznega dela, do pridobivanja neposrednih izkušenj za delo v praksi. Študentje Fakultete za arhitekturo so v okviru delavnice posegali predvsem na raven urbanističnih in arhitekturnih rešitev v okviru območja Majer ter mestnega jedra s poudarkom na območju Ajdovo zrno. Delo je potekalo prek celotnega študijskega leta 2012/13. V zimskem semestru smo predvsem spoznavali prostor obravnave, izdelali različne analize prostora ter prve konceptne ideje. V letnem semestru pa je bil poudarek na izdelavi različnih konceptov za Ajdovo zrno ter izdelavi mostnih povezav med mestnim jedrom Črnomlja in območjem Majer.

Zaradi raznolikosti in kompleksnosti obravnavane problematike smo se odločili, da bomo na delavnici posamezne rešitve iskali s pomočjo individualnega izbora najustreznejše metode dela. Delavnica je tako potekala po predvidenih delovnih in časovno določenih korakih:

- seznanitev udeležencev z obravnavano problematiko (oktober 2012, terenski dan),

- terensko delo za vse udeležence delavnice, ki je vsebovalo ogled terena, razgovor z občinsko upravo in raznimi predstavniki (oktober 2012),

- izdelava analitičnega gradiva glede na izpostavljena prostorska vprašanja (december 2012),

- izdelava prvih konceptov glede na obravnavani problem in izpostavljena prostorska vprašanja (december 2012); v januarju 2013 je potekala tudi predstavitev prvih konceptov urejanja in vmesnih rezultatov delavnice predstavnikom Občine Črnomelj, in sicer v Ljubljani, na Fakulteti za arhitekturo,

- izdelava posameznih arhitekturnih posegov kot individualno delo študentov arhitekture,

- oblikovanje zaključnih gradiv, priprava plakatov in modelov (maj in junij 2013),

- razstava in predstavitev rezultatov delavnice, maj 2013 na Fakulteti za arhitekturo,

- razstava in predstavitev rezultatov delavnice, 5. julija 2013 na Občini Črnomelj.



### 3 SCENARIJI IN STRATEGIJE PROSTORSKEGA RAZVOJA MESTNEGA JEDRA ČRNOMLJA

*MENTORJI: prof. mag. Peter Gabrijelčič, doc. dr. Alenka Fikfak, teh. sod. Janez P. Grom, doc. dr. Tomaž Slak*

*ŠTUDENTJE: Maša Kušar, Mojca Simončič, Gorazd Čater, Gregor Matijec, Petra Čertalič, Andrej Demšar, Jure Mihevc, Grega Valenčič, Matej Fornazarič, Boris Omahen, Rok Božic, Nejc Vasl, Darja Dolenc, Klemen Škufca*

Podobno kot v ostalih slovenskih mestih se tudi v Črnomlju srečujemo z nepričakovanimi, neorganiziranimi urbanimi procesi, ki se odražajo kot nepovezan razvoj posameznih delov mesta, to pa tudi vpliva na postopno upadanje kakovosti v bivalni kulturi mesta, njegove bližnje in širše okolice ter povzroča splošno degradacijo prostora.

Rezultati delavnice ne rešujejo prostorskih, prometnih in strukturnih dilem mesta Črnomelj, temveč jih odpirajo in ponujajo raznolike scenarije za uravnotežen, sodoben razvoj.

V okviru Urbanistično-arhitekturne delavnice za območje urejanja mestnega jedra Črnomlja 2012/13 je skupina študentov Fakultete za arhitekturo preizkušala različne scenarije razvoja, pri čemer so študentje sledili dvema temama, ki sta bili splošno izhodišče tokratne delavnice:

- spremembe strukture urbanega prostora, ki vplivajo na dosedanja razvojni koncepta mesta (vplivi uveljavljanja tržnega gospodarstva na gospodarjenje s stavbnimi zemljišči in drugi, spremenjeni dejavniki urejanja mesta),

- prenova mesta (s poudarkom na viziji Ajdovega zrna), stavbnega fonda, centralnih dejavnosti, zgostitev namesto ekstenzivnega širjenja in

- povezovanje dveh ključnih območij v mestu Črnomelj, ki bosta z novimi prostorskimi (mostnimi) povezavami vplivali na dojemanje mesta kot celote – mestno jedro v povezavi z območjem Majer – prehajanje ruralnega prostora v urbanega kot posledica funkcijskega razvoja centralnih naselij, poizkus načrtnega razvoja urbanih elementov.





## 3.1 OPIS ANALITIČNEGA DELA SKUPINE

Črnomeljski prostor so oblikovala številna zgodovinska obdobja: mesto je sestavljeno iz več programsko zaokroženih območij, kjer predvsem v mestnem jedru na vsakem koraku čutimo prisotnost daljne in bližnje dediščine prostora.

Črnomelj kot gravitacijski center številnih podeželskih naselij ima v okviru mesta, ki ni omejeno samo na mestno jedro, raznolike centralne dejavnosti, katerih pglavilni problem je nerazpoznavna razmeščenost v prostoru. K temu pripomorejo tudi neugodne prometne povezave, pri čemer največjo ločnico mesta predstavljata vodotoka Dobljčica in Lahinja. Kot nasprotje tem dejstvom pa podoba mestnega jedra postaja vedno bolj prostorsko vprašanje prepoznavnosti in identitete ter vloga mestnega jedra v vsakdanjem življenju prebivalcev in uporabnikov.

Z delavnico smo preizkušali vpliv prostorskih posegov na prestrukturiranje in spreminjanje podobe mesta, s poudarkom na mestnem jedru in njegovih povzavah predvsem v bližnji prostor. V tem okviru vidimo bodoči razvoj mesta Črnomelj, usmerjen v preoblikovanje in hkrati dopolnjevanje obstoječe kakovostne strukture mesta z dodajanjem programsko kompleksnih struktur »mestnosti«, s spoštovanjem do visoke kakovosti dediščinskih elementov.

Ob tem razmišljanju so se nam na primeru mesta Črnomelj porajala naslednja vprašanja: Kaj so spremembe v prostoru in kakšna je njihova predvidljivost? Ali lahko med razvojne

preobrate za mesto Črnomelj štejemo vpliv tretje razvojne osi, spreminjanje kakovosti vodotokov in vpliv industrijske cone? Vse to nedvomno vpliva na konflikte z že dolgo prisotnimi problemi v mestu: razprševanje centralnih dejavnosti na naključno prostih površinah, prometna nepovezljivost mesta in somestja, naključno širjenje dejavnosti v prostoru mesta in navzven, neizkoriščanje turističnih potencialov in dediščine prostora itd.

Na podlagi analize stanja, planskih dokumentov in številnih informacij o prostoru mesta Črnomelj smo opredelili naslednja vprašanja, ki predstavljajo izhodišča za razmišljanje o kakovostni preobrazbi zasnove mesta:

- Kaj pomeni izgradnja oz. vpliv tretje razvojne osi z vidika obstoječe strukture mesta?
- Kako razvijati mestno jedro v okviru vnosa mestotvornih dejavnosti?
- Kakšne so prostorske možnosti industrije za širitev in povezljivost z mestom?
- Katera območja bo treba revitalizirati?
- Katere dejavnosti je smiselno prerazporediti v okviru mesta?
- Katere nove vsebine je treba vključiti v koncept preobrazbe mestotvornih dejavnosti, predvsem na območju mestnega jedra, in kako bo to vplivalo na povezavo z območjem Majer?



## SPLOŠNI OPIS PROSTORA



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM

BELA KRAJINA PREDSTAVLJA S POVRŠINO 594 KM<sup>2</sup> MANJŠO REGIJO V SLOVENIJI. TU SE STIKATA PANONSKI IN DINARSKOKRAŠKI SVET. POSEBEN PEČAT JE POKRAJINI V POSELITVI IN GOSPODARSTVU VTISNILA RELIEFNA ZAPRTOST PROTI OSTALIM SLOVENSКИM POKRAJINAM IN ODPRTOST PROTI PANONSKEMU SVETU.

OBČINA ČRNOMELJ OBSEGA OSREDNJI IN JUŽNI DEL BELE KRAJINE, KI JE PROTI SEVERU OMEJENA Z OBČINO SEMIČ, NA SEVEROVZHODU Z OBČINO METLIKA IN NA ZAHODU MEJI NA OBČINO KOČEVJE. MEJI NA JUGU IN VZHODU PA JE DOLOČILA REKA KOLPA, KI PREDSTAVLJA NARAVNO LOČNICO S HRVAŠKIMI OBČINAMI.

DANES JE GOSPODARSKO, KULTURNO IN POLITIČNO SREDIŠČE OBČINE MESTO ČRNOMELJ, KI S SVOJIMI 5462 PREBIVALCI PREDSTAVLJA TUDI NEURADNO SREDIŠČE BELE KRAJINE. LEŽI NA NADMORSKI VIŠINI 163 METROV, ZANJ JE ZNAČILNA STRATEŠKA LEGA NA VARNEM POMOLU V OKLJUKU REKE LAHINJE. PRAVZAPRAV JE POMOL VISOKO NAD SOTOČJEM REK LAHINJE IN PRITOKA DOBLIČICE.

## 3.2 ANALIZA STANJA V PROSTORU



### ORTO FOTO - ŠIRŠE OBMOČJE

ZARADI CENTRALNE LEGE IMA ČRNOMELJ VLOGO PROMETNEGA SREDIŠČA V BELI KRAJINI. TU SE ODCEPLJO CESTE PROTI METLIKI, SEMIČU IN NAPREJ PROTI DOLENSKIM TOPLICAM, ADLESIČEM, GRIBLJAM, VINICI IN PREKO STAREGA TRGA OB KOLPI PROTI KOČEVJU. ČRNOMELJ JE TUDI KULTURNO-ZAPOSLITVENO, OSKRBOVALNO IN UPRAVNO SREDIŠČE VEČJEGA DELA BELE KRAJINE. MESTO JE RAZGIBANO IN SE RAZPROSTIRA PROTI SVIBNIKU, VOJNI VASI, METLIKI IN KANIŽARICI.



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: ANDREJ DEMŠAR



## ORTO FOTO - OŽJE OBMOČJE

SREDIŠČE ČRNOMLJA JE NA DELU STAREGA MESTNEGA JEDRA, KJER JE TUDI SEDEŽ OBČINE, POŠTE IN BANKE TER GLASBENE ŠOLE. SREDNJEVEŠKI DEL ZARADI LEGE NA OZKEM POMOLU POLEG OSREDNJE CESTE OBSEGA ŠE DVE VZPoredni ULICI, KI POVEZUJEJO OTOK Z DRUGIMI DELI ČRNOMLJA; GORNJA VRATA NA SEVERU - VAVTARA IN DVA MOSTOVA NA JUGU. KER JE MESTO STAREJŠE, V CENTRU NI VELIKO ZELENIH POVRŠIN, VENDAR PA JIH ZATO NADOMESTI BOGATA ZGODOVINA MESTA IN PEŠPOTI OB OBEH REKAH.



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
ŠTUDENT: ANDREJ DEMŠAR



## MORFOLOŠKA ANALIZA

### LEGENDA:



RAZPRŠENA ZAZIDAVA  
STRNJENA ZAZIDAVA  
KAREJSKA ZAZIDAVA  
VEČJE GMOTE

### OPIS ANALIZE:

STARO MESTNO JEDRO OBČINE ČRNOMELJ POKRIVA CELOTNI OSREDNJI OTOK MEANDRA REKE DOBLIČICE - MAJER, STAVBNO TKIVO TU TVORI ZRNASTO STRUKTURO, KI SE PONEKOD POVEŽE V STRNJENO ZAZIDAVO IN TVORI VZDOLŽNO ZASNOVO - LEVA STRAN OTOKA. IZ PROSTORA PREVLAJUJE KAREJSKA ZIDAVA ČRNOMALJSKEGA GRADU, KI LEŽI NA OŽINI OTOKA. SEVERNO OD OMENJENEGA GRADU, SE FORMIRA TOČKOVNA ZAZIDAVA IN NEDOLOČENE STRUKTURE - OBMČOJE ENODRUŽINSKIH HIŠ. STRUKTURNO NASPROTJE OTOKA JE DESNI BREG REKE, KJER JE LOCIRANA CONA Z GEOMETRIČNO UREJENO LINEARNO IN TOČKOVNO ZAZIDAVO, KI JO SESTAVLJAJO HALE IN VEČJI OBJEKTI.



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
ŠTUDENT: PETRA ČERTALIČ



## ANALIZA OBJEKTOV STANOVANJSKE ARHITEKTURE

### LEGENDA:

- HISTORIČNI SPOMENIK
- ▲ DOMINANTA
- ∠ KVALITETEN POGLED
- X MOTEČ POGLED
- ▬ ROB
- ▬ DEGRADIRANO OBMOČJE

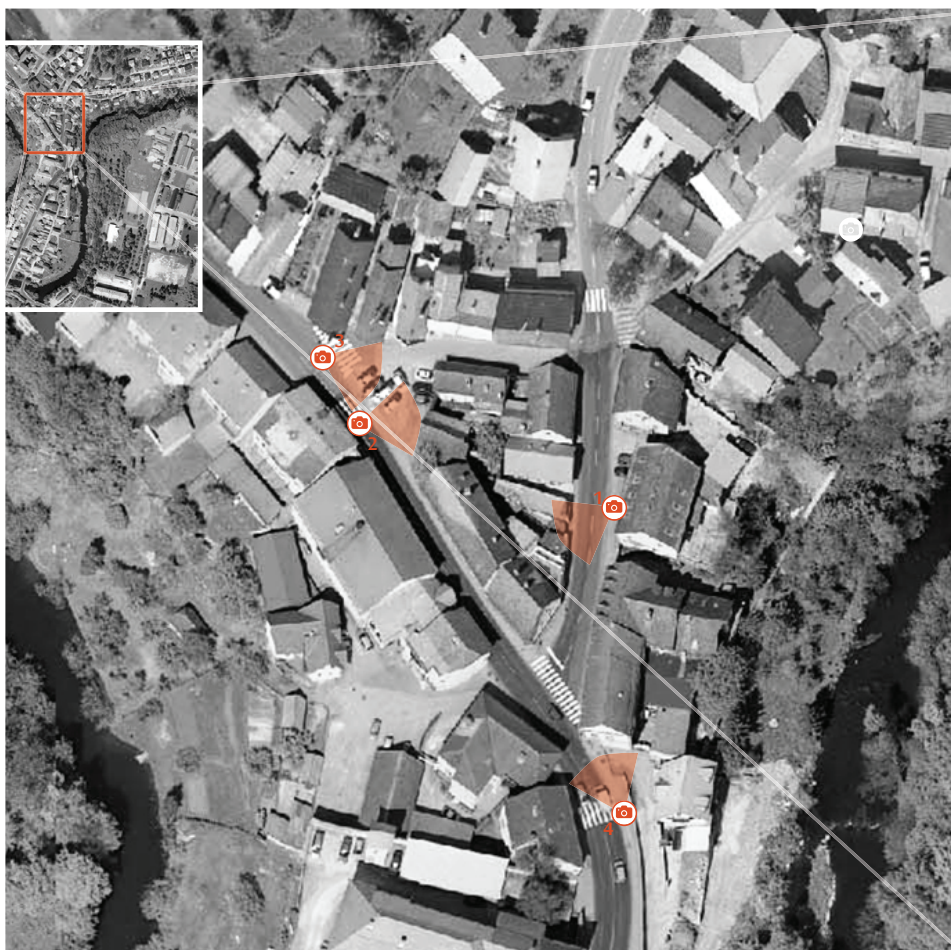
### OPIS ANALIZE:

ANALIZA PRIKAŽUJE VSE VIZUALNE ELEMENTE, KI KI SO ZNAČILNI ZA STARI DEL NASELJA ČRNOMELJ. NAJBOLJ PREPOZNAVNE SO DOMINANTNE TOČKE (CERKVI IN OBČINSKA STAVBA KOT VHODNI MARKER). NASELJE JE POSEBNO ZARADI EDINSTVENE LOKACIJE NA OKLJUKU NAD REKO LAHINJO, KI HKRATI PREDSTAVLJA NJEGOV ROB, KJER JE NEKOČ STALO OBRZDJE. PRAV NA TEH ROBOVIH SE ODPIRAJO KVALITETNI POGLEDI V NARAVNO OKOLJE OB REKI. ZARADI PREPOZNAVNIH HISTORIČNIH SPOMENIKOV SE V NASELJU PREČEJ DOBRO ORIENTIRAMO. POLEG OSREDNJEGA LINIJSKEGA DELA JE POMEMBEN DEL TUDI PREDPROSTOR, AJDOVO ZRNO, KI PA JE PREČEJ DEGRADIRANO OBMOČJE IN KLJUČE PO PRENOVI, PODOBNO KOT TUDI FASADE VZDOLŽ GLAVNE PROMENADE IN OBČINSKA STAVBA.



### INFO:

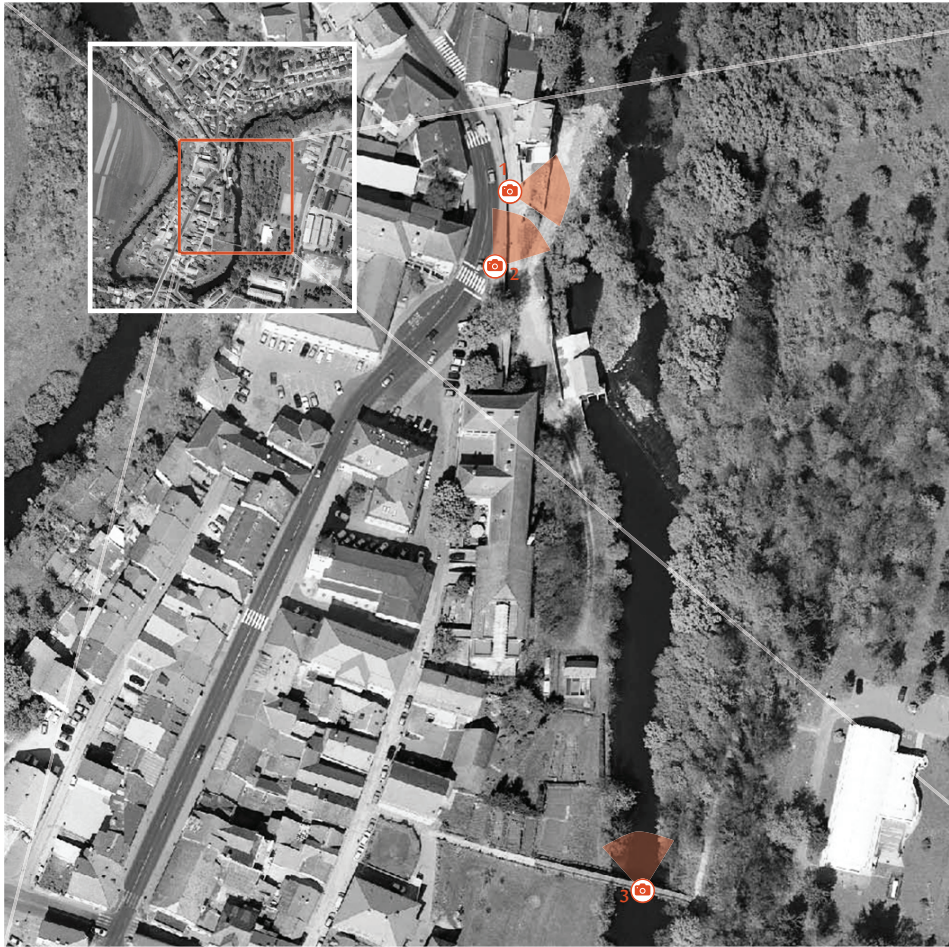
UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: GREGA VALENCIČ



**FOTOANALIZA AJDOVO ZRNO**

**LEGENDA:**  
 STOJIŠČE FOTOGRAFIRANJA

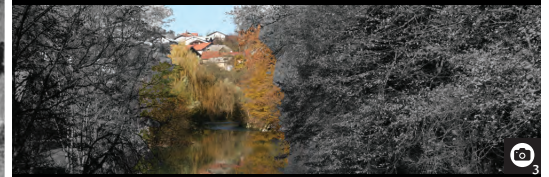
**INFO:**  
 UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMEJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIRFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: ROK BOŽIČ



## FOTOANALIZA PREDVIDENEGA OBMOČJA MOSTU

### LEGENDA:

 STOJIŠČE FOTOGRAFIRANJA



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
ŠTUDENT: ROK BOŽIČ



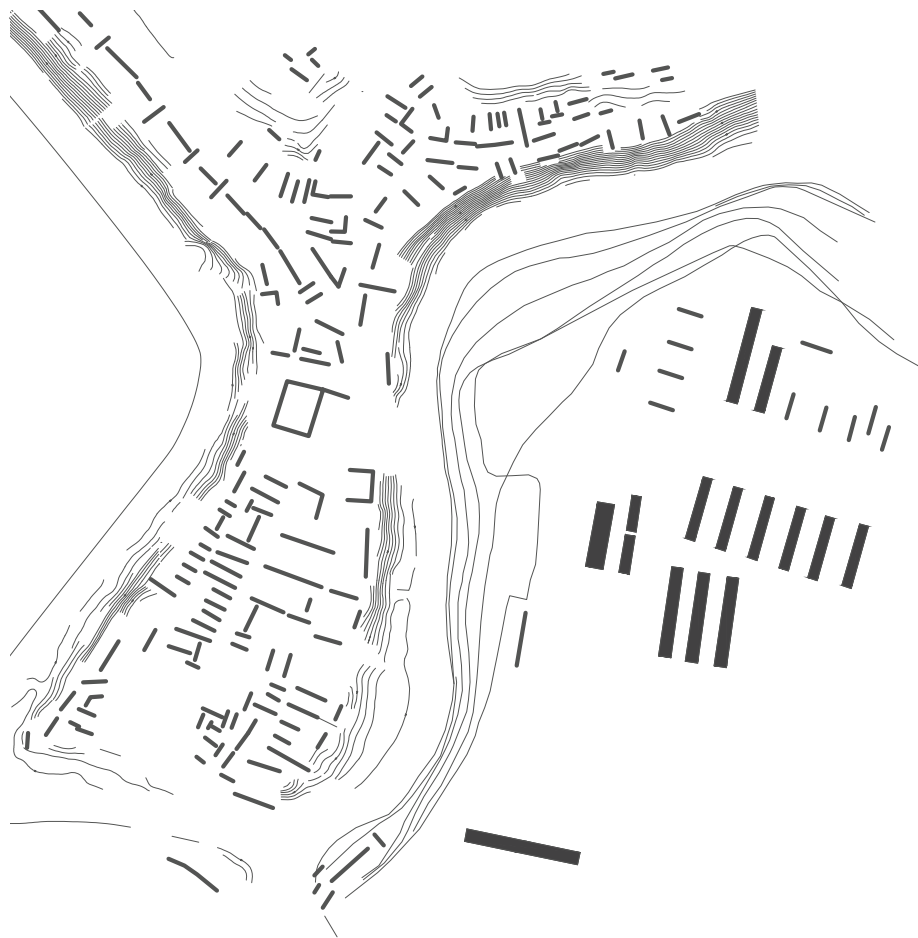


**FOTOANALIZA PREDVIDENEGA OBMOČJA MOSTU**

**LEGENDA:**

📷 STOJIŠČE FOTOGRAFIRANJA

**INFO:**  
 UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: ROK BOŽIČ



## ANALIZA OBJEKTOV STANOVANJSKE ARHITEKTURE

### SMER POZIDAVE

#### LEGENDA:

— SMER POZIDAVE

#### OPIS ANALIZE:

Z ANALIZO SLEMEN SMO UGOTAVLJALI SMER POZIDAVE IN POLOŽAJ HIŠ NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU. V POMOČ NAM BO, KO BOMO ZASNOVALI NOVE OBJEKTE NA OBMOČJU AJDOVEGA ZRNA, SAJ BOMO Z NJENO POMOČJO SLEDILI ZAZIDAVI OBJEKTOV. PRAV TAKO S TO ANALIZO UGOTAVLJAMO KVALITETO IN SLABOSTI V PROSTORU.



#### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOBELJ  
MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
ŠTUDENT: MAŠA KUŠAR



## ANALIZA OBJEKTOV STANOVANJSKE ARHITEKTURE

### VIŠINA STAVB

#### LEGENDA:

	4-6 M
	7-9 M
	10-12 M
	13-15 M
	16 M ALI VEČ

#### OPIS ANALIZE:

ANALIZA OBRAVNAVA VIŠINSKE RAZLIKE POSAMEZNIH SKLOPOV HIŠ V OBRAVNAVANEM OBMOČJU. Z NJO SI BOMO POMAGALI, KO BOMO DELALI IZVEDBENE NAČRTE. SAJ POSKUSILI BOMO SLEDITI VIŠINAM SOSEDNIH OBJEKTOV, POLEG TEGA PA BOMO LAHKO UGOTAVLJALI, DO KATERE MERE LAHKO DANE GABARITE PRESEŽEMO.



#### INFO:







UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MAŠA KUŠAR



## ANALIZA OBJEKTOV STANOVANJSKE ARHITEKTURE

### ANALIZA GRADBENIH MATERIALOV

#### LEGENDA:

	OPEKA
	LES
	KOMBINACIJA RAZLIČNEGA MATERIALA
	BETON, ŽELEZOBETON
	MATERIAL NEZNAN
	KAMEN

#### OPIS ANALIZE:

ANALIZA GRADBENIH MATERIALOV JE POKAZALA, DA JE PREVLAJUJOČI MATERIAL OPEKA, NE GLEDE NA TO, DA JE MESTO STARO. V SAMEM PROSTORU NAJDEMO TUDI KAMNITO IN LESENO GRADNJO, TER NEKAJ SODOBNIH HIŠ IZ ŽELEZOBETONA. KOMBINACIJE RAZLIČNIH MATERIALOV KAŽEJO NA TO, DA SO BILI ZA POPRAVILO STAVB (VSAJ NA OTOKU) UPORABLJENI NOVEJŠI MATERIALI.





#### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MAŠA KUŠAR



## ANALIZA PROMETA - ŠIRŠE OBMOČJE

### LEGENDA:

-  GLAVNA CESTA
-  ULICA
-  ŽELEZNICA
-  NAČRTOVANA CESTA

### OPIS ANALIZE:

CELOTNO CESTNO OMREŽJE NA OBMOČJU BELE KRAJINE JE ZASNOVANO IZRAZITO ZVEZDASTO. STIČIŠČE OMREŽJA BELOKRANJSKIH CEST IN POVEZAVA URBANIH NASELJ SE NAHAJA V OBČINI ČRNOMELJ. PRI AJDOVEM ZRNJU SE STIKA POVEZAVA Z METLIKO IN ŽUŽEMBERKOM, V KANIŽARICI PA SE PRIKLJUČI REGIONALNA POVEZAVA S KOČEVJEM IN VINICO. PREKO OBČINE JE NAČRTOVANA TRETJA RAZVOJNA OS Z NAVEZAVO ZAHODNE ČRNOMALJSKE OBVOZNICE, KI BO OMOGOČILA DOSTOP DO INDUSTRIJSKE CONE IZ ZAHODNE STRANI, RAZBREMENILA OBSTOJEČE PROMETNICE IN PREUSMERILA PROMETNI TOK IZVEN HISTORIČNEGA MESTNEGA JEDRA. POLEG CESTNEGA PROMETA, JE ZNOTRAJ MESTA PREDVIDENA OBHODNA KROŽNA PEŠPOT, KI BO POVEZALA OBA BREGOVA IN IZKORISTILA POTENCIAL NAVEZOVANJA Z VODO - REKO DOBLIČIČICO IN LAHINJO.








### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: ANDREJ DEMŠAR



## ANALIZA PROMETA - OŽJE OBMOČJE

### LEGENDA:

-  GLAVNA CESTA
-  SEKUNDARNA CESTA
-  TERCIARNA CESTA
-  OBHODNA KROŽNA PEŠPOT
-  PREDVIDEN MOST

### OPIS ANALIZE:

CELOTNO CESTNO OMRÉŽJE NA OBMOČJU BELE KRAJINE JE ZASNOVANO IZRAZITO ZVEZDASTO. STIČIŠČE OMRÉŽJA BELOKRANJSKIH CEST IN POVEZAVA URBANIH NASELJ SE NAHAJA V OBČINI ČRNO MELJ. PRI AJDÖVEM ZRNU SE STIKA POVEZAVA Z METLIKO IN ŽUŽEMBERKOM, V KANIZARICI PA SE PRIKLJUČI REGIONALNA POVEZAVA S KOČEVJEM IN VINICO. PREKO OBČINE JE NAČRTOVANA TRETJA RAZVOJNA OS Z NAVEZAVO ZAHODNE ČRNOMALJSKE OBVOZNICE, KI BO OMOGOČILA DOSTOP DO INDUSTRIJSKE CONE IZ ZAHODNE STRANI, RAZBREMENILA OBSTOJEČE PROMETNICE IN PREUSMERILA PROMETNI TOK IZVEN HISTORIČNEGA MESTNEGA JEDRA. POLEG CESTNEGA PROMETA JE ZNOTRAJ MESTA PREDVIDENA OBHODNA KROŽNA PEŠPOT, KI BO POVEZALA OBA BREGOVA IN IZKORISTILA POTENCIAL NAVEZOVANJA Z VODO - REKO DOBLIČIČICO IN LAHINJO.






### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: ANDREJ DEMŠAR



## REKREACIJA IN ZELENE POVRŠINE

### LEGENDA:

	GRAJENO TKIVO
	ZELENE POVRŠINE
	OBVODNA VEGETACIJA
	REKI DOBLIČICA IN LAHINJA
	KOLESARSKE POTTI
	ŠPORTNE POVRŠINE

### OPIS ANALIZE:

V MESTU ČRNOMELJ V SPLOŠNEM VELJA, DA IMA DOVOLJ ZELENIH POVRŠIN, VENDAR SO TE MESTOMA SLABO VZDRŽEVANE IN NEUREJENE. TO VELJA PREDVSEM ZA ZELENE POVRŠINE NA OBREŽJU REKE LAHINJE IN DOBLIČICE. OSTALE ZELENE POVRŠINE SO LEPO UREJENE, IZPOSTAVITI PA VSEENO VELJA PROBLEM POMANJKANJA ZELENJA V SAMEM MESTNEM SREDIŠČJU. NA LEVEM OKLJUKU JE DEL POVRŠIN NAMENJEN KMETIJSKI DEJAVNOSTI. PROSTOR ZELENIH POVRŠIN JE NAMENJEN TUDI REKREACIJI. NA OBMOČJU MAJERJA STA DVE PROSTI POVRŠINI NAMENJENI NOGOMETU IN KOŠARKI TER OBJEKT, V KATEREM SE IZVAJA FITNESS PROGRAM. DRUGI DELI MESTA NISO NAMENJENI REKREACIJI, Z IZJEMO KOLESARSKE POTTI SKOZI SREDIŠČJE.



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MOJCA SIMONIČ



## ANALIZA DEJAVNOSTI

### LEGENDA:

-  UREJEN ODPRT JAVNI PROSTOR
-  ŠOLSTVO
-  ZDRAVSTVO
-  KULTURA
-  ADMINISTRACIJA
-  TRGOVSKI CENTER
-  PROIZVODNJA

### OPIS ANALIZE:

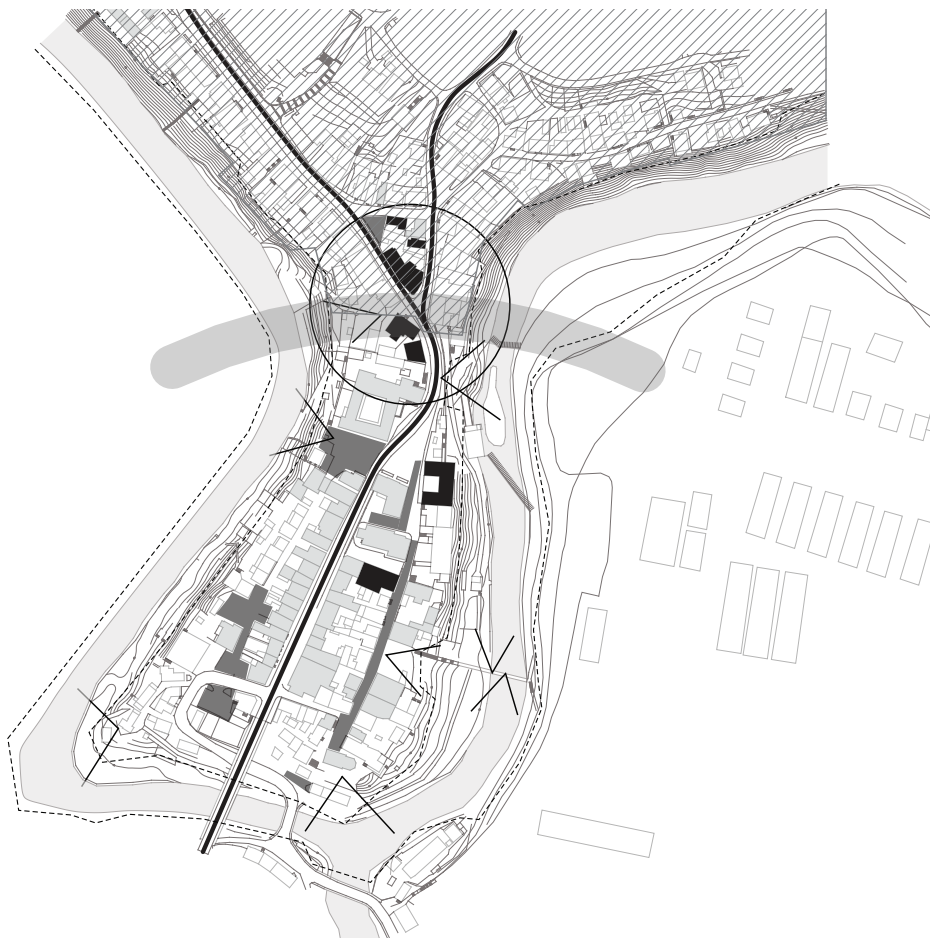
IZ ANALIZE OBRAVNAVANEGA OBMOČJA JE NAZORNO RAZVIDNA DELITEV NA DVA DELA: V STAREM MESTNEM JEDRU PREVLAJUJEJO KULTURNO-IZOBRAŽEVALNE DEJAVNOSTI S PRIPADAJOČIMI UREJENIMI JAVNIMI POVRŠINAMI, VZHODNO PA LEŽI OBMOČJE MAJER, KJER NAJDEMO PREDVSEM PROIZVODNJO, TRGOVINO IN STORITVE.



### INFO:










UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: JURE MIHEVC





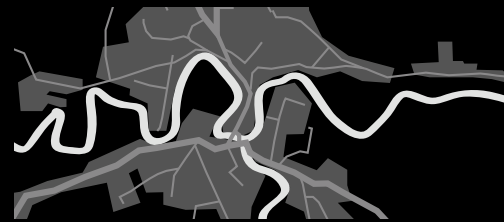
## SWOT ANALIZA

### LEGENDA:

-  KVALITETNO OBMOČJE REK IN REČNIH BREGOV
-  GLAVNA PROMETNICA
-  OBMOČJE NAJVEČJIH TEŽAV IN PRILožNOSTI
-  POVEZAVA MED TREMI REČNIMI POMOLI
-  ZAŠČITENI OBJEKTI
-  TEŽAVE S PARKIRANJEM
-  NEUSTREZNA RABA ALI PRENOVA ZAŠČ. OBJEKTA
-  PREHAJANJE V NEKVALITETNO POZIDAVO
-  POMEMBNA VEDUTA

### OPIS ANALIZE:

OBMOČJE AJDOVEGA ZRNA JE TOČKA, V KATERI SE STIKAJO IZREDNO RAZLIČNI DELI MESTA ČRNOMELJ. TU SE ZAKLJUČI VEČINOMA KVALITETEN DEL STAREGA MESTNEGA JEDRA (KI SE BOLJ ALI MANJ USPEŠNO PRENAVLAJA) IN ZAČNE NOVEJŠI DEL MESTA, KJER ZAČNE KVALITETNO MESTNO TKIVO PREHAJATI V KAOTIČNOST PREDMESTJA. POLEG TEGA JE NA TEM MESTU RAZDALJA MED VSEMI TREMI REČNIMI POMOLI (KI PREDSTAVLJAJO TRI POTENCIALE - NARAVA, STARO MESTNO SREDIŠČE, UPRAVNO-KULTURNO SREDIŠČE) NAJKRAJŠA, KAR KLJUČE PO POVEZAVI Z MOSTOVI. VELIK POTENCIAL NJUDI TUDI CELOTNI OKLJUK REK Z BREGOVI S SLIKOVITO NARAVO IN KVALITETNIMI VEDUTAMI.



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MATEJ FORNAZARIČ



## ANALIZA HISTORIČNE VREDNOSTI

### LEGENDA:

- SREDNJI VEK\_ LETA 1000–1500 N. ŠT.
- 16. IN 17. STOLETJE
- 18. STOLETJE
- 19. STOLETJE
- 20. STOLETJE
- NI PODATKA

### OPIS ANALIZE:

POT, KI POTEKA SKOZI SREDIŠČE KRAJA, IZVIRA IZ ČASOV KOVINSKE DOBE. V POZNJEM SREDNJEM VEKU SO BILI ZGRAJENI GRAD IN ŠE NEKATERI VEČJI IN POMEMBNI OBJEKTI NA TAKO IMENOVANEM POLOTOKU. ZAZIDAVA SE JE SKOZI STOLETJA ŠIRILA PROTI ROBOVOM POLOTOKA IN BREGOVOM REKE.








### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: BORIS OMAHEN



## PROBLEMSKA KARTA / SINTEZA

### LEGENDA:

-  ZOŽITVE
-  PROSTORSKI PROBLEMI
-  PROBLEMATIČNI OBJEKTI
-  TEŽIŠČE PROSTORA
-  TEŽIŠČE POVEZAV

### OPIS ANALIZE:

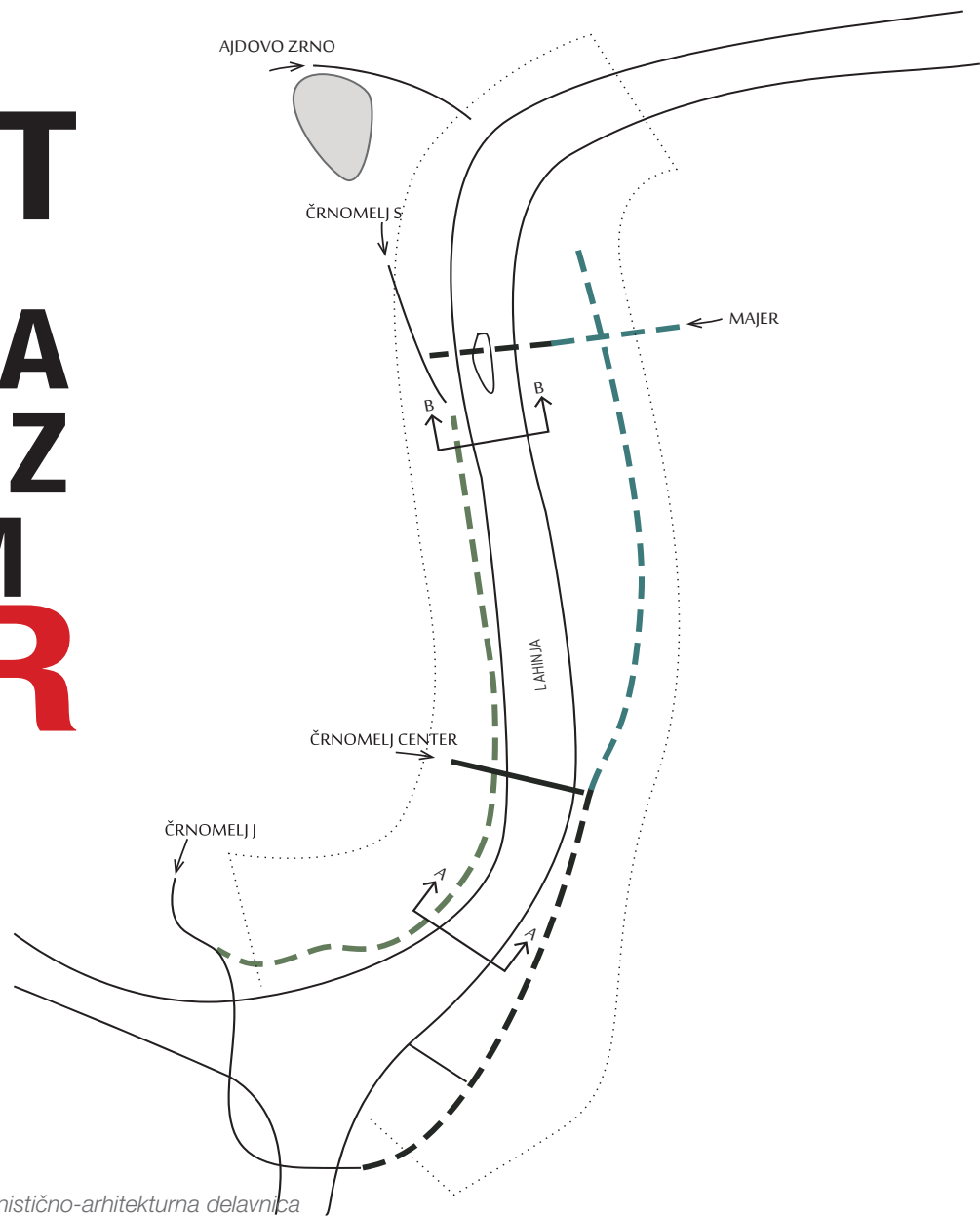
NAMEN ANALIZE JE PREPOZNATI PROBLEMATIČNE VPLIVE NA ČRNOMELJ. KAŽEJO SE V OBLIKI SAMIH PROSTOROV, ZOŽITEV, NEIZKORIŠČENE OZ NEPRIMERNE UPORABE MANJŠIH ODPRTIH PROSTOROV, SAMIH OBJEKTOV, KI ZAVIRAJO RAZVOJ, ITD. PRAV TAKO SO PROBLEMATIČNE POVEZAVE NA DRUGE DELE NASELJA, KI ŠE NE OBSTAJAJO IN BI JIH MESTO ZAVOLJO BOLJŠE FUNKCIONALNOSTI POTREBOVALO. PRAV TAKO NA KVALITETE IN PROBLEME VPLIVATA UPORABA IN ZASEDENOST OBMOČJA, Z ROKO V ROKI GRESTA KOLIČINA IN KONCENTRACIJA CESTNEGA PROMETA TER MORFOLOGIJA MESTA (ZOŽITVE, ZAVOJI, ITD.). PROSTOR IMA VELIKO POTENCIALA PREDVSEM V OBLIKOVANJU KVALITETNIH ZELENIH POVRŠIN OB REKI.



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: GREGOR MATIJEČ

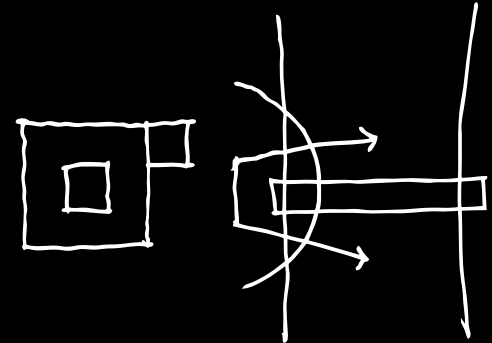
# KONCEPT MOSTOVI ZA POVEZAVO Z OBMOČJEM MAJER



### 3.3 RAZVOJNI KONCEPTI IN PERSPEKTIVE V MESTNEM JEDRU ČRNOMELJA



## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta I



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

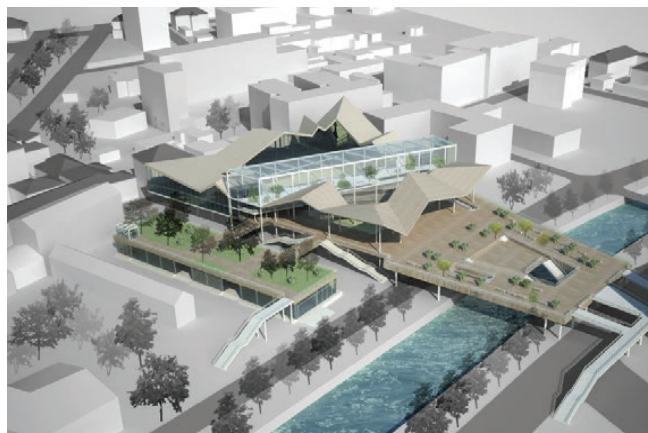
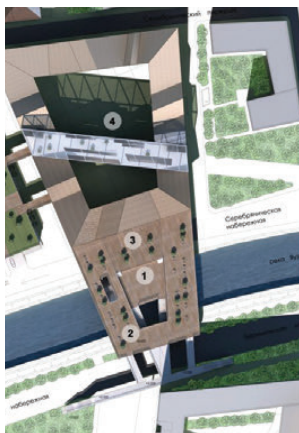
- + MOST POSTANE TRG PRED "GRAŠČINO"
- + BLIŽINA STAREGA MESTA (NE IZUMIRA)
- + POVEZOVANJE Z ZELEENIMI POVRŠINAMI

### MINUSI:

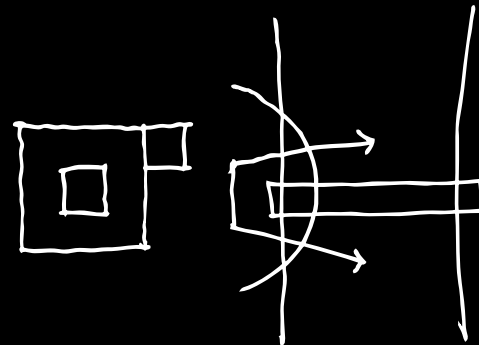
- ZAŠČITENO OBMOČJE
- OŽINA (PROMET)
- NAVEZAVA NA GRAJSKO DVORIŠČE

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MIHEVC, VALENČIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ



## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta I - reference



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

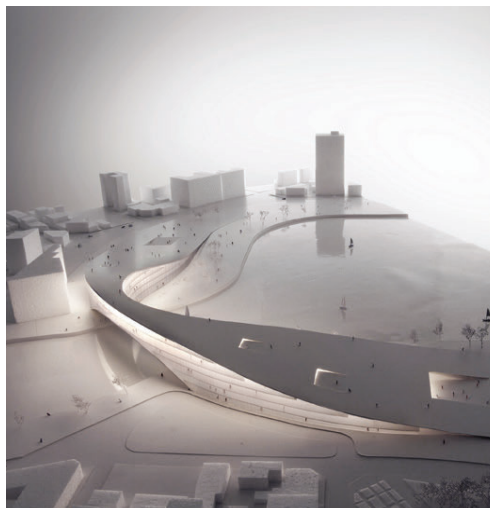
- + MOST POSTANE TRG PRED "GRAŠČINO"
- + BLIŽINA STAREGA MESTA (NE IZUMIRA)
- + POVEZOVANJE Z ZELENIH POVRŠINAMI

### MINUSI:

- ZAŠČITENO OBMOČJE
- OŽINA (PROMET)
- NAVEZAVA NA GRAJSKO DVORIŠČE

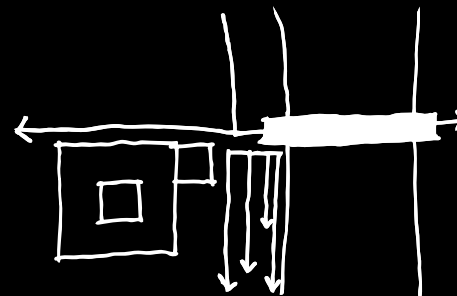
### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMEJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ





## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta II



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

- + PROMET OSTANE IZVEN STAREGA MESTA
- + BLIŽINA STAREGA MESTA (NE IZUMIRA)
- + POVEZOVANJE Z ZELENIMI POVRŠINAMI

### MINUSI:

- ZAŠČITENO OBMOČJE
- OŽINA (PROMET)

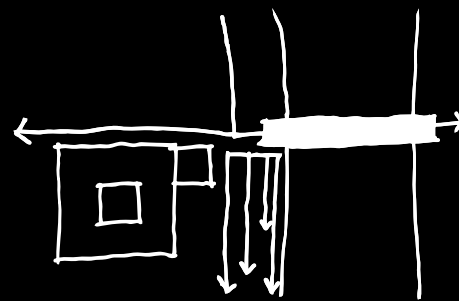
### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ





## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta II - reference



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

- + PROMET OSTAŃE IZVEN STAREGA MESTA
- + BLIŽINA STAREGA MESTA (NE IZUMIRA)
- + POVEZOVANJE Z ZELEENIMI POVRŠINAMI

### MINUSI:

- ZAŠČITENO OBMOČJE
- OŽINA (PROMET)

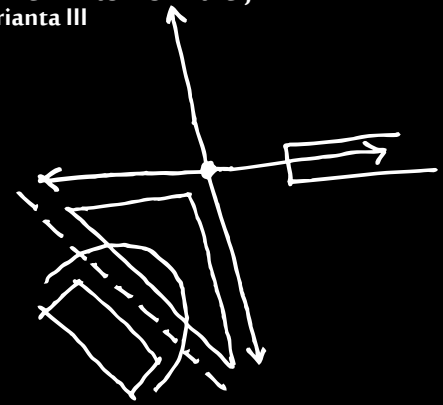
### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELIČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
ŠTUDENTI: MIHEVC, VALEŃIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ





## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta III



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

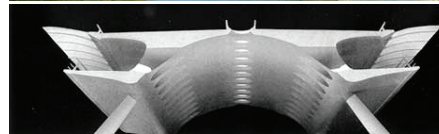
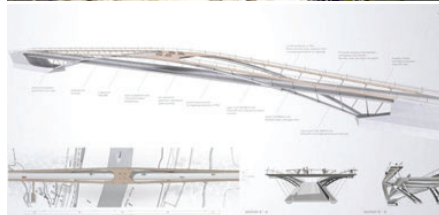
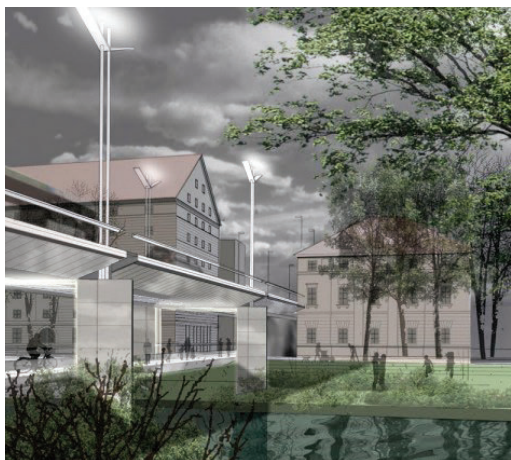
- + MOST Z RAZGLEDI NA OBE STRANI
- + REVITALIZACIJA PREDMESTJA
- + SOŽITJE Z AJDOVIM ZRNOM
- + DOTIK Z MESTOM

### MINUSI:

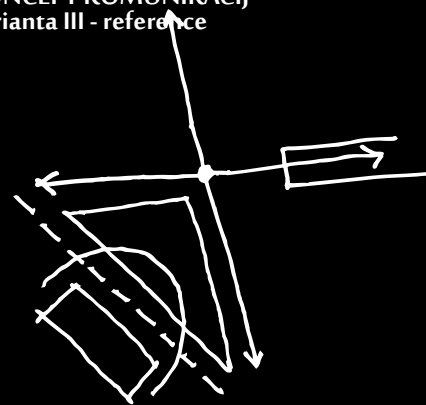
- RUŠENJE NEKATERIH OBJEKTOV
- OBREMENITEV AJDOVEGA ZRNA (PROMET)

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ



## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta III - referenčne



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

- + MOST Z RAZGLEDI NA OBE STRANI
- + REVITALIZACIJA PREDMESTJA
- + SOŠITJE Z AJDOVIM ZRNOM
- + DOTIK Z MESTOM

### MINUSI:

- RUŠENJE NEKATERIH OBJEKTOV
- OBREMENITEV AJDOVEGA ZRNA (PROMET)

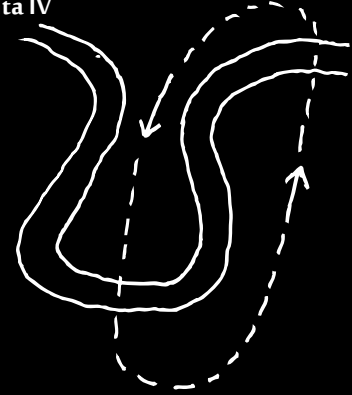
### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMEJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELIČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ





## KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta IV



### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

### PLUSI:

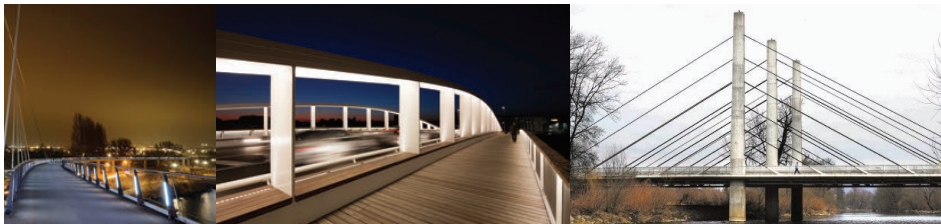
- + NE POSEGA V GRAJENO TKIVO
- + VZPOSTAVI KROŽNI PROMET

### MINUSI:

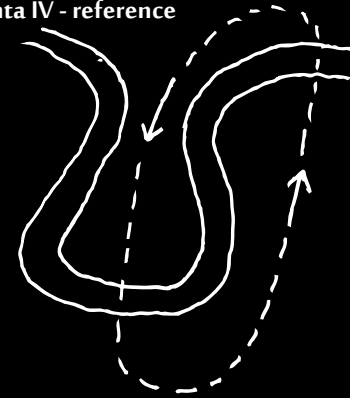
- NI ARHITEKTURA, LE INFRASTRUKTURA
- AJDOVO ZRNO JE ŠE VEDNO OBREMENJENO
- ODMIK DOGAJANJA IZ CENTRA (CENTER STAGNIRA)

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ



### KONCEPT KOMUNIKACIJ varianta IV - reference



#### LEGENDA:

— PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA

#### PLUSI:

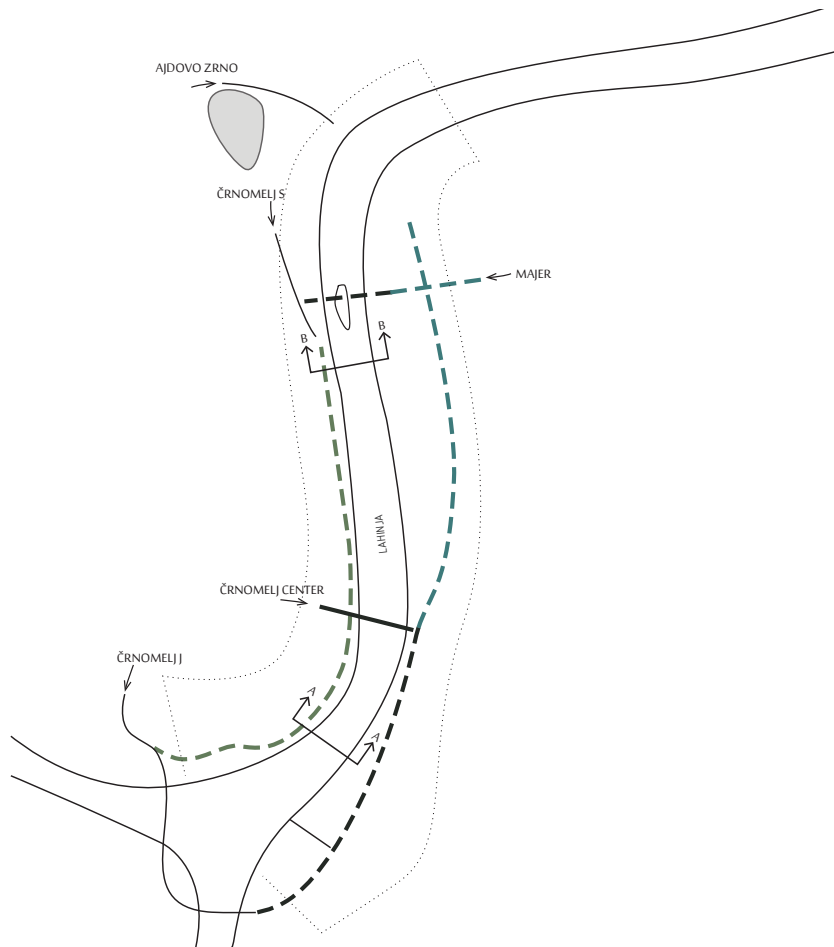
- + NE POSEGA V GRAJENO TKIVO
- + VZPOSTAVI KROŽNI PROMET

#### MINUSI:

- NI ARHITEKTURA, LE INFRASTRUKTURA
- AJDOVO ZRNO JE ŠE VEDNO OBREMENJENO
- ODMIK DOGAJANJA IZ CENTRA (CENTER STAGNIRA)

#### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELIČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALEŃIČIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ



## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN sistem komunikacij

### LEGENDA: POTI

	OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
	ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
	OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

### PROGRAM

	RAZNOVRSTNI PROGRAM
	TRAVNATE POVRŠINE
	GOZDNATE POVRŠIE






### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ






## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN sistem komunikacij referenčni primeri

### LEGENDA: POTI

-  OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
-  ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
-  OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

### PROGRAM

-  RAZNOVRSTNI PROGRAM
-  TRAVNATE POVRŠINE
-  GOZDNATE POVRŠIE

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALEŃIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ










## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN

### programska shema




### referenčni primeri

#### LEGENDA:

##### POTI

-  OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
-  ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
-  OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

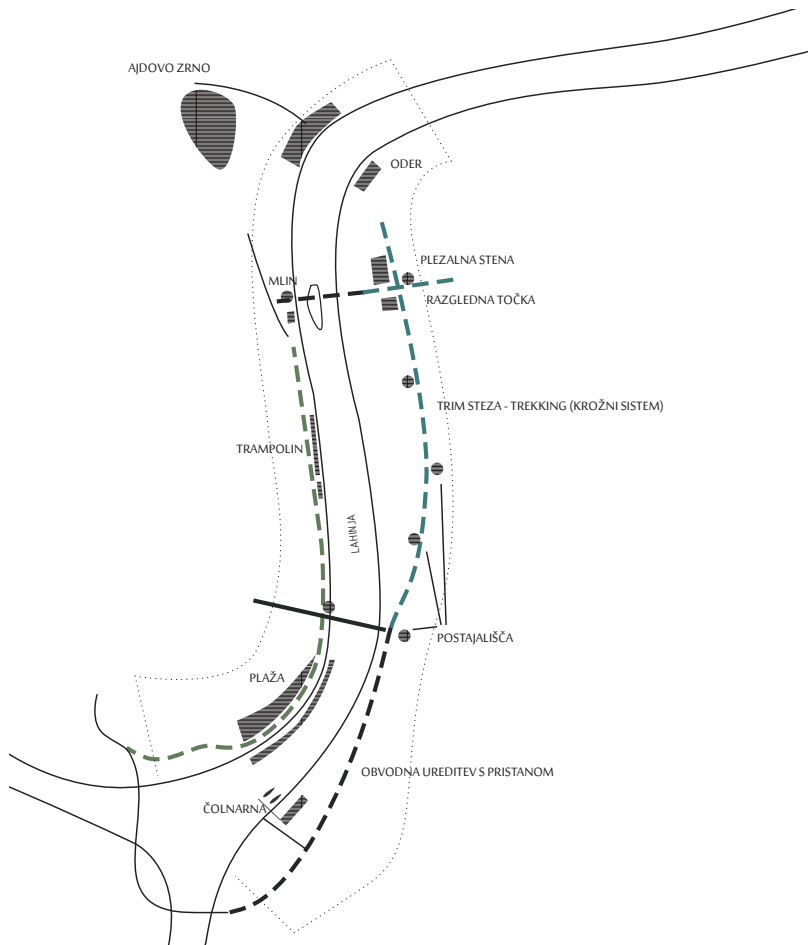
#### PROGRAM

-  RAZNOVRSTNI PROGRAM
-  TRAVNATE POVRŠINE
-  GOZDNATE POVRŠIE

#### INFO:






UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALENCIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ








## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN programska shema

### LEGENDA: POTI

-  OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
-  ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
-  OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

### PROGRAM

-  RAZNOVRSTNI PROGRAM
-  TRAVNATE POVRŠINE
-  GOZDNATE POVRŠIE

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALEŃIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ



## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN

programska shema  
referenčni primeri

### LEGENDA:

POTI

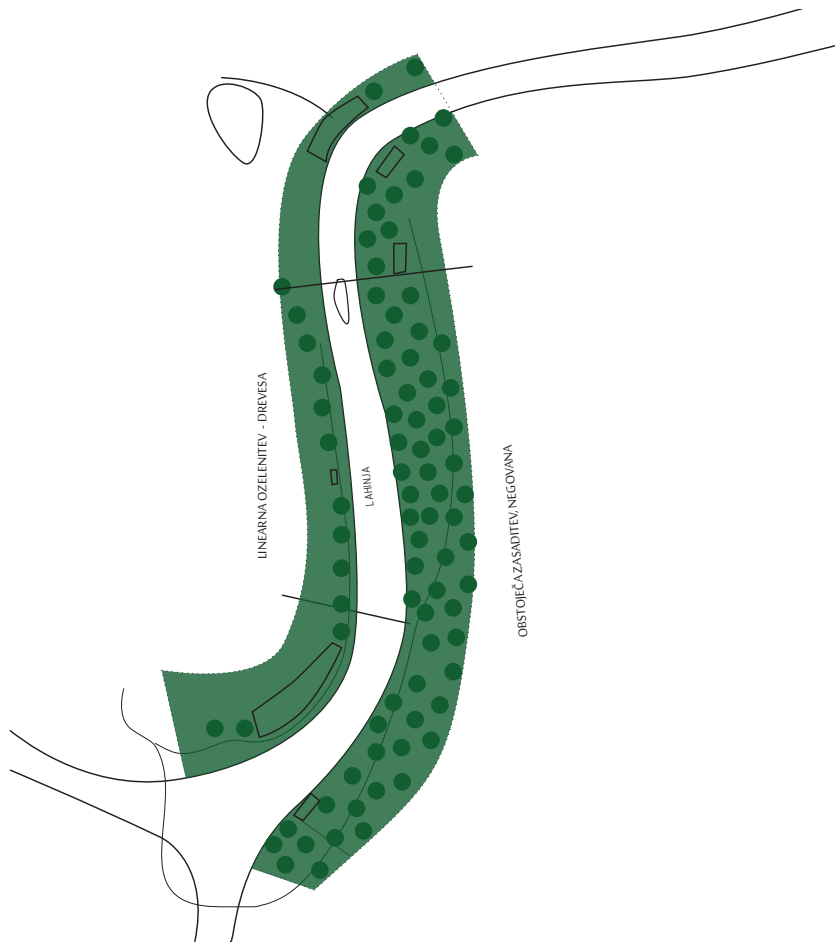
	OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
	ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
	OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

### PROGRAM

	RAZNOVRSTNI PROGRAM
	TRAVNATE POVRŠINE
	GOZDNATE POVRŠIE

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALENČIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ



## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN zeleni sistem

### LEGENDA: POTI

	OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
	ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
	OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

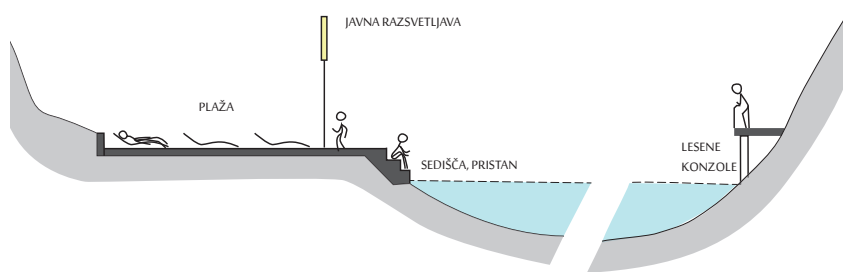
### PROGRAM

	RAZNOVRSTNI PROGRAM
	TRAVNATE POVRŠINE
	GOZDNATE POVRŠIE

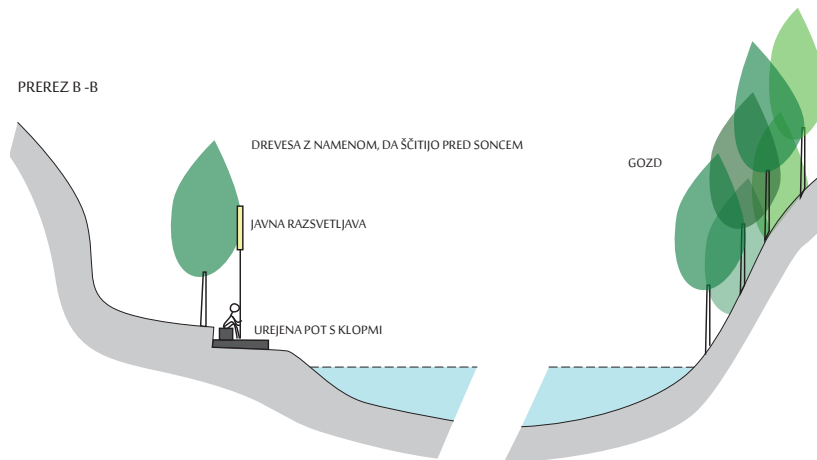
### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MIHEVC, VALEŃIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ

PREREZ A-A



PREREZ B-B



## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN konceptualne skice prezev

### LEGENDA: POTI

	OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
	ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
	OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
	ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV






### PROGRAM

	RAZNOVRSTNI PROGRAM
	TRAVNATE POVRŠINE
	GOZDNATE POVRŠIE






## KONCEPT ZELENIH POVRŠIN referenčni primeri

### LEGENDA: POTI

-  OBSTOJEČA "GROBA" UREDITEV
-  ZAMIŠLJENA "GROBA" UREDITEV
-  OBSTOJEČE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENE LESENE KONSTRUKCIJE
-  ZAMIŠLJENA "FINA" UREDITEV

### PROGRAM

-  RAZNOVRSTNI PROGRAM
-  TRAVNATE POVRŠINE
-  GOZDNATE POVRŠIE

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENTI: MIHEVC, VALEŃIČ, FORNAZARIČ, DEMŠAR, ČERTALIČ, BOŽIČ, MATIJEČ

# KONCEPT

## AJDOVEGA ZRNA

NA PODLAGI POLOŽAJA MOSTOV



### 3.3 RAZVOJNI KONCEPTI IN PERSPEKTIVE V MESTNEM JEDRU ČRNOMELJA

# KONCEPT 1

OHRANITEV CEST+ ŠIRITEV



VOZLIŠČA



ZAPORA KOLODVORSKE CESTE+ ŠIRITEV



VOZLIŠČA



## PROMETNA ANALIZA AJDOVEGA ZRNA varianta III



### TEHNIČNI PODATKI

PROSTOR OBRAVNAVE: 1970 m<sup>2</sup>

ŠIRINA KOLODVORSKE CESTE: 6 m- CESTA SE ZAPRE ZA PREVOZ

ŠIRINA KOLODVORSKE (prej stranske) CESTE: 6 m- POTREBNA JE

ŠIRITEV NA min 7 m

ŠIRINA CESTE POD LIPO: 6m- POTREBNA JE ŠIRITEV CESTE NA min 7 m

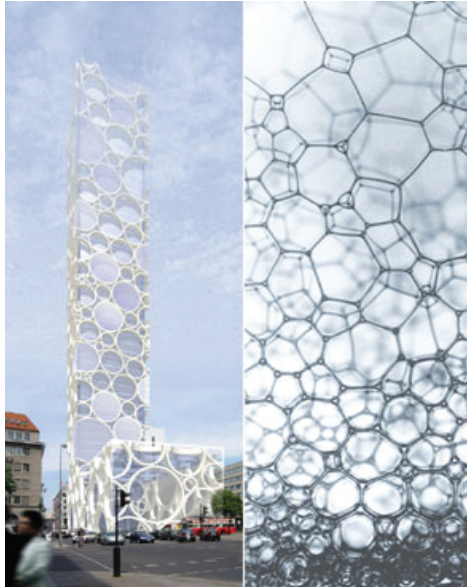
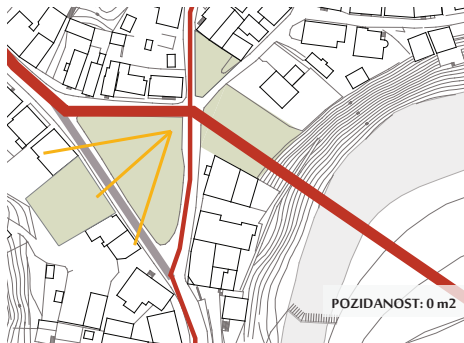
### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNO MELJ

MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK

TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM ŠTUDENT: MAŠA KUŠAR

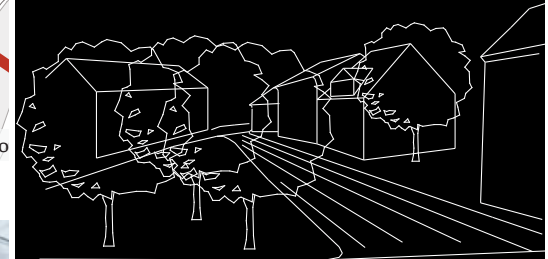




## AJDOVO ZRNO;

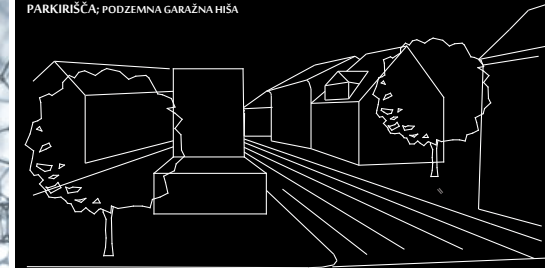
### varianta I

PROSTOR NAMENJEN RAZTAVAM IN INFO TOČKA  
ODPRT PROSTOR  
PARK



### varianta II

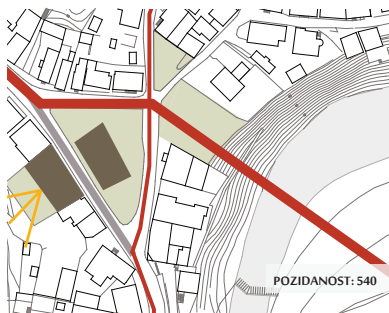
PROGRAM: HOSTEL+ RESTAVRACIJA+ PROSTOR NAMENJEN DELAVNICAM ROČNIH SPRETNOSTI  
SLABOSTI:  
POSEGANJE V VIŠINO SKAZI PODOBO AJDOVEGA ZRNA  
NATRPANOST PROSTORA  
PARKIRIŠČA: PODZEMNA GARAŽNA HIŠA



### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM ŠTUDENT: MAŠA KUŠAR





varianta IV

**AJDOVO ZRNO;****varianta III**

PROGRAM; HOSTEL+ RESTAVRACIJA+ PROSTOR NAMENJEN DELAVNICAM ROČNIH SPRETNOSTI

RAZDELITEV PROGRAMA;

HOSTEL NA MESTU TRGOVINE, RESTAVRACIJA V OKVIRU HOSTLA

DAVORANA ZA IZVAJANJE DELAVNICE NA AJDOVEM ZRNU

PARKIRIŠČA; PODZEMNA GARAŽNA HIŠA NA AJDOVEM ZRNU

**varianta IV**

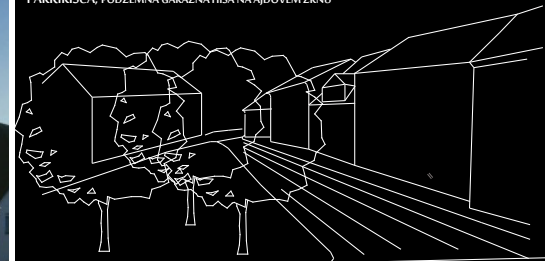
PROGRAM; HOSTEL+ RESTAVRACIJA+ PROSTOR NAMENJEN DELAVNICAM ROČNIH SPRETNOSTI

RAZDELITEV PROGRAMA;

HOSTEL NA MESTU TRGOVINE, RESTAVRACIJA, DVORANA ZA IZVAJANJE DELAVNICE

V OKVIRU HOSTLA

PARKIRIŠČA; PODZEMNA GARAŽNA HIŠA NA AJDOVEM ZRNU

**INFO:**

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMEJ

MENTORJA; PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK

TEHNIČNI SODELAVEC; JANEZ PETER GROM ŠTUDENT; MAŠA KUŠAR



# KONCEPT 2



## KONCEPT KOMUNIKACIJ - širše območje

### ČASOVNA UMEMSTITEV:

- IZGRAJENA 3. RAZVOJNA OS
- DOKONČANA ČRNOMALJSKA OBVOZNIKA

### PLUSI:

- + IZLOČITEV PRIKLOPNIKOV IN POLPRIKLOPNIKOV
- + MOST JE NAMENJEN OSEBNEMU PROMETU, DOSTAVI IN AVTOBUSOM

### MINUSI:

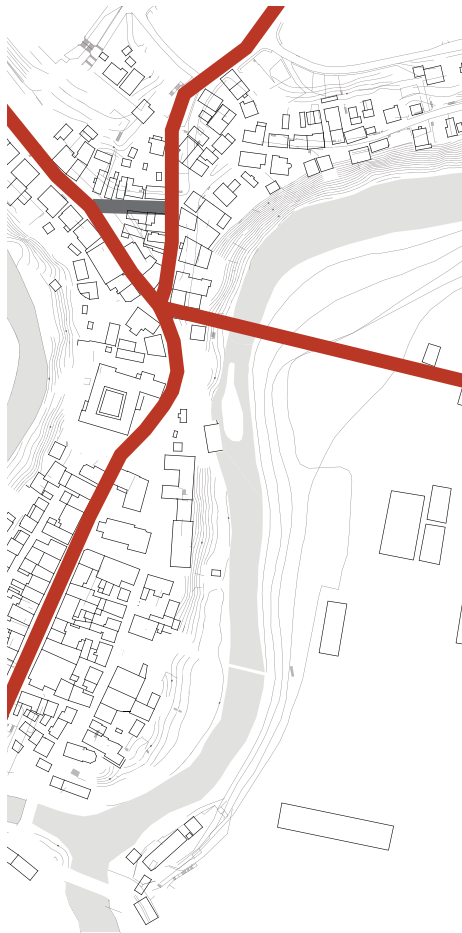
- ZAŠČITENO OBMOČJE (AJDOVO ZRNO, NATURA 2000)
- OŽINA (PROMET)

### LEGENDA:

- MOST
- - - PREDVIDENE IN DOKONČANE POVEZAVE
- IZVOZ/UVOZ NA AVTOCESTO

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
STUDENT : MOJCA SIMONIČ



varianta I



varianta II



### KONCEPT KOMUNKACIJ - ožje območje

- + UKINITEV DELA KOLODORSKE CESTE (OMEJENA UPORABA)
- + AVTOBUSNI PROMET VOZI PO STARI PROMETNI SHEMI (KOLODORSKA CESTA); DODA SE POVEZAVA Z MAJERJEM (ENAKO VELJA ZA DOSTAVO)
- + OSEBNI PROMET POTEKA PO VSEH POTEH

#### varianta I

##### PLUSI:

- + OHRANITEV VEČINE OBSTOJEČIH OBJEKTOV PO OBODU
- + OHRANITEV VEČINE OBJEKTOV OZ. VOLUMNOV NA AJDOVEM ZRNU
- + MED VOLUMNI SE USTVARI PRAZEN ZUNANJI PROSTOR

##### MINUSI:

- PROMETNA OŽINA

#### varianta II

##### PLUSI:

- + OHRANITEV VEČINE OBSTOJEČIH OBJEKTOV PO OBODU
- + OHRANITEV NAJVEČJEGA IN ODSTRANITEV OSTALIH OBJEKTOV NA AJDOVEM ZRNU
- + VEČJA PROSTA POVRŠINA (ZELENA POVRŠINA)
- + KOMBINACIJA PROGRAMOV

##### MINUSI:

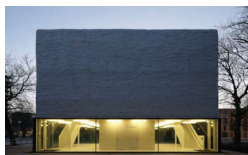
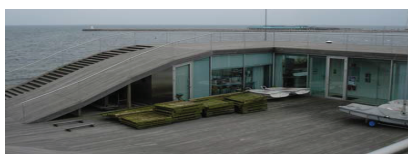
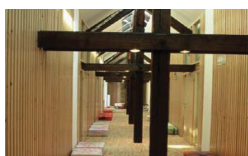
- PROMETNA OŽINA
- IZPOSTAVLJENA "PLOŠČAD"

##### LEGENDA:

- PREDVIDENA PRETOČNOST PROMETA
- OMEJENA UPORABA POTI
- NEOBSTOJNI OBJEKTI
- OBSTOJNI OBJEKTI

##### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MOJCA SIMONIČ



## PROGRAM IN REFERENCE

- SOŽITJE MED MLADO IN STAREJŠO GENERACIJO
- CENTER ZA MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE:

varianta I	varianta II
obnova obstoječih volumnov	obnova velikega objekta
+	+
ureditev zunanjih površin	novogradnja
	+
	ureditev zunanjih površin

- PROSTORI ZA IZOBRAŽEVANJA, DELAVNICE
- PROSTOR ZA KONCERTE IN PRIREDITVE
- PISARNE
- KAVARNA, BAR
- SOBE ZA PRENOČITVE

- ZUNANJI PROSTOR - KOMBINACIJA PROGRAMOV:
- TRŽNICA, ZUNANJI PRIREDITVENI PROSTOR

- PROBLEM PROMETNE OŽJINE - UREDITEV PLOČNIKA
- PROBLEM PARKIRNIH MEST - PODZEMNA GARAŽNA HIŠA NA AJDOVEM ZRNU

### INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORJA: PROF. MAG. PETER GABRIELČIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT : MOJCA SIMONIČ



## PROGRAM IN REFERENCE

- SOŽITJE MED MLADO IN STAREJŠO GENERACIJO
- CENTER ZA MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE:

varianta I	varianta II
obnova obstoječih volumnov	obnova velikega objekta
+	+
uređitev zunanjih površin	novogradnja
	+
	uređitev zunanjih površin

- PROSTORI ZA IZOBRAŽEVANJA, DELAVNICE
- PROSTOR ZA KONCERTE IN PRIREDITVE
- PISARNE
- KAVARNA, BAR
- SOBE ZA PRENOČITVE

- ZUNANJI PROSTOR - KOMBINACIJA PROGRAMOV:
- TRŽNICA, ZUNANJI PRIREDITVENI PROSTOR

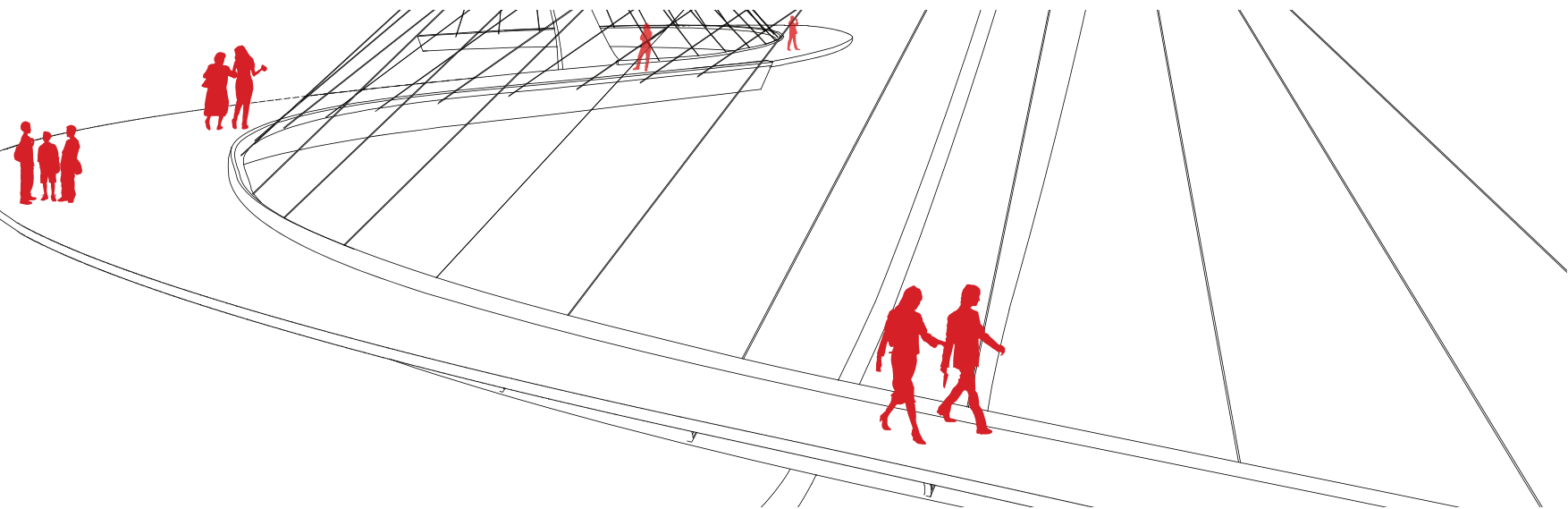
- PROBLEM PROMETNE OŽINE - UREĐITEV PLOČNIKA
- PROBLEM PARKIRNIH MEST - PODZEMNA GARAŽNA HIŠA NA AJDOVEM ZRNU



## INFO:

UNIVERZA V LJUBLJANI - FAKULTETA ZA ARHITEKTURO - DELAVNICA: ČRNOMELJ  
 MENTORIJA: PROF. MAG. PETER GABRIJELOVIČ, DOC. DR. ALENKA FIKFAK  
 TEHNIČNI SODELAVEC: JANEZ PETER GROM  
 ŠTUDENT: MOJCA SIMONIČ

# MOSTOVI ZA POVEZAVO Z OBMOČJEM **MAJER**





## 3.4 PRIMERI UREJANJA Z NOVIMI POSEGI V PROSTOR ČRNOMLJA

# ŠTUDENTKA DARJA DOLENC

## LOKACIJA

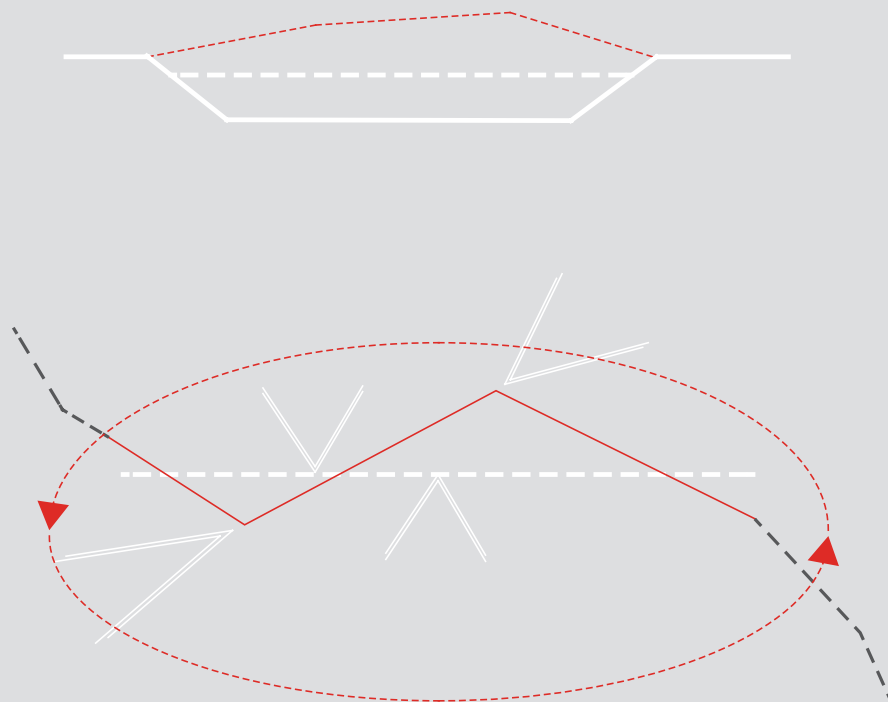
območje Majerja, bližina Črnomeljskega gradu  
nadaljevanje Kolodvorske ceste  
povezava industrijske cone in športnih igrišč



## KONCEPT

POVEZAVA DVEH NIVOJEV REČNEGA BREGU

1. nivo; nadaljevanje Kolodvorske ceste in povezava industrijske cone
  2. nivo; nižji rečni breg, povezava z obstoječo potjo na desni strani reke
- krožna pot  
lomljena oblika; različni pogledi na mesto in okolico, raznolikost  
različni nivoji mostu; raznolikost



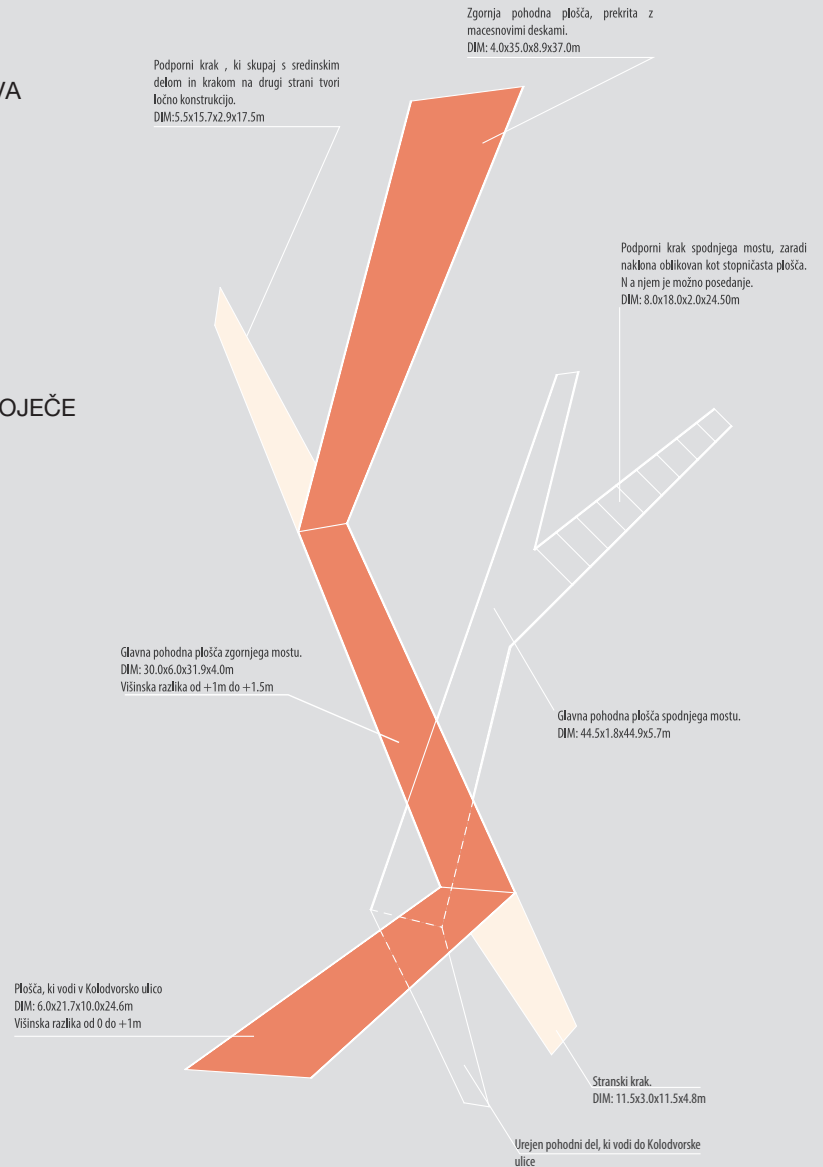
## ZASNOVA

### 1. NIVO; NADALJEVANJE KOLODVORSKE CESTE IN POVEZAVA INDUSTRIJSKE CONE

zgornji most  
zalomljeni pogledi  
različni nivo od 0 m do 1,5 m in nazaj na 0 m (razgibanost)  
4 kraki, 2 pohodna, 2 nosilna  
možnost vseh pohodnih  
razdalja med 60 in 70 m  
namenjen pešcem in kolesarjem  
možno posedanje

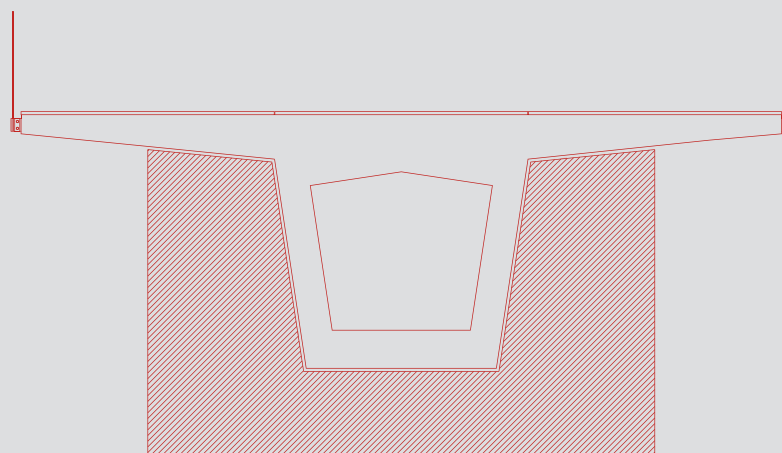
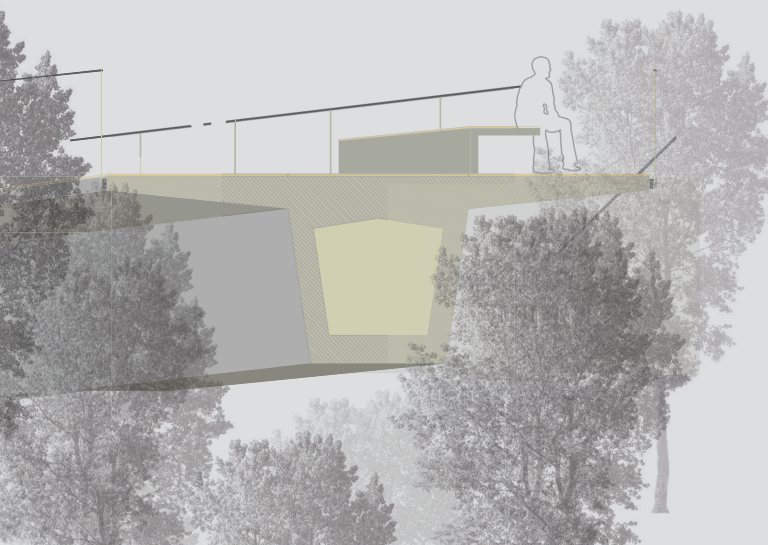
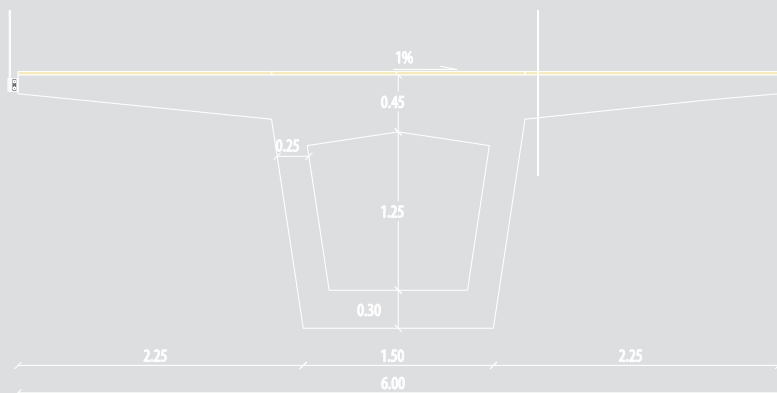
### 2. NIVO; POVEZOVANJE NIŽJEGA REČNEGA BREGA IN OBSTOJEČE POTI

krožna pot  
krajši  
manj razgiban  
hitrejši



## KONSTRUKCIJA

prednapeti beton  
profil se razlikuje glede na dolžino razpona  
največji profil 1,90 m  
krajši  
manj razgiban  
hitrejši



## SITUACIJA

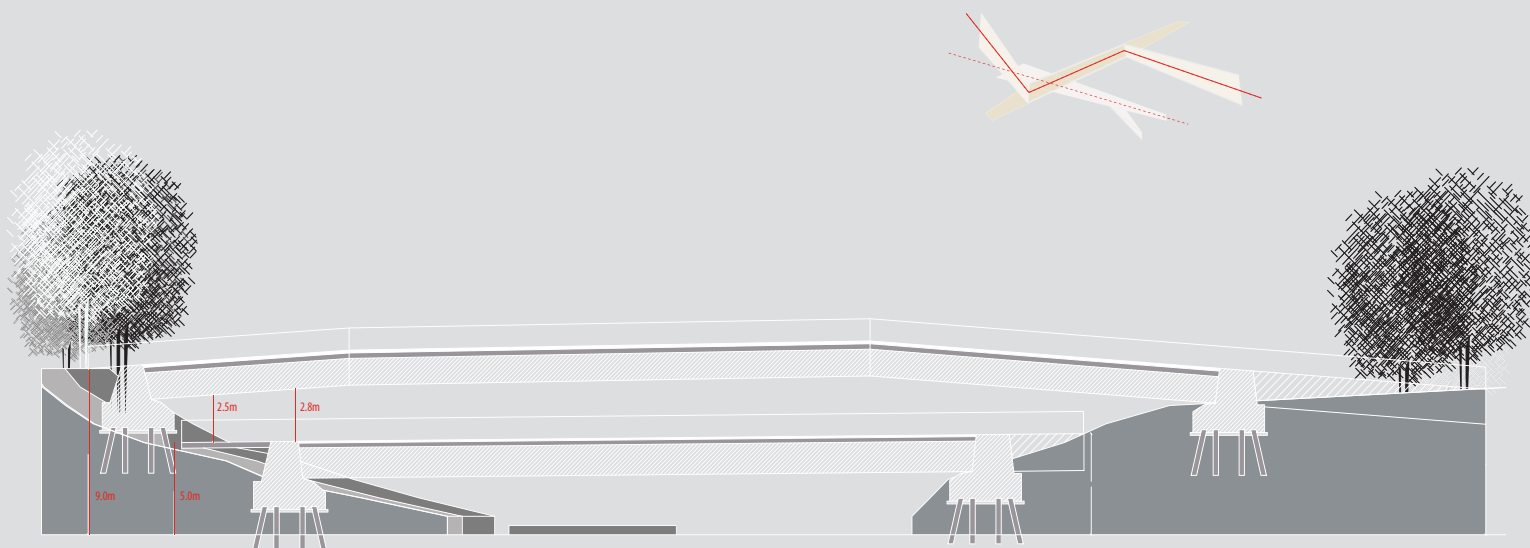
## RAZNOLIKE MOŽNOSTI

most kot prireditveni prostor  
povezovalna površina  
del rekreacijske poti  
druženje

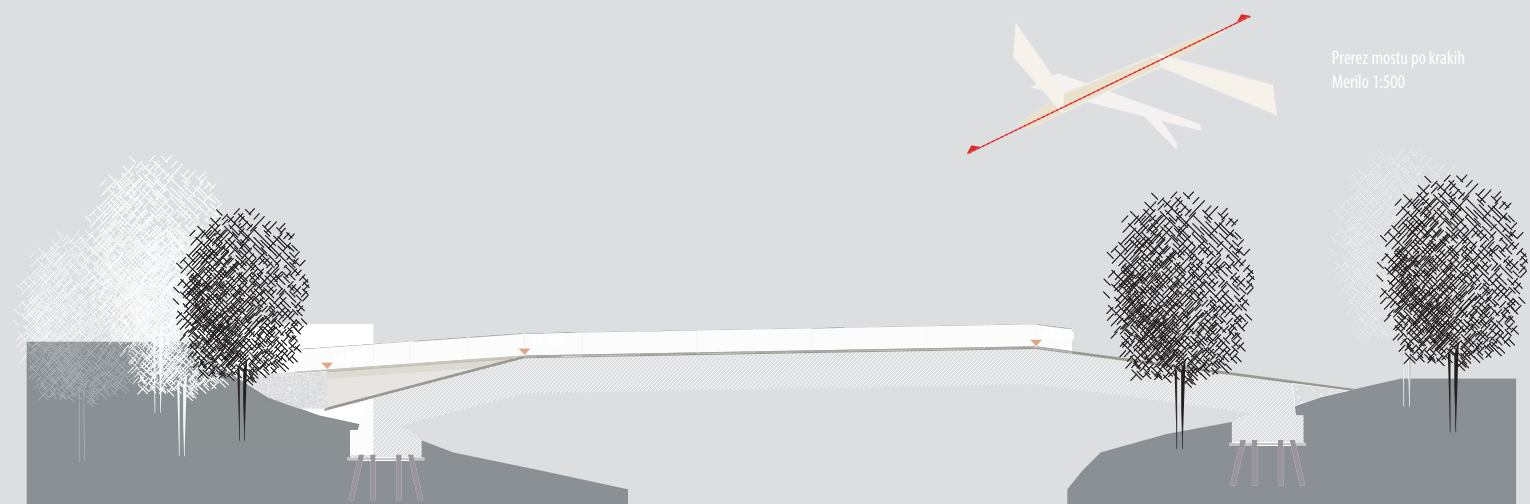


# PREREZ

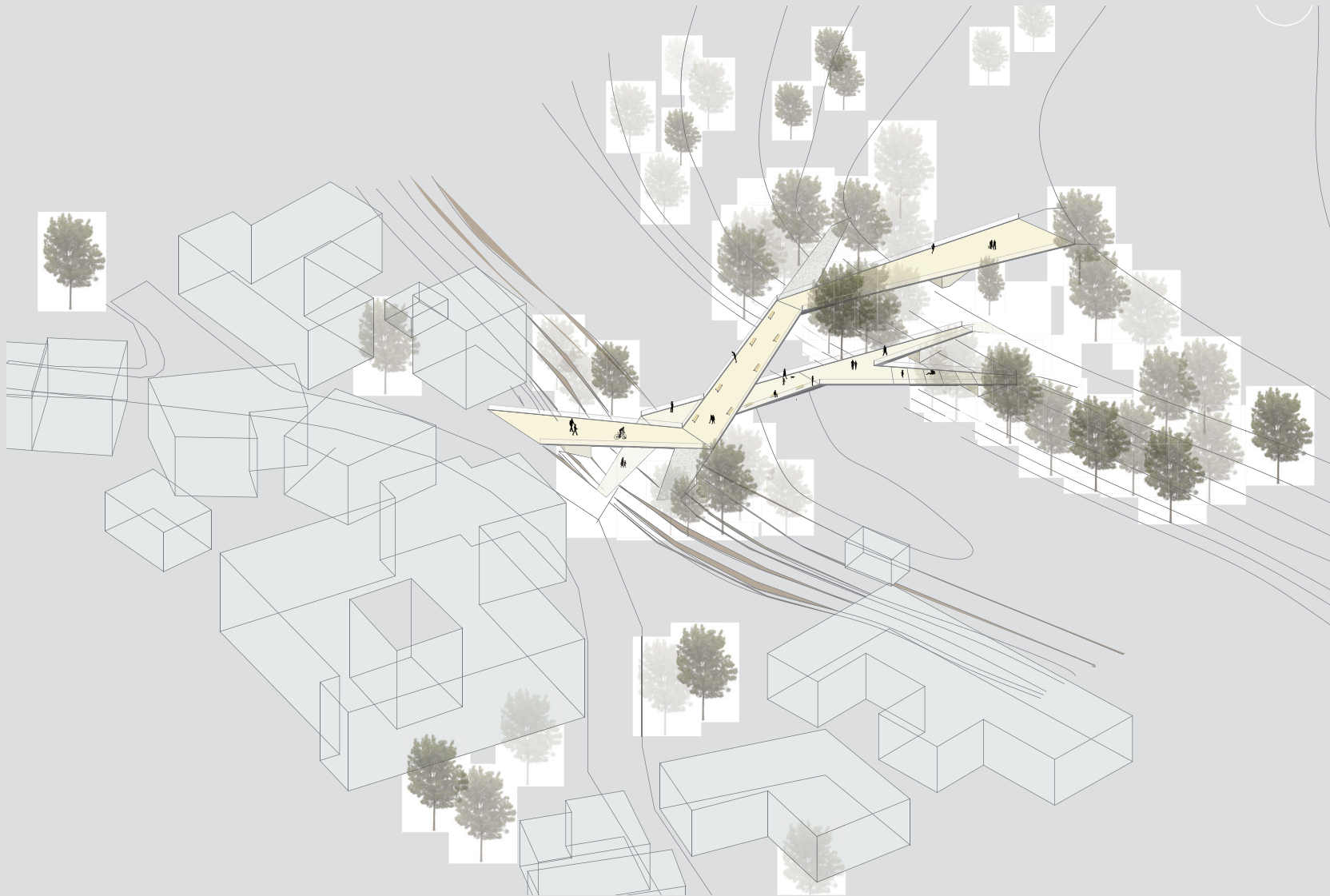
Prerez mostu po glavnih pohodnih ploščah



Prerez mostu po krakih  
Merilo 1:500



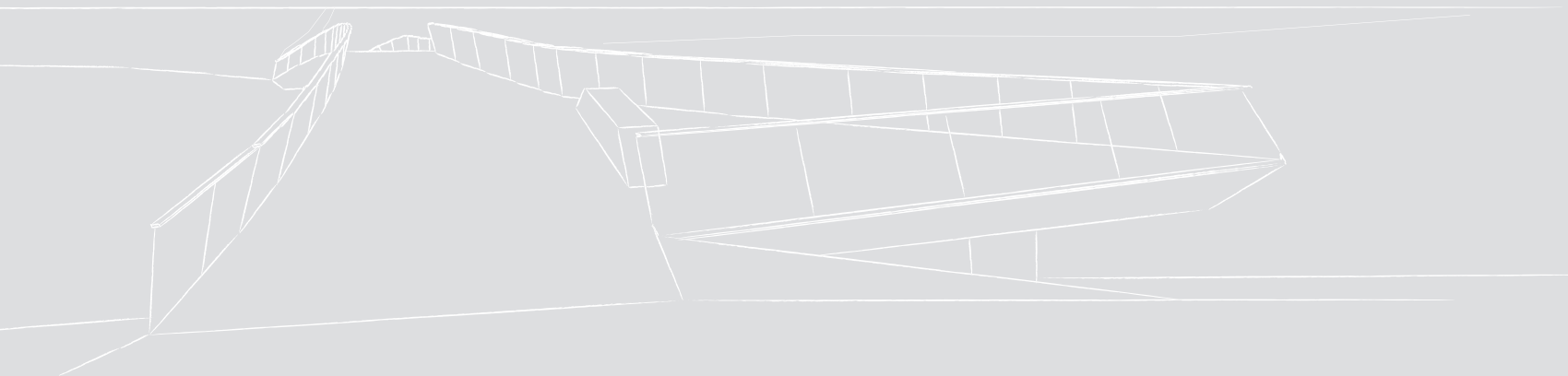
## KONČNI PRIKAZ



# ŠTUDENT GREGOR MATIJEČ

Brv se nahaja v neposredni bližini "mestne hiše", in se priklaplja na cestni ovinek, ki je ravno v tem delu izpostavljen in odprt. Lokacija ima potencial, je odprta, in odpira pogled na vzhod in proti reki. Naravne kvalitete kraja (rečni kanjon, gozd) so v kontrastu z grajenim okoljem.

Z brvjo želimo približati mesto naravi ter naravo mestu, ustvariti lahkotno, neobremenjeno povezavo med dvema okoljema, ki s svojo obliko in uporabnostjo ne teži k izstopanju, temveč k zlivanju z okolico.





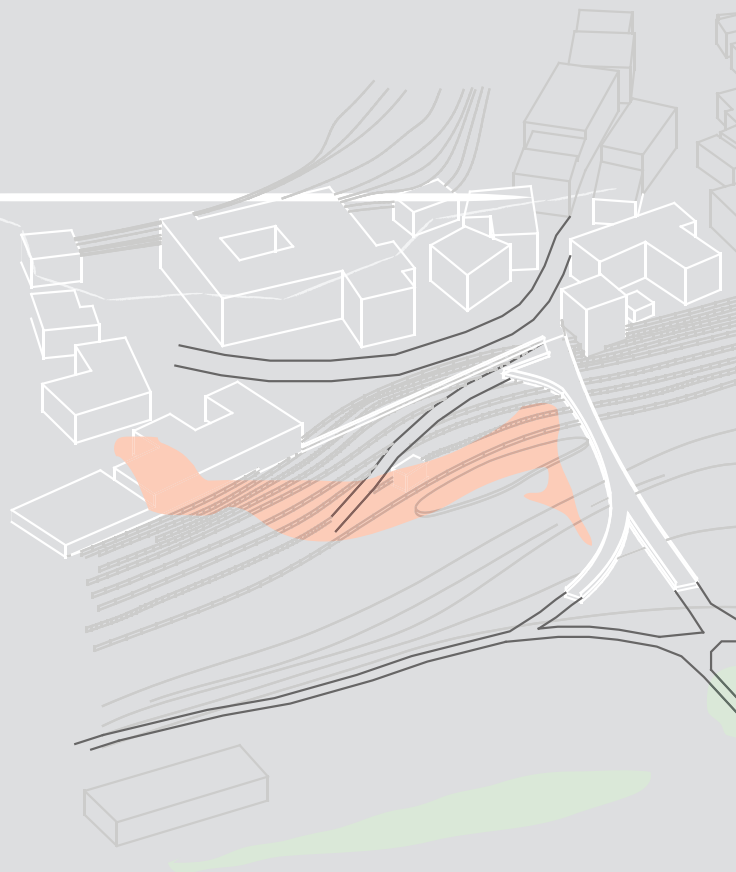
## ZASNOVA BRVI



## POVEZAVA

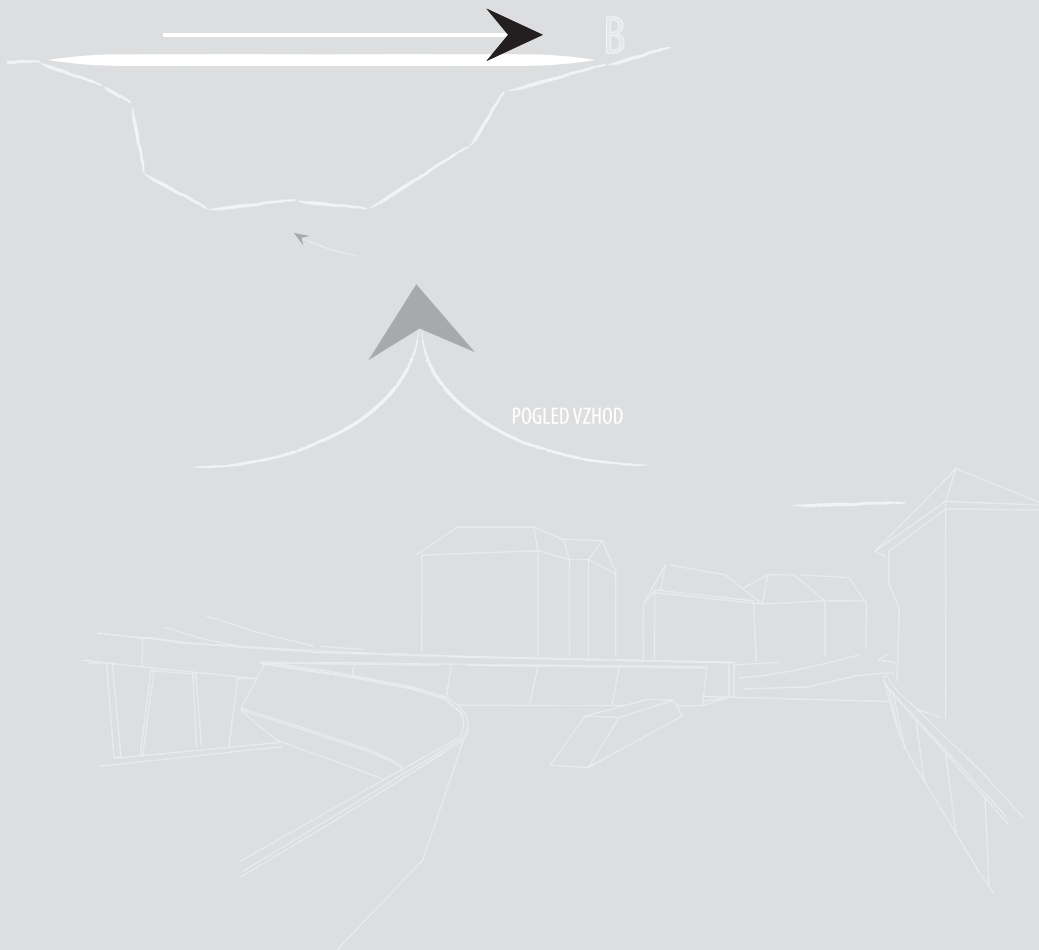
Ideja vsakega mostu je povezovati in premoščati. Z brvjo želimo približati mesto naravi ter naravo mestu, ustvariti lahkotno, neobremenjeno povezavo med dvema okoljema, ki s svojo obliko in uporabnostjo ne teži k izstopanju, temveč k zlivanju z okolico.

Za Črnomelj je pomemben tudi javni prostor. Javni prostor bi se z ulice razširil na brv, s čimer bi prostor dobil povsem nov pomen in perspektivo.



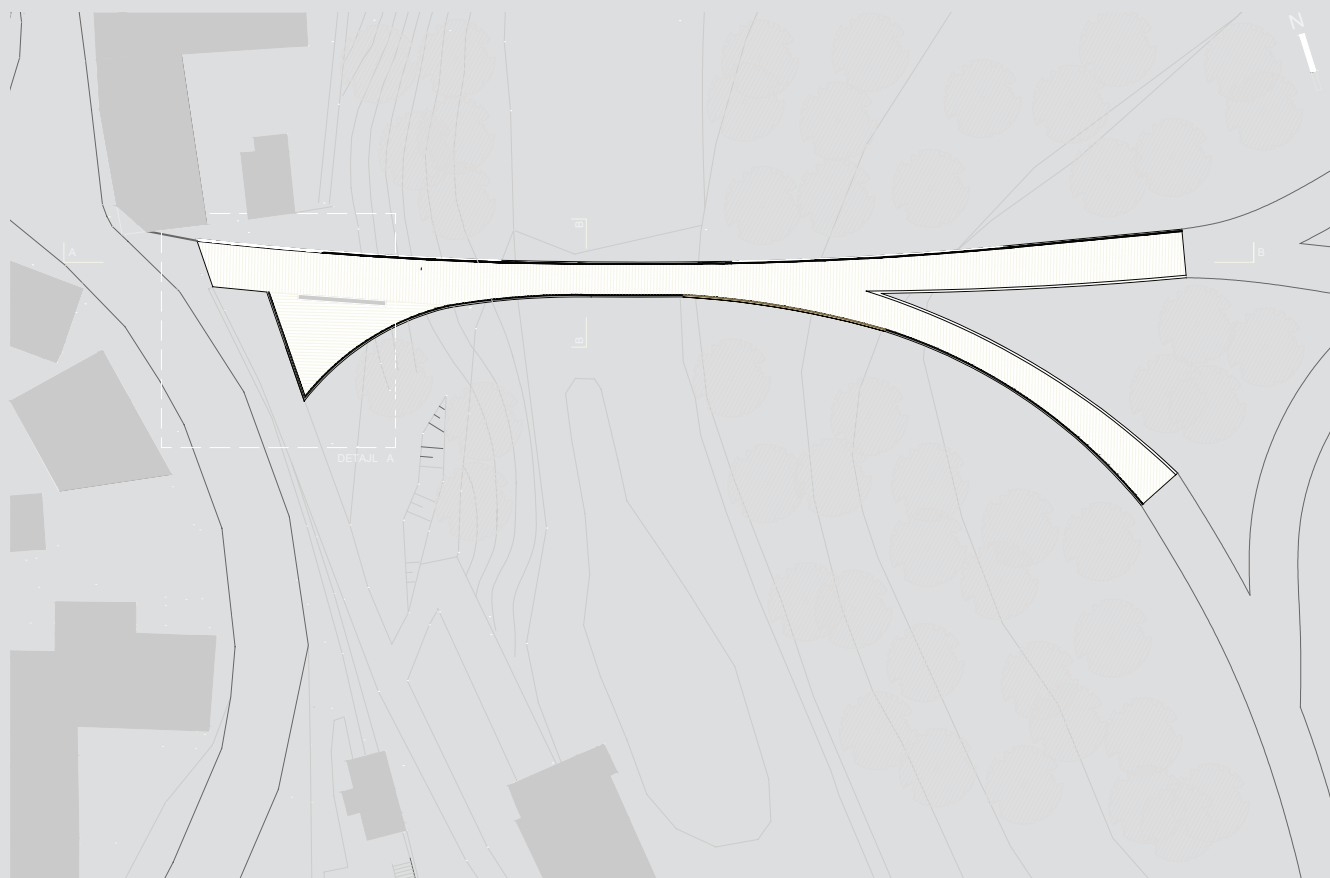
## POVEZAVA

Most mora biti enostaven, tehnološko dovršen in nevpadljiv. Ne sme krasti pozornosti mestu ali naravi, lahko se le "umesti" v prostor do te mere, da ga ljudje sprejmejo. Povezava je zelo subtilna.



## MOST

Na mestni strani se brv skuša navezati na javni prostor, na drugi strani pa na naravo. Ustvari se manjši izoliran žep, odmaknjen od ceste in pločnika, dvignjen na teren, a še vseen lučaj stran od vsega dogajanja - v primerjavi s celotno brvjo je to manjša, intimnejša razgledna ploščad.



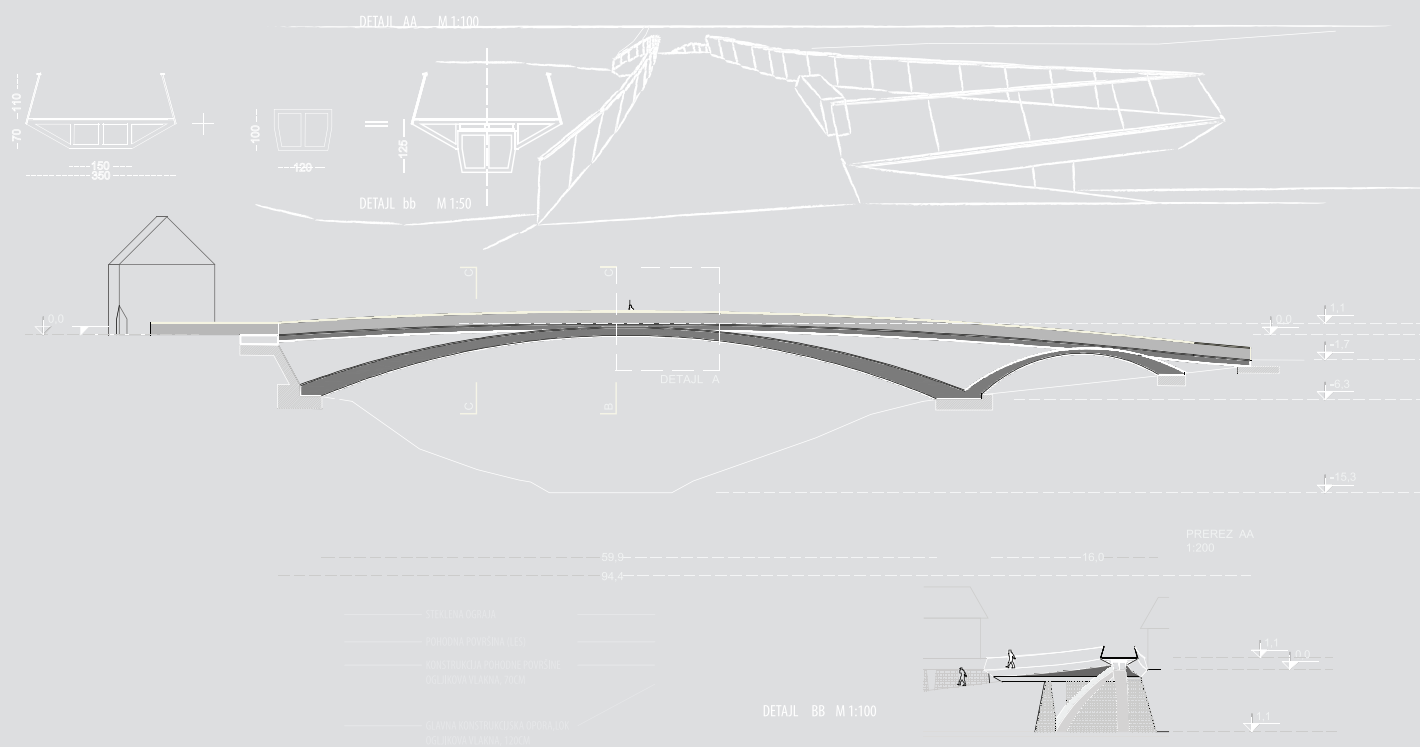
## DETAJL

Prikazan je tisti odmik od klasične brvi, ta "žepek" – na enaki višini kot cesta, nad potjo do reke, a še vedno kot del prostora. Uporaba materialov, s katerimi bi bil most oblečen, je karseda naravna – tlak obit z lesenimi deskami, steklena ograja, skozi katero se vidi, ter konstrukcija iz ogljikovih vlaken.



# PREREZ

Brv premošča celoten razpon kanjona v enem loku. Na vzhodnem bregu ima temelj, ostalih konstrukcijskih komplikacij ni. Ideja ohraniti naravo, poglede in nikakor ne posegati v kanjon reke se odraža v sami lahкости konstrukcije.

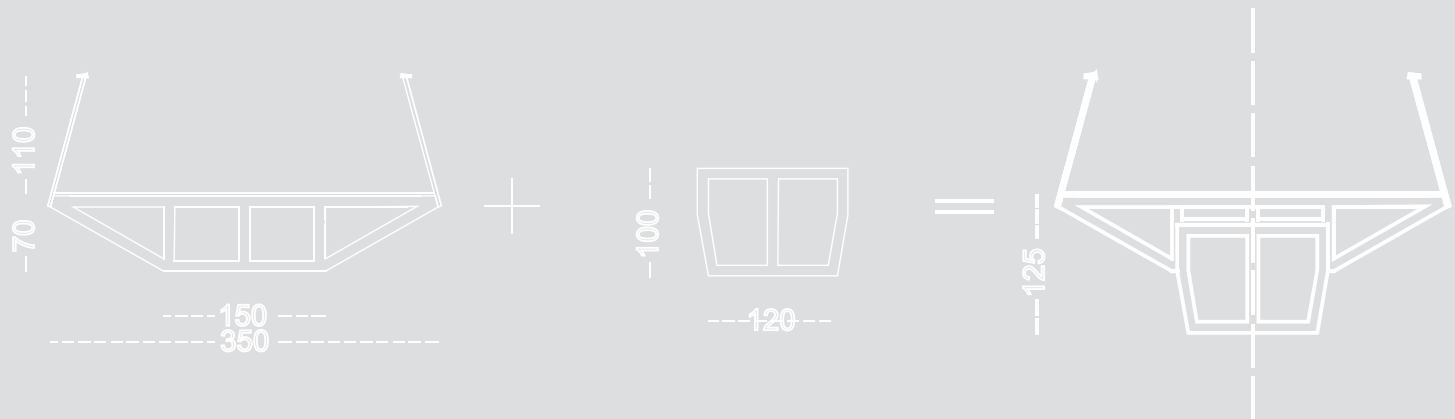


## KONSTRUKCIJA

Zaradi lahkosti, vitkosti in razpona je konstrukcija ekstremno obremenjena. Rešitev je v uporabi materialov, ki bi to prenesli, npr. ogljikovih vlaken, ki so bila eksperimentalno že uporabljena.

Konstrukcija je sestavljena iz dveh delov – nosilnega in nošenega. Nošeni del je na dveh krajih vpet škatlast profil iz ogljikovih vlaken, ki tvori enoviti lok čez kanjon. Nanj se na temenu naslanja nošena pohodna konstrukcija, širša in opremljena z opremo za pešce. Ta je vpeta v teren ter se dvakrat nasloni na nosilno konstrukcijo. V sami sredini se združita, postaneta eno, ter na ta način še dodatno pripomoreta k vitkosti in hkrati nosilnosti.

Poseben problem ogljikovih vlaken je njihova togost – material se ne podaja, ne niha skupaj s pešči, temveč se vse sile prenašajo direktno na ležišča – temelje – ti so se v preteklosti izkazali za najobčutljivejše dele, zato jih naredimo dodatno širše in utrjene.



# ŠTUDENT BORIS OMAHEN

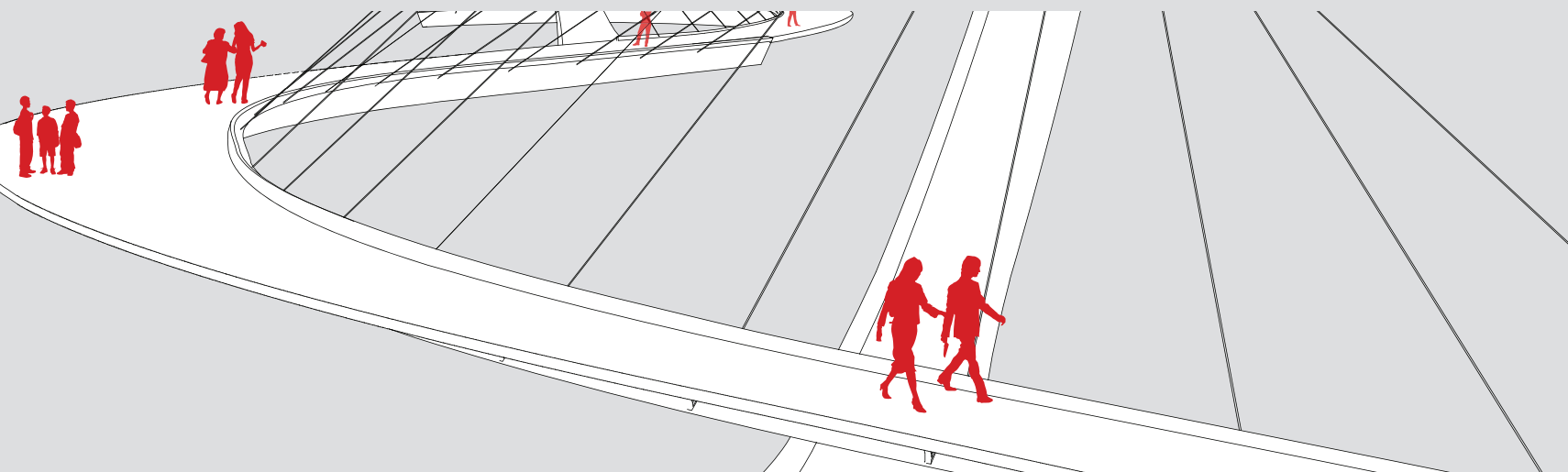
Črnomelj, prestolnica Bele krajine, mesto z dobrih pet tisoč prebivalcev, ki je nastalo na tako imenovanem rtu, ki ga ustvari reka Lahinja. Kasneje se je mesto razvilo v glavnem proti severu, mestno jedro pa je ostalo zapostavljeno. Skrito pred razvojem. Skozenj vodi regionalna cesta, o škodljivosti katere mi ni treba izgubljati besed. Mesto sedaj razmišlja o oživitvi jedra in izločitvi motornega prometa iz njega.

Pri iskanju rešitve je bilo bistveno naslednje:

Središče se poveže na zahod z zdajšnjo (današnjo) industrijsko cono, pred časom vojaško bazo, stremi pa se k prostočasni in komercialni funkciji tega območja, območja Majer.

Iz središča se izloči motorni promet, saj je preveč škodljiv za stare in občutljive stavbe. Prav tako zasede preveč dragocenih površin, saj je prostor zelo omejen. Te površine bi morale biti namenjene izključno pešcem in kolesarjem. Izločitev prometa je zasnovana ob predpostavki da, Črnomelj dobi obvoznico, tako da motorni promet zaradi tega ni oviran.

Premostitev ni namenjena motornemu prometu. Cilj te povezave je, da se motorni promet usmeri na območje Majer. V mestno središče pa je dostop možen le peš ali s kolesom.










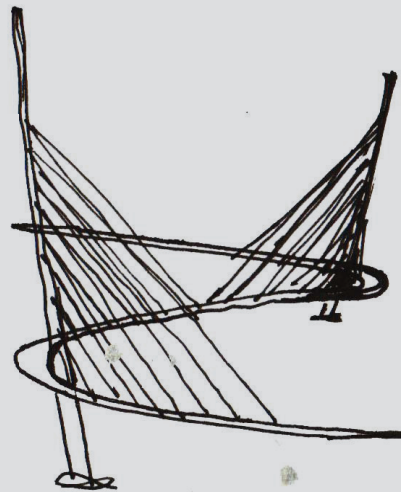
## ZASNOVA

Povezava je sestavljena iz nekaj glavnih elementov. Predstavlja dinamično povezavo v dveh zavojih. Nad Lahinjo in v gozdiču na bregu. Tako je most zanimiva pot, ki pritegne pešca.

Pot se proti sredini zavojev razširi. Tako most ni več le povezava, je tudi javni prostor, ki ponuja različne ambience in s tem vabi mimoidoče da se za trenutek ustavijo.

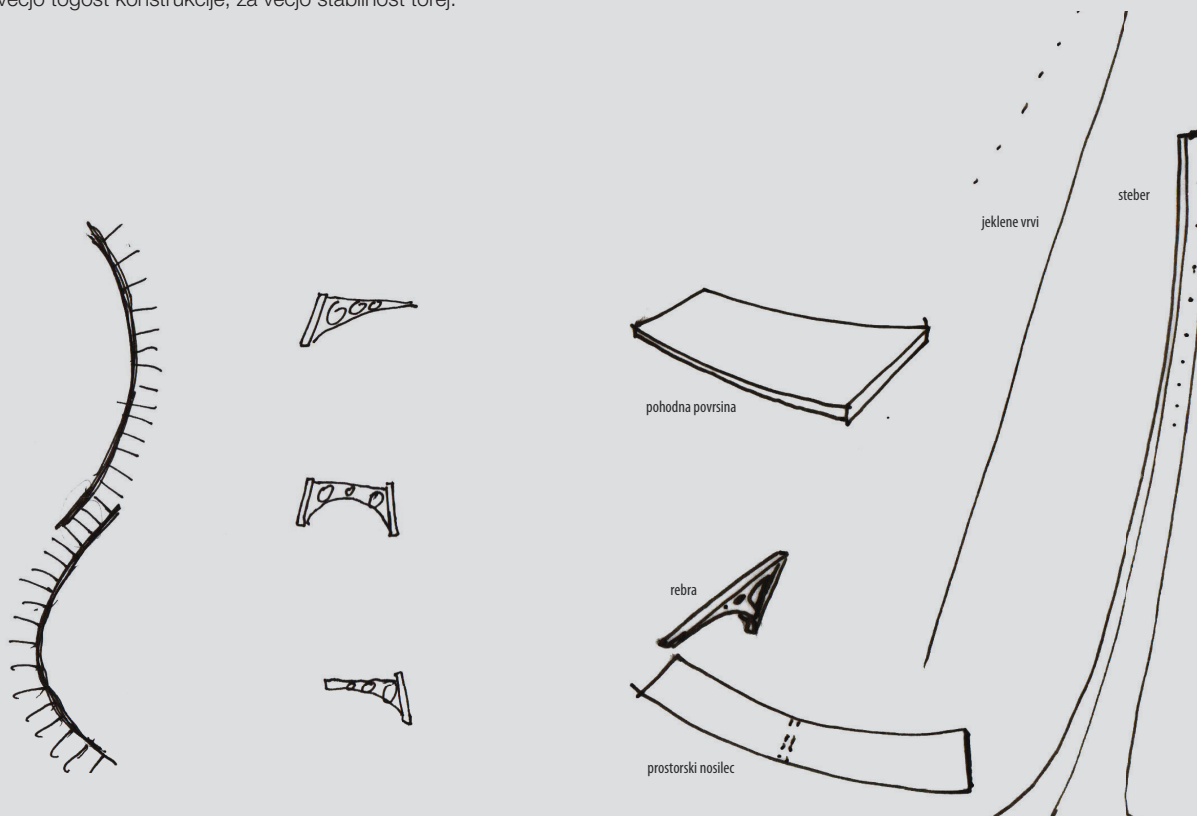
Stebra se navezujeta na eno od lokalnih vrednot. Z obliko, ki se v loku tanjša po prerezu proti vrhu, se zgledujeta po belokranjski brezi. Večji od stebrov s 44 metri visine ustvari prostorsko dominantno, ki bližnji okolici kaže lokacijo mestnega središča. Dobi vlogo, podobno vlogi cerkvenih zvonikov.

- RAZGIBANA POT 
  - JAVNI PROSTOR 
  - PROSTORSKA DOMINANTA 
  - BELOKRANJSKA BREZA 
  - DVOJNI ZAVOJ 
- PARK
- REKA



## KONSTRUKCIJSKA ZASNOVA

Konstrukcija je zasnovana kot obešen most. Najpomembnejši konstrukcijski element mostu sta stebra, ki segata razmeroma visoko. Na stebra sta preko jeklenic obešena dva ukrivljena nosilca, ki sta ključna za obstoj pohodne površine. Le-ta je pritrjena na nosilca preko reber pod njo. Na sredini poti sta nosilca povezana z rebri, kar poskrbi za večjo togost konstrukcije, za večjo stabilnost torej.



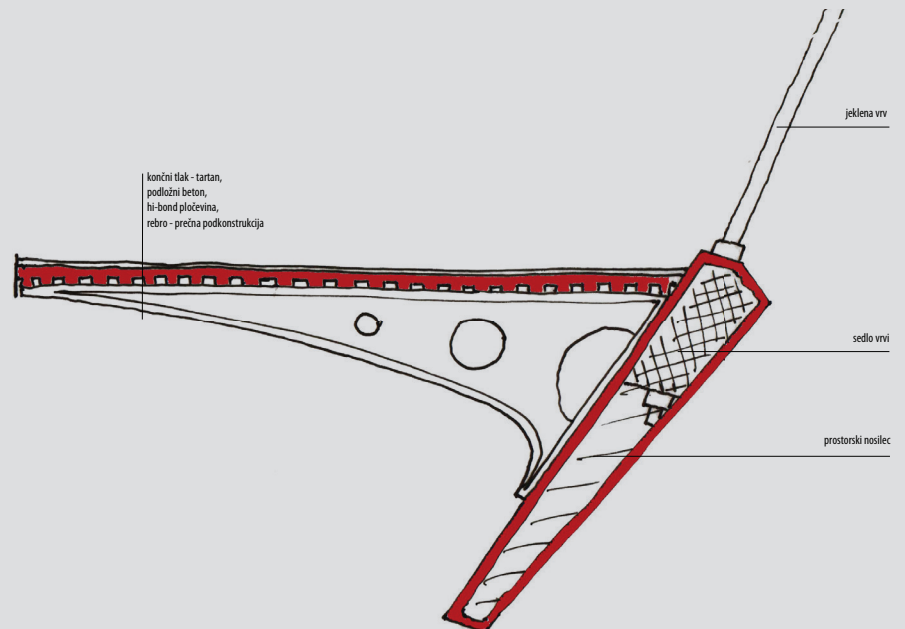
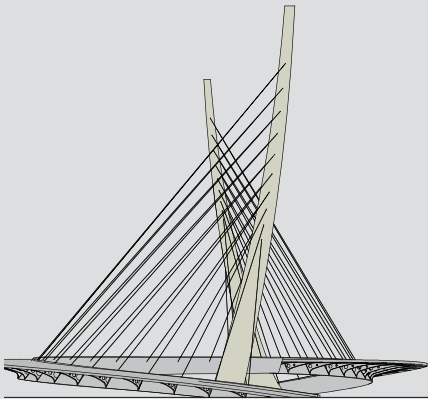
## UMESTITEV MOSTU V MESTNO TKIVO

Most se poveže z levim bregom nekaj deset metrov severneje od strogega starega dela. Na ta način je z občutljivim, ozkim delom mesta povezan diskretno. Vzhodno glede na kare Ajdovo zrno, se na tem mestu pred mostom ustvari manjši trg, ki je nekakšno blažilno območje, tako da dostop ni preveč neposreden in mestno jedro obdrži svoj značaj. Na desnem bregu se poveže s sedanjo industrijsko cono v nivoju, tako se pot izogne vzponu po bregu. V smeri izteka brvi se naprej nadaljuje ulica, ki bi lahko postala aleja tega dela mesta. Staro jedro tako dobi neposreden in lahkoten dostop iz novejšega redkeje poseljenega, manj občutljivega in bolj prilagodljivega dela mesta.



## PREREZ POHODNE POVRŠINE

Konstrukcija je lahko izvedena v različnih kombinacijah materialov. Le stebri morajo biti izvedeni iz betona, saj zaradi velikosti drugi materiali ne pridejo v poštev. Tudi vrvi so zaradi nosilnosti lahko le jeklene. Prostorska nosilca sta vsekakor zahteven konstrukcijski projekt. Ravno zaradi svoje edinstvene oblike pa stroškovno ni velikih razlik pri izbiri različnih materialov. Lahko sta lesena, izvedena po principu lepljenih nosilcev, lahko iz jekla, po principu škatlastega profila, možno ju je izvesti tudi iz armiranobetonske konstrukcije. Zadnja varianta je zaradi tako specifične oblike nosilcev verjetno najdražja. Prva je verjetno razmeroma enostavna za izvedbo, bi pa bila najmanj toga, ukloni in pomiki bi bili največji. Rebra, ki nosijo pohodno površino, bi lahko bila iz jeklenih plošč. Drugi način so lepljeni nosilci. V obeh primerih bi bili kosi izrezani v končno obliko. Pohodna površina je konstrukcijsko najenostavnejši del projekta, saj mora premostiti le štirimetrsko razdaljo, na kateri si sledijo rebra. Tako pride v poštev hi-bond pločevina, na katero se nanese izravnalni beton. Posledično je končni tlak lahko izveden v katerikoli obliki, ki je združljiva z izravnalnim betonom – estrihom. Lahko je izvedena tudi iz lesenih primarnih nosilcev, nameščenih vzdolžno v smeri mostu. Na njih so prečno pritrjeni sekundarni nosilci, nato sledi končni sloj, na primer iz lesenih desk.

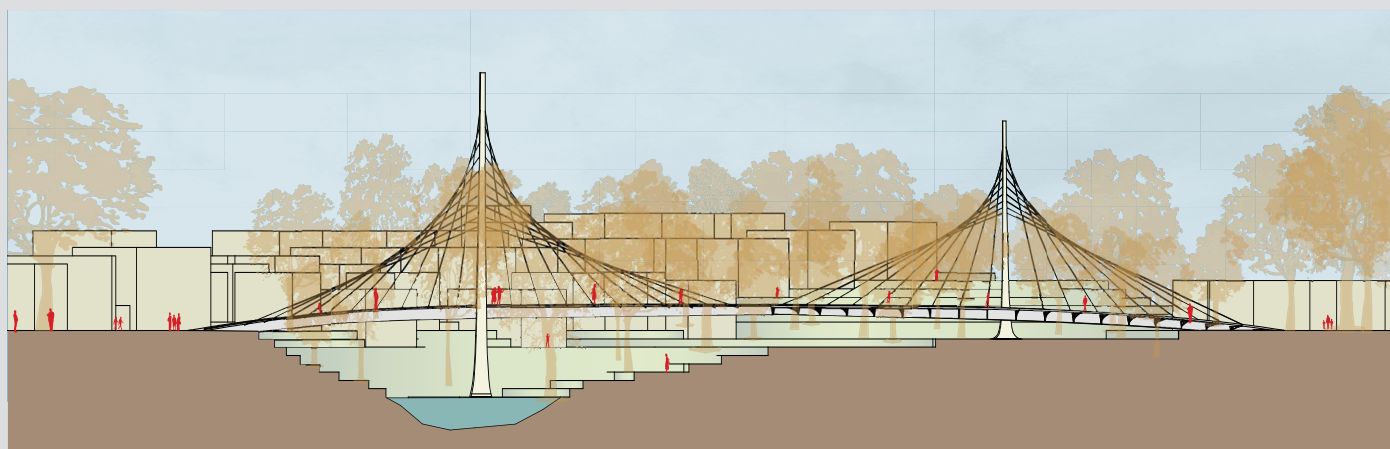
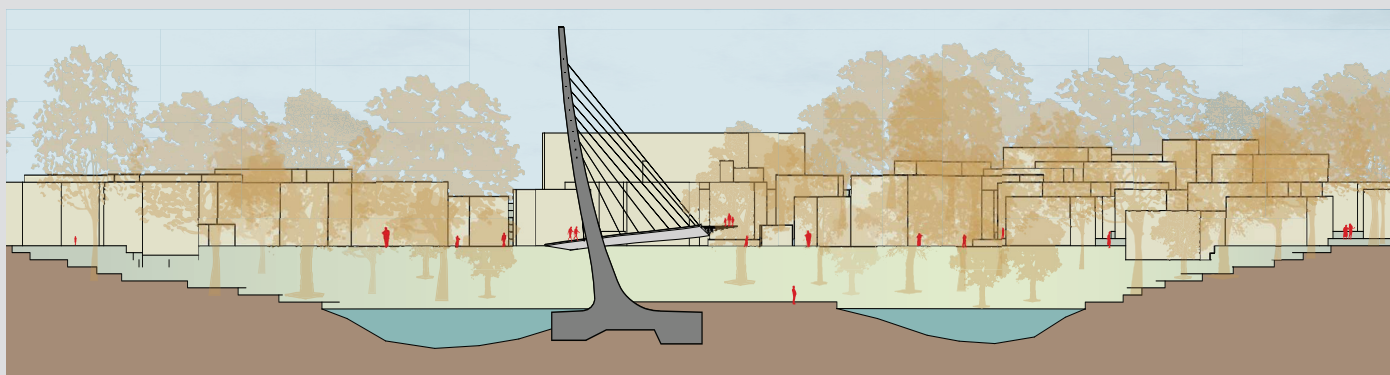


## SHEMATSKI PRIKAZ PRENOSA SIL



## PREREZ

Z lokalnega vidika most, poleg tega da povezuje stari del mesta z razvijajočim se, ustvarja tudi popolnoma nov prostor za pešce, ki se lahko na njem družijo, lahko počivajo v neposredni bližini gozdiča na vzhodni strani mostu, uživajo v pogledih na Lahinjo, se sprehajajo v parku pod mo tom... Skratka ta most brez dvoma dvigne kvaliteto okolja za pešce in kolesarje v mestu. Posledično običajno projekt kot je ta, vzpodbudi tudi vlaganje v urejanje površin, tako zasebnih kot javnih.



## PROSTORSKI PRIKAZ



# ŠTUDENT KLEMEN ŠKUFCJA

## ANALIZA, KONCEPT

Mesto Črnomelj leži na specifični lokaciji. Leži v kanjonu reke Lahinje, ki ga obdaja s treh strani, samo staro mesto pa ima posledično obliko ozkega jezika. Skozi celotno mesto poteka glavna cesta, tako da so ob njej strnjeni volumni starega mestnega jedra vse do strmih bregov. Sama struktura mesta nagovarja širjenje v veliko bolj odprto južno in vzhodno smer, ob slednji se nahaja trgovsko-poslovna cona.

Drugi breg Lahinje postaja vedno bolj aktualen, prav tako pa tudi območje ob reki. Z brvmi bi povezali mestno jedro z naravo in tako pešcem omogočili uporabo drugega, zelenega brega v kvalitetnejši meri – parkovna ureditev, učne poti, trim steza ...

Mesto se prične ožiti na severnem delu pri Ajdovem znu, ki kliče po prenovi. Najprimernejša bi bila preureditev v trg, ki se zaključí z brvjo kot podaljškom trga nad reko. Tako prvi del brvi dobi podobo trga. Ta se na drugem bregu nasloni na nosilec in pride v drugi del, ki se med krošnjami spušča vzporedno z brežino v park.

Brv nam s svojo geometrijo omogoči komunikacijo s starim mestnim jedrom, saj nam poglede ves čas usmerja vanj. Geometrija brvi nekako objema mesto, nosilec – steber pa s svojo višino in usmeritvijo zaznamuje prostor, saj bi bil opazen s slemena po katerem se spustimo v Črnomelj.

Brvi bi Črnomlju razširile možnosti kvalitetne uporabe okolice, kar bi bila velika popestritev za samo mesto. Lahko jih zapolnimo tudi s programom in jih uporabljamo za druženje, opazovanje, razne manjše prireditve, sejme ... ne smemo pa pozabiti, da nas pripeljejo neposredno v kvalitetno zeleno okolje ob reki na drugi strani.



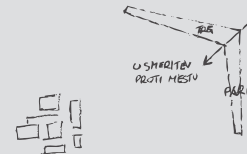
Nosilec – steber kot dva posušena hloda



Direktn prestop reke in nato sledenje, spust po terenu, steber, usmerjen proti mestu



Pohodni sloj brvi iz dveh materialov (trg – kamen, park – les)



Nosilec ponazarja prehod iz enega v drugo okolje





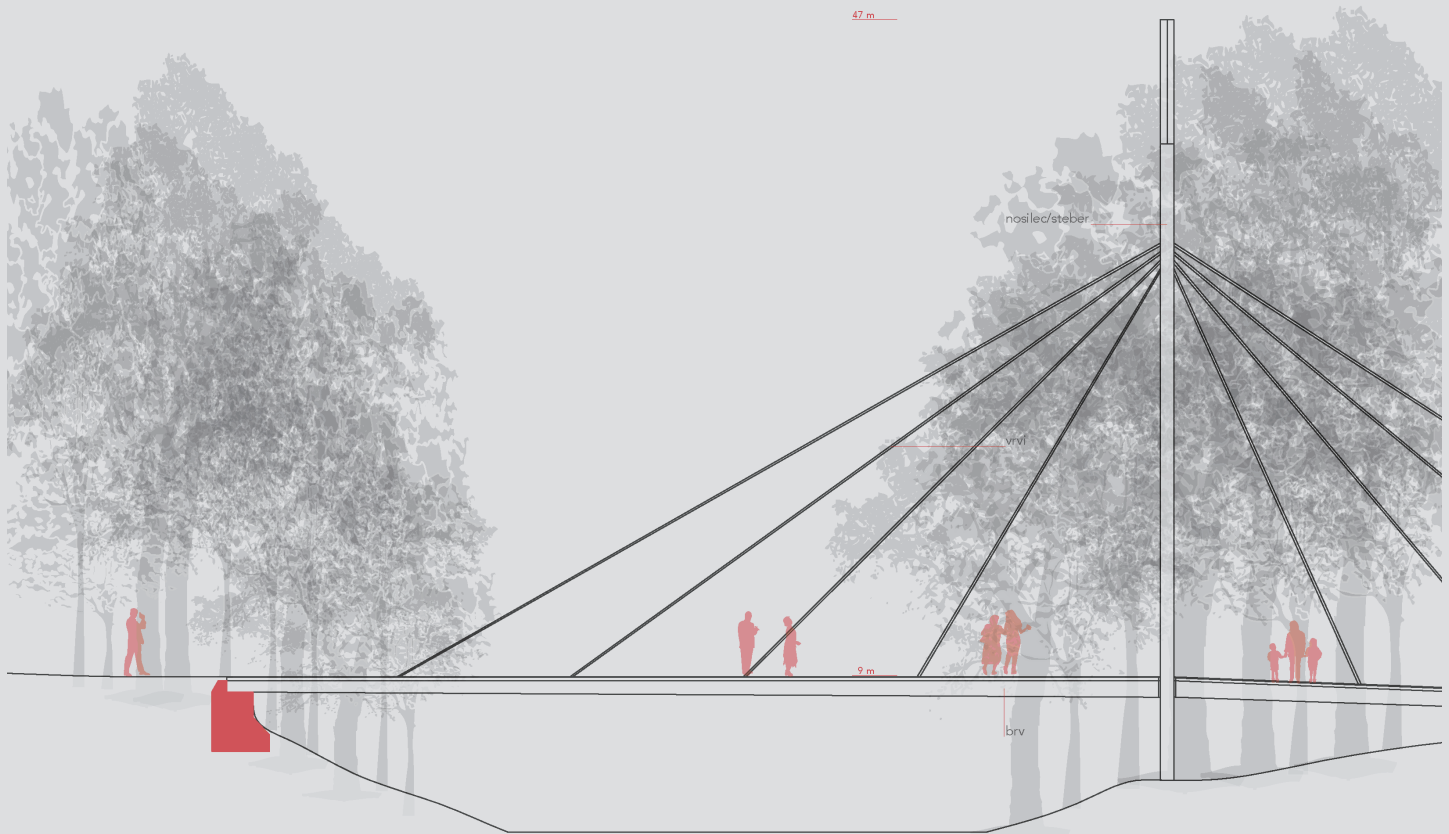
## SITUACIJA



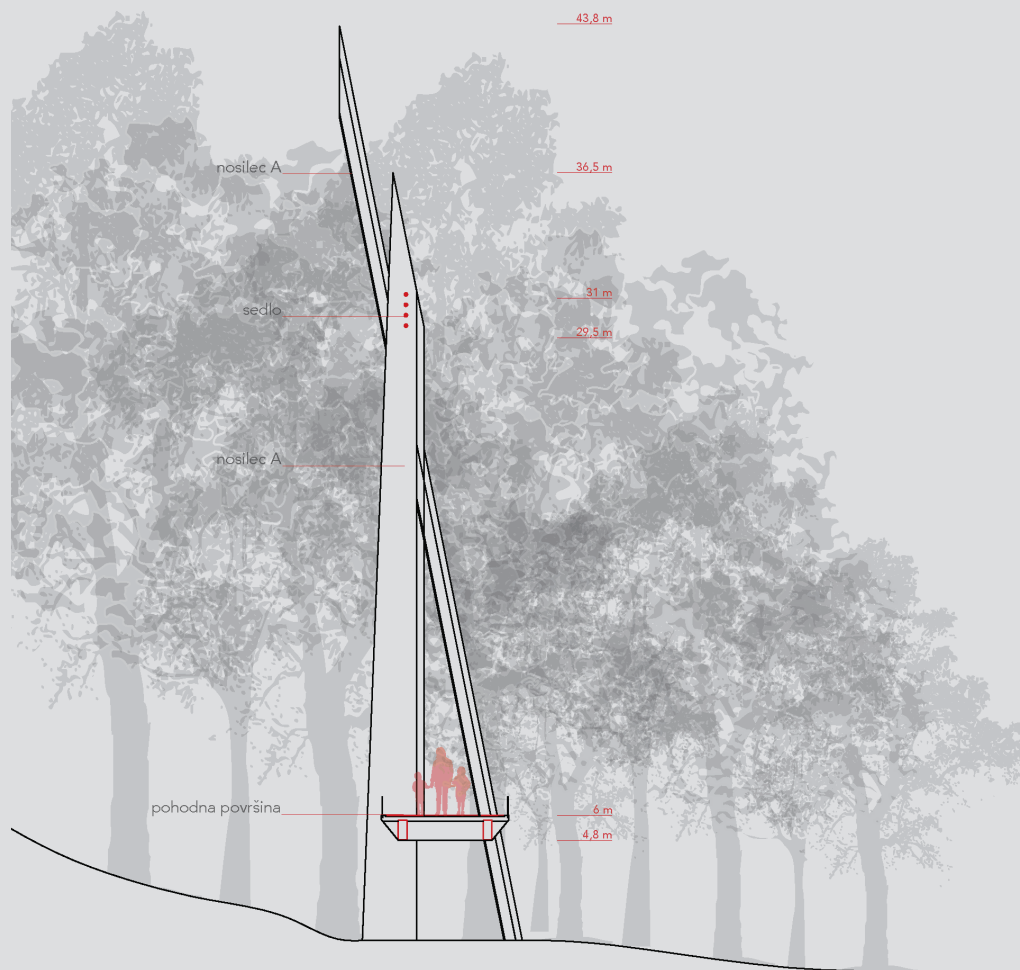
# TLORIS



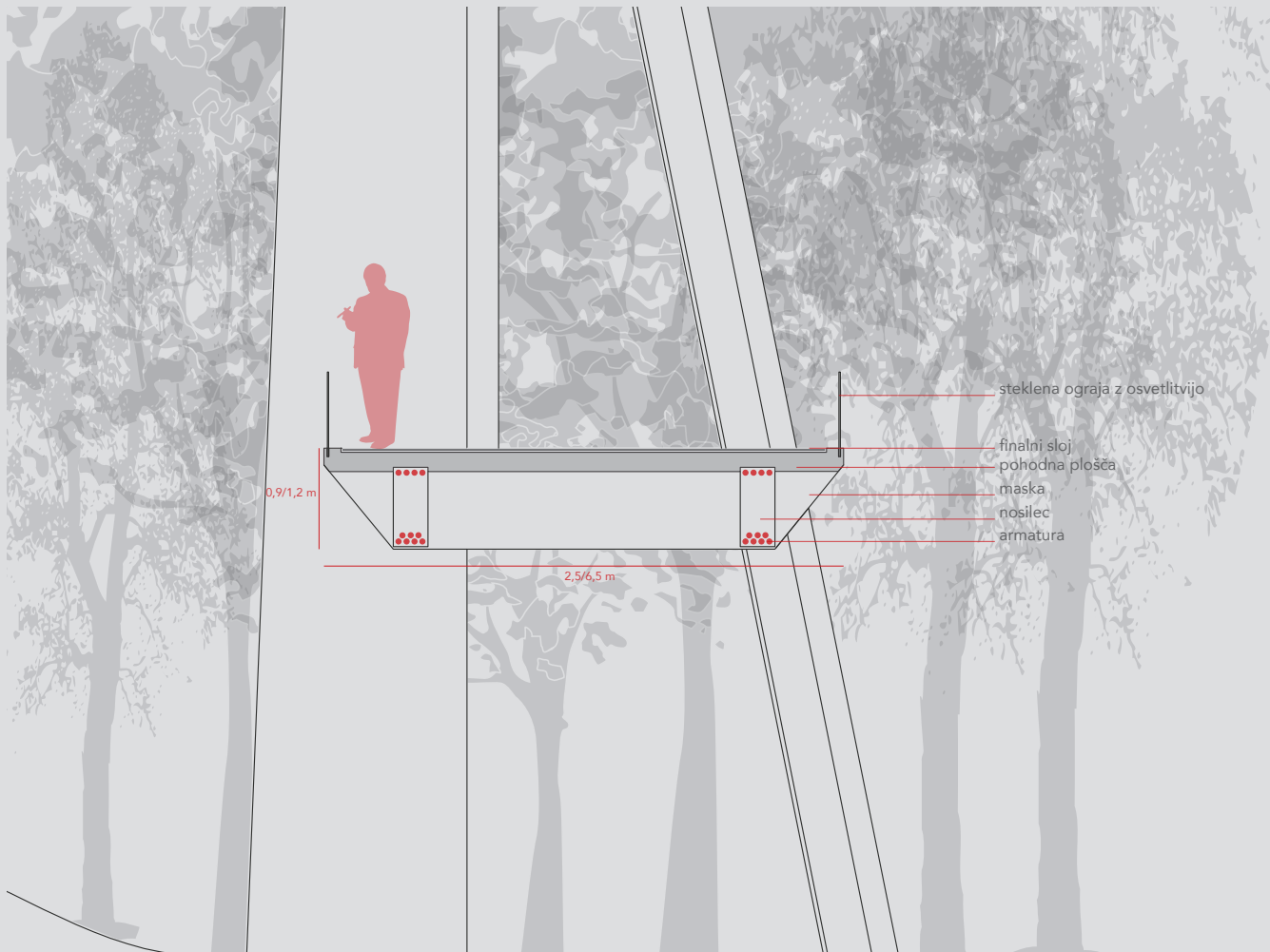
## POGLED



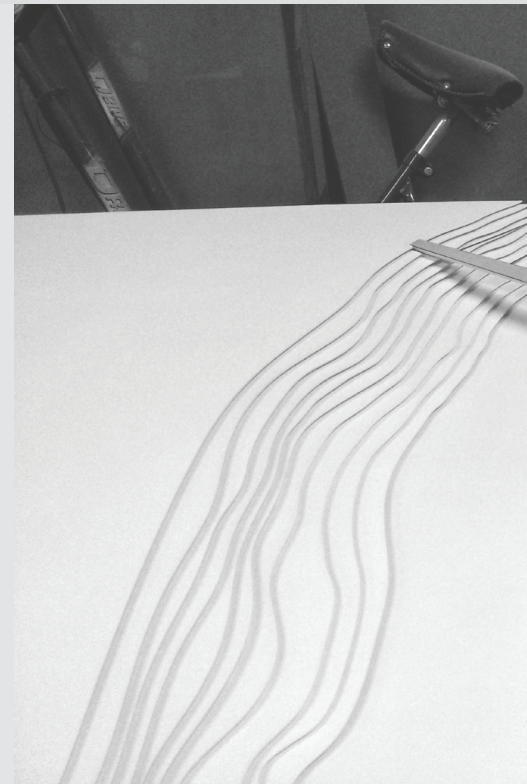
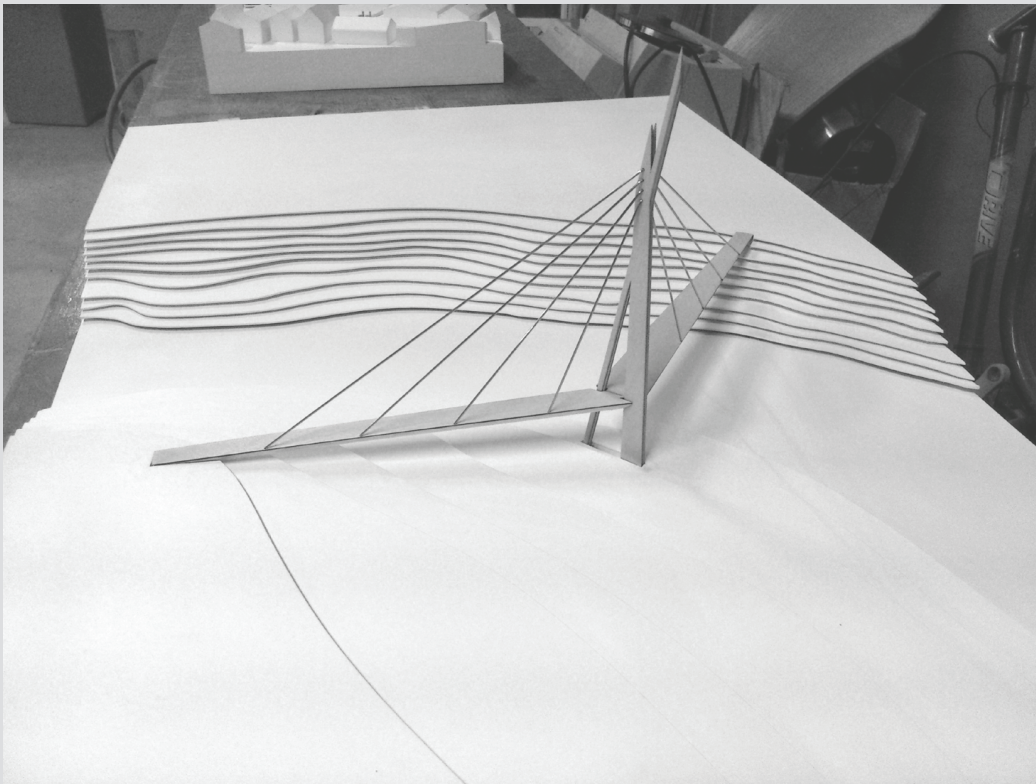
# PREREZ

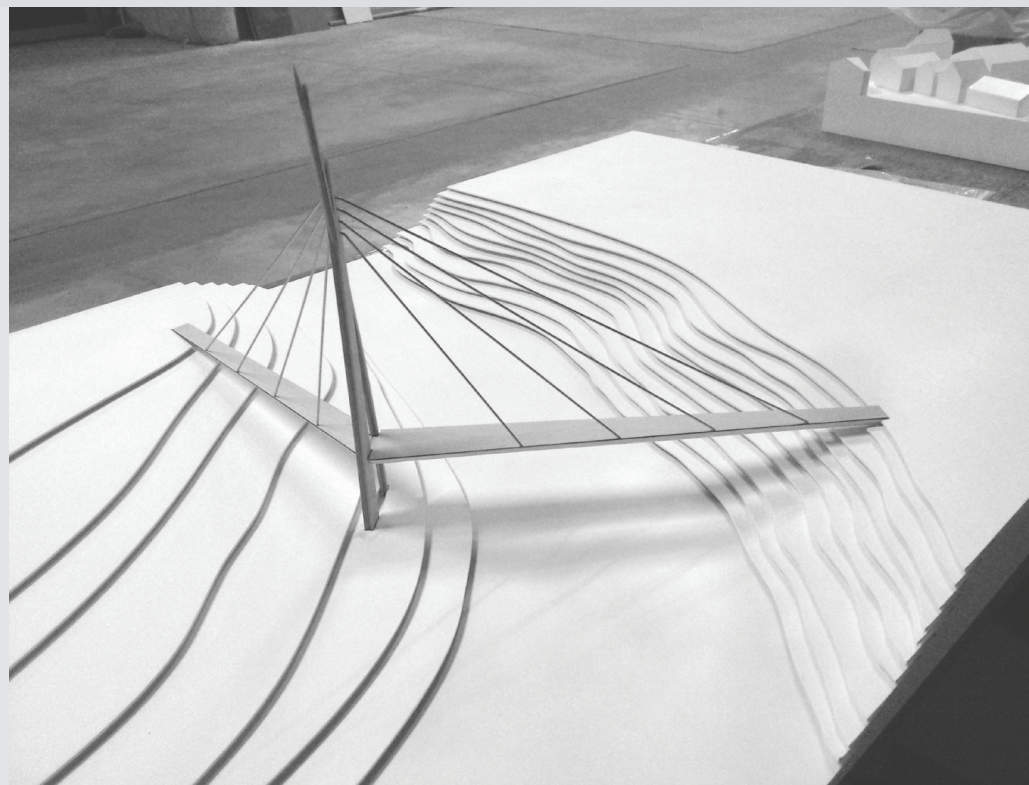
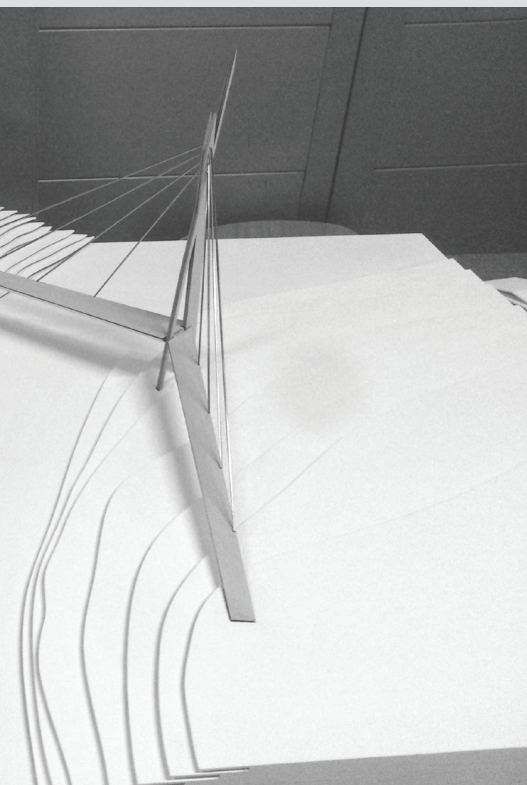


## DETAJL



MAKETA





# ŠTUDENT ROK BOŽIČ

KONCEPT





## PREREZ, TLOORIS, DETAJL

Temelji so zasnovani tako, da preprečujejo zdrs brvi po bregu. Na temelje se pripenjajo kabli, ki pa bi lahko zaradi prenizke lastne teže ob vetru začeli nihati, zato so zaliti z AB ploščo. Tako je brv dodatno ojačana, poleg tega pa se ji poveča lastna teža in togost. Na podoben način je bila leta 1998 zgrajena streha portugalskega paviljona za Expo.

pohodna površina  
kaljeno steklo  $d=30\text{mm}$

pohodna površina  
les  $10\times 3\times 200\text{cm}$

ograja  
nerjaveče jeklo  $\varnothing 30\text{mm}$

ograja  
pletena vrv jeklo  $\varnothing 40\text{mm}$

cev  
teflon  $\varnothing 50\text{mm}$

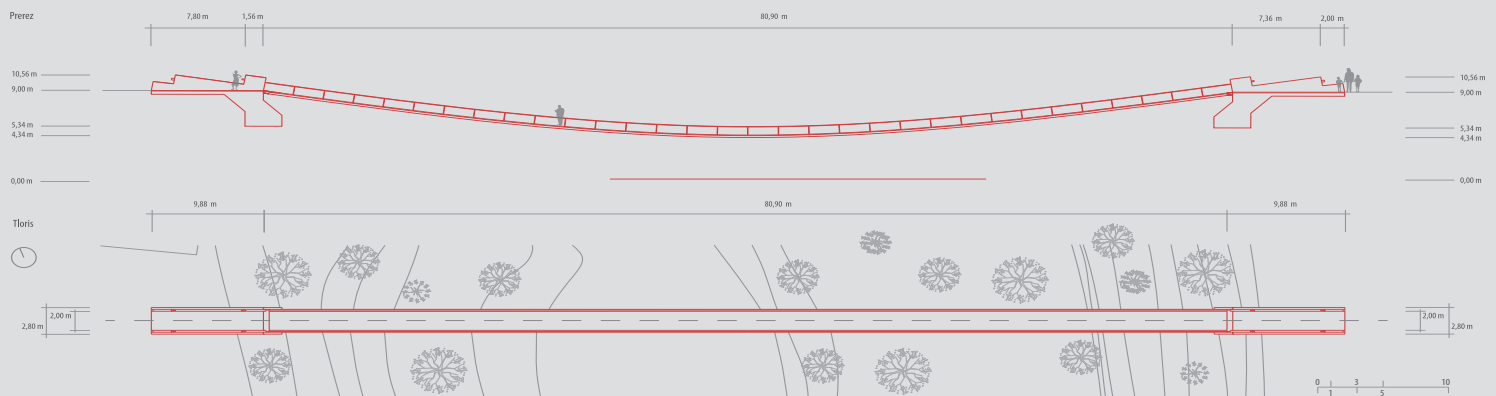
pletena vrv  
jeklo  $\varnothing 40\text{mm}$

podkonstrukcija  
les  $60\times 30\text{mm}$

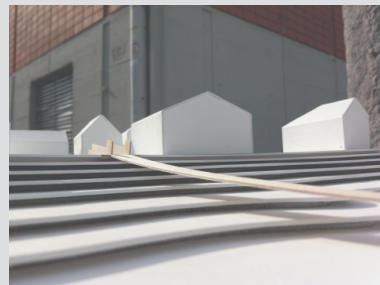
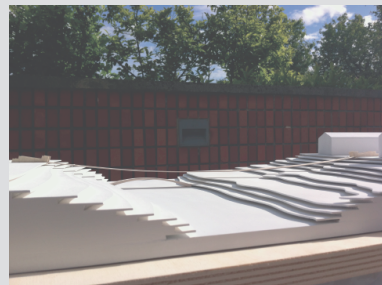
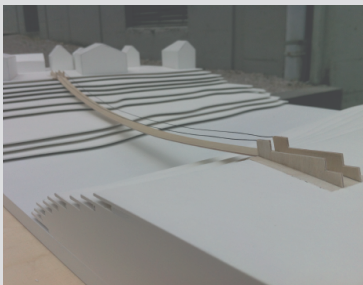
temelj - peta  
armiran beton

brv  
armiran beton

Detajl most - terei



POGLEDI, 3D



## SITUACIJA

### ANALIZA PROSTORA IN UMEMSTITEV BRVI

Staro mestno jedro v Črnomlju leži na okljuku reke Lahinje in predstavlja svojevrstno posebnost, hkrati pa se pojavlja problem prečkanja “kanjona” reke na nasprotni breg.

Poleg mostu, ki za osebni in tovorni promet na jugu mestnega jedra prečka Lahinjo, imajo Črnomaljci že eno obstoječo brv, ki pa jo je že načel zob časa, zato je sem se odločil, da na isti lokaciji postavim nov most. Ta se za razliko od starega začne že na nivoju mesta, konča pa se na zgornjem nivoju nasprotnega brega. S tem domačinom in tudi obiskovalcem prihranimo dolgo pot po stopnicah, obenem pa se še vedno spustimo tik nad reko in smo tako v polni meri obdani s pogledi na naravo.

Brv je zasnovana v enotni širini in poskuša biti čim manj vpadljiva. Zato ni podprta na noben steber, temveč je v krivulji obešena na štiri kable. Na vhod na most nas opozorijo temelji, ki opravljajo vlogo sidranja ter hkrati povezujejo kable, ki so obešeni na oba bregova reke.



# ŠTUDENT NEJC VAŠL

## ANALIZA PROSTORA IN UMESTITEV BRVI

Ozko grlo mesta odkrito ponuja možnosti izrabe, saj je nekakšno sedlo v pokrajini, ki ponuja poglede po kanjonu reke v vseh smereh.

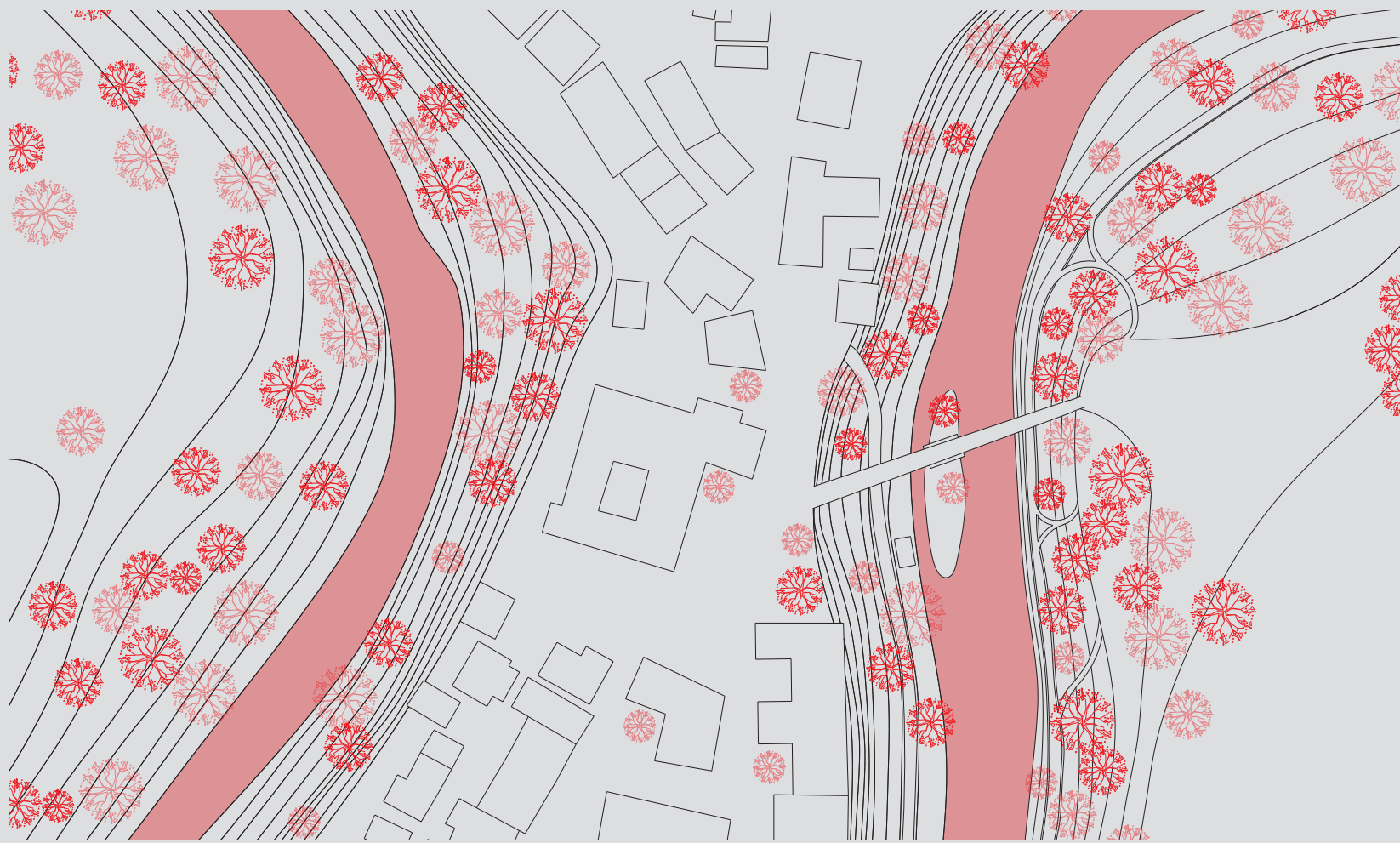
Prav tako je lokacija ob Črnomaljskem gradu, na Trgu svobode, je primerna primerna za kaj več kot le parkirišče, potencialno kvaliteten prostor se širi tudi preko ceste do manjšega parkirišča pred Okrajnim sodiščem. Ravno zaradi ceste, bi prostor moral biti oblikovan za sobivanje avtomobila, kolesarja ter pešca, t. i. shared space. Kljub temu bi prostor lahko živel kot mestna dnevna soba, kjer bi se odvijala različna kulturna dogajanja, morda tudi tržnica.

Brv, postavljena v razmerje z omenjenimi prostori, bi te prostore še povečevala. Pešec se tako ne bi zadrževal le v grajenem okolju, ampak bi izkušnjo tega lahko mešal z izkušnjo hoje preko reke, pogleda na brzice, sprehoda med drevesi.

Kasneje se pot, z dodatno brvjo, lahko podaljša proti zahodu, dolžina pešpoti pa se tako podaljša.

Brv je na zahodni strani široka 5 m, na vzhodni pa 3 m. Širši del brvi je tako del trga in ne le pot, ki teče iz njega.



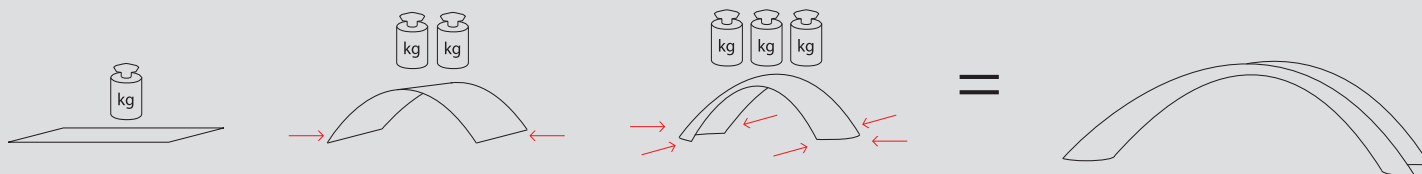


## RAZVOJ OBLIKE KONSTRUKCIJE/ MOSTU

Vzemimo kos papirja. Le položen čez dve podpori ne nosi veliko. Če list ukrivimo v eni ravnini tako, da nastane lok, nanj že lahko postavimo manjše breme. Če pa list ukrivimo še v drugi ravnini ter tako ustvarimo manjšo kupolo, bo ta nosil največ.

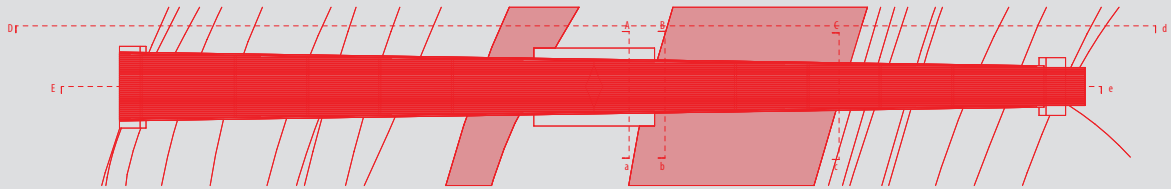
Ker tudi lupina, obrnjena navzven, nosi podobno breme ter kot taka daje možnost postavitve dodatne konstrukcije nanjo (pohodni del), se tako odločim za slednjo obliko.

Otok sredi mostu nudi možnost podpore na sredi brvi. Tako se dve lupini na otoku srečata in se opreta ena v drugo. Če temu rečemo primarna konstrukcija, ki je iz armiranega betona, nanjo položimo še sekundarno – pohodni del, ki je iz lepljenega lesa. Ta sledi obliki lupin ter tako ustvari pot, ki se dviga in spušča, daje možnost zaznavanja okolice iz različnih perspektiv. Da ohranimo vitkost celotne konstrukcije, je ograja kar se da nevidna – steklena.

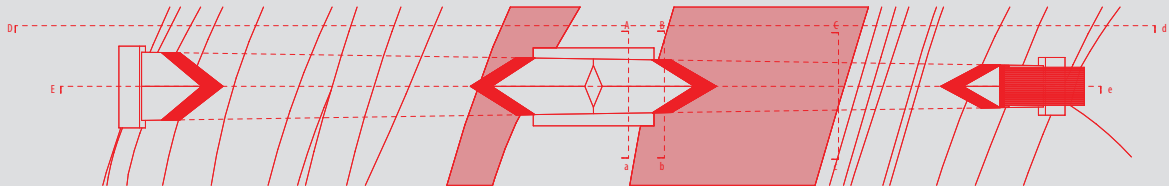


TLORIS

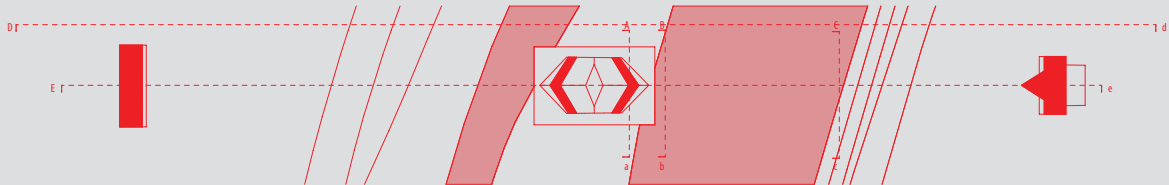
Tloris  
10 m



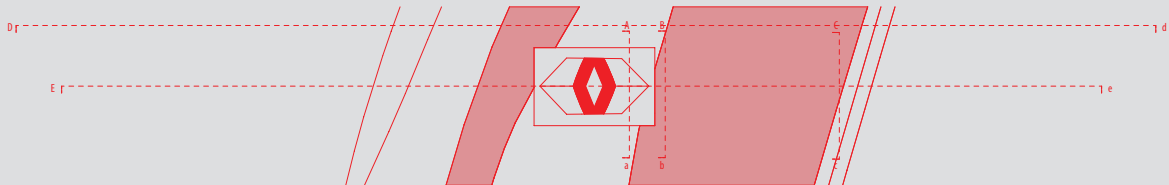
Tloris  
7,50 m



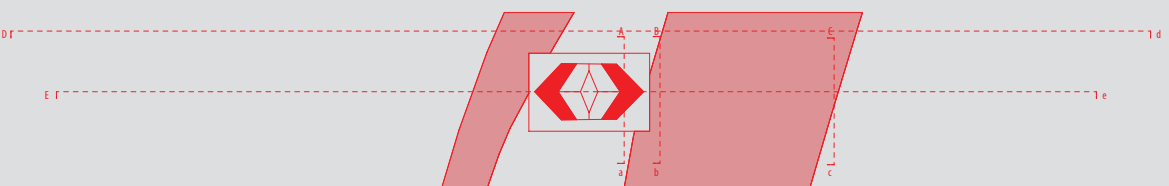
Tloris  
4,50 m



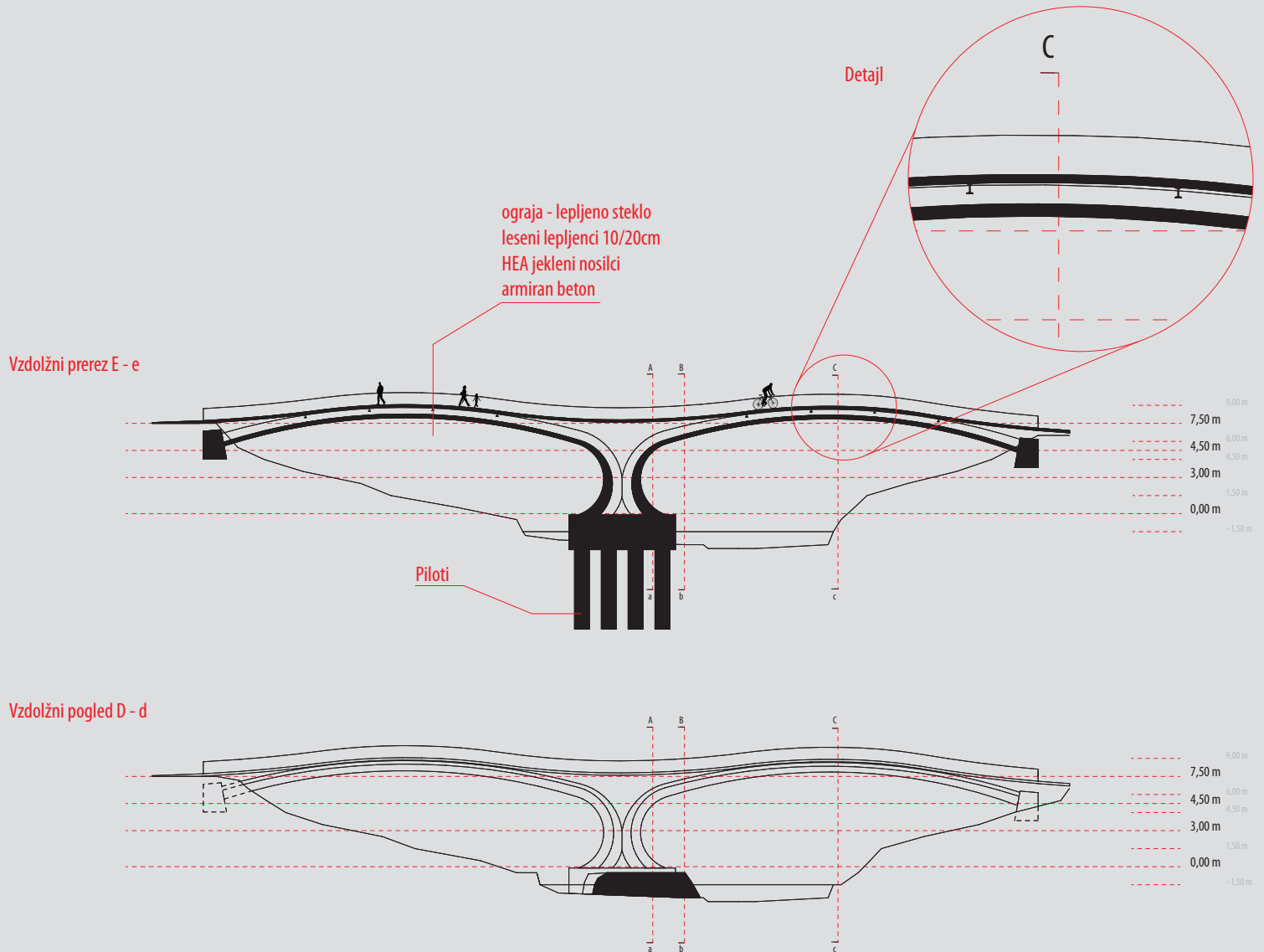
Tloris  
3,00 m



Tloris  
0,00 m

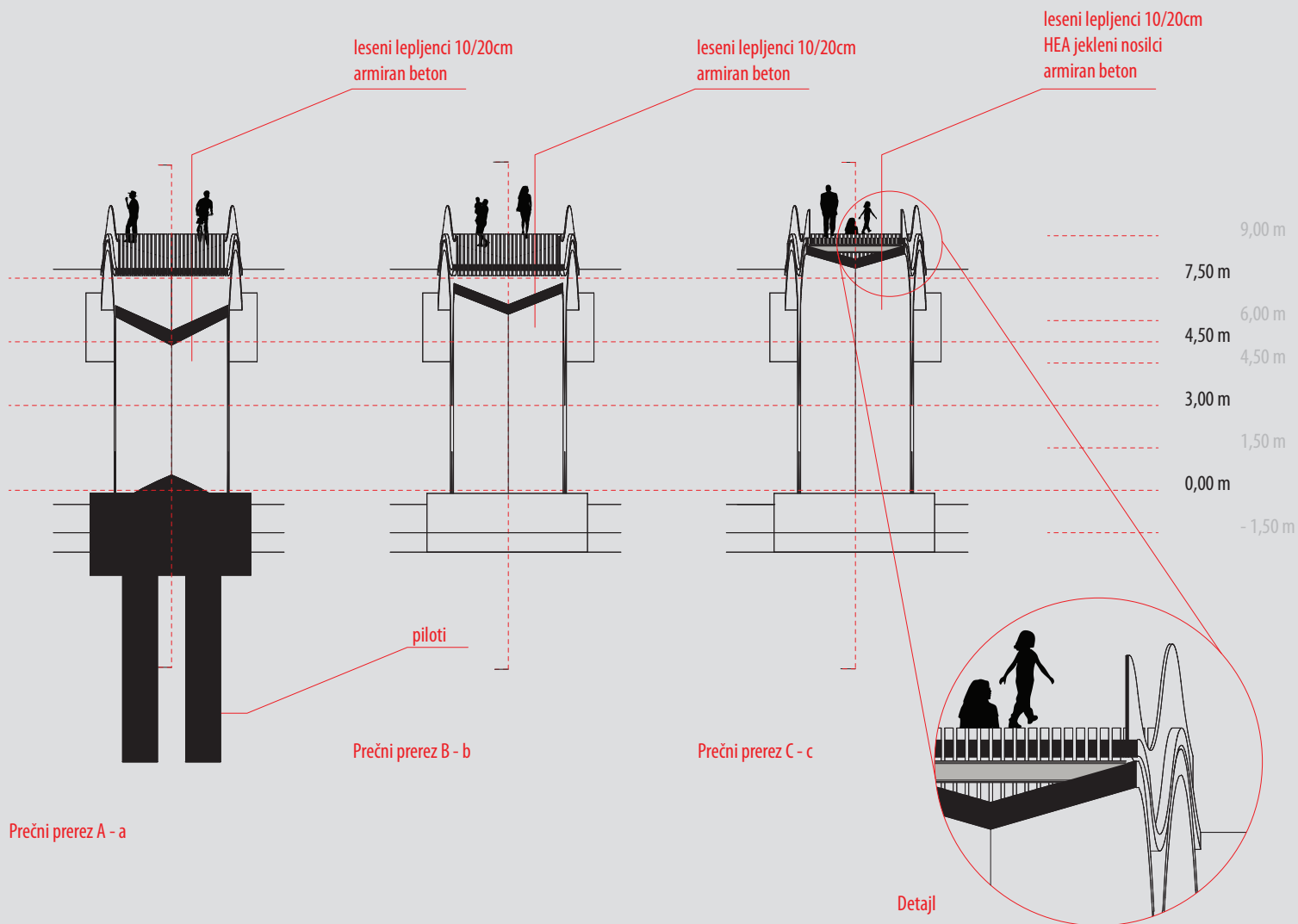


# VZDOLŽNI PREREZ





# PREČNI PREREZ



VIZUALIZACIJA



## VIZUALIZACIJA



# UREDITEV AJDOVEGA ZRNA

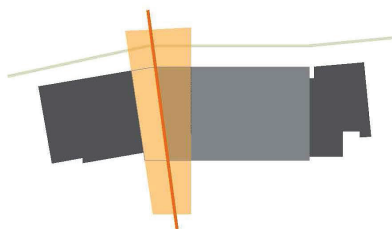


## 3.4 PRIMERI UREJANJA Z NOVIMI POSEGI V PROSTOR ČRNOMLJA

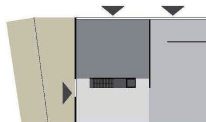
OBRAVNAVANA LOKACIJA



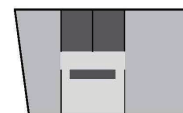
ANALIZA LOKACIJE Z ZASNOVO NOVEGA OBJEKA



TLORIS PRITLIČJA DNEVNI DEL



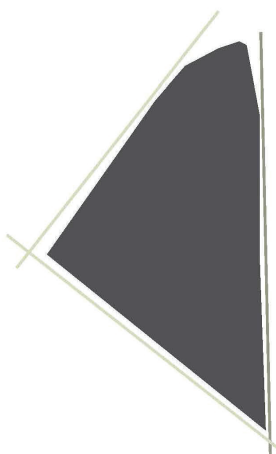
TLORIS NADSTROPJA SPALNI DEL



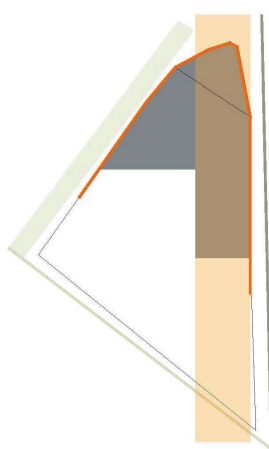
Koncept hostla je bil nadaljevati gradbeno linijo že obstoječih objektov- smer cesta (—), ter linijo že obstoječega objekta (—). Z odmikom novega objekta od že obstoječega, smo ustvarili ulico, ki je delno podhod (—). Prav tako je bilo pomembno zagotoviti zunanji prostor za druženje, saj le te ustvarjajo poglede na rečni kanal.

## KONCEPT MLADINSKI CENTER

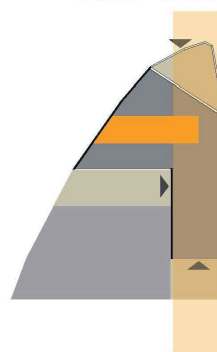
OBRAVNAVANA LOKACIJA



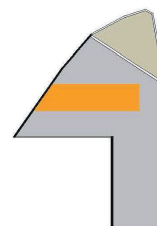
ANALIZA LOKACIJE Z ZASNOVO NOVEGA OBJEKA



TLORIS PRITLIČJA KAVARNA + TRŽNICA



TLORIS NADSTROPJA DELOVNI PROSTORI ZA MLADE



Mladinski center je zasnovan tako, da sledi obodu ajdovega zrna (—) in tako na novo oblikuje prostor. Objekt je prehoden, odprt in služi kot »ulica znotraj objekta« (—). Ker ceste obdajajo ajdovo zrno in novi objekt, je bilo potrebno urediti tudi cestne povezave; severna cesta se zaradi novega mostu razširi (—), zahodna cesta se uredi za pešce in kolesarje "prijazna- cona 30", prednost imajo pešci in kolesarji (—), ter ohranitev vzhodne ceste (—).



# TLORIS PRITLIČJA





## TLORIS NADSTROPJA



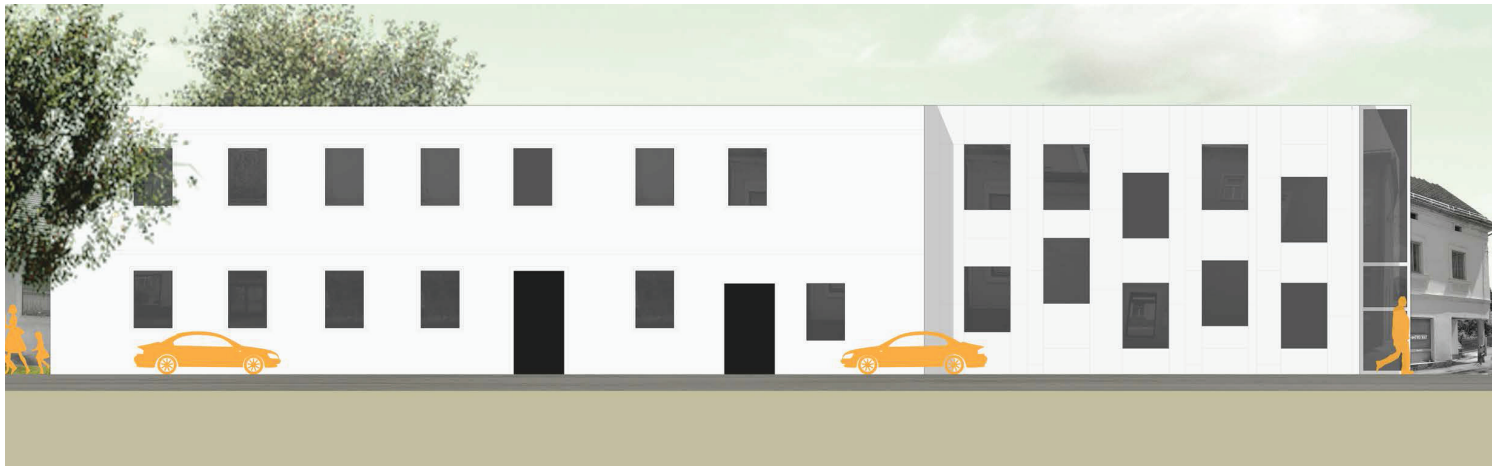
# TLORIS KLETI



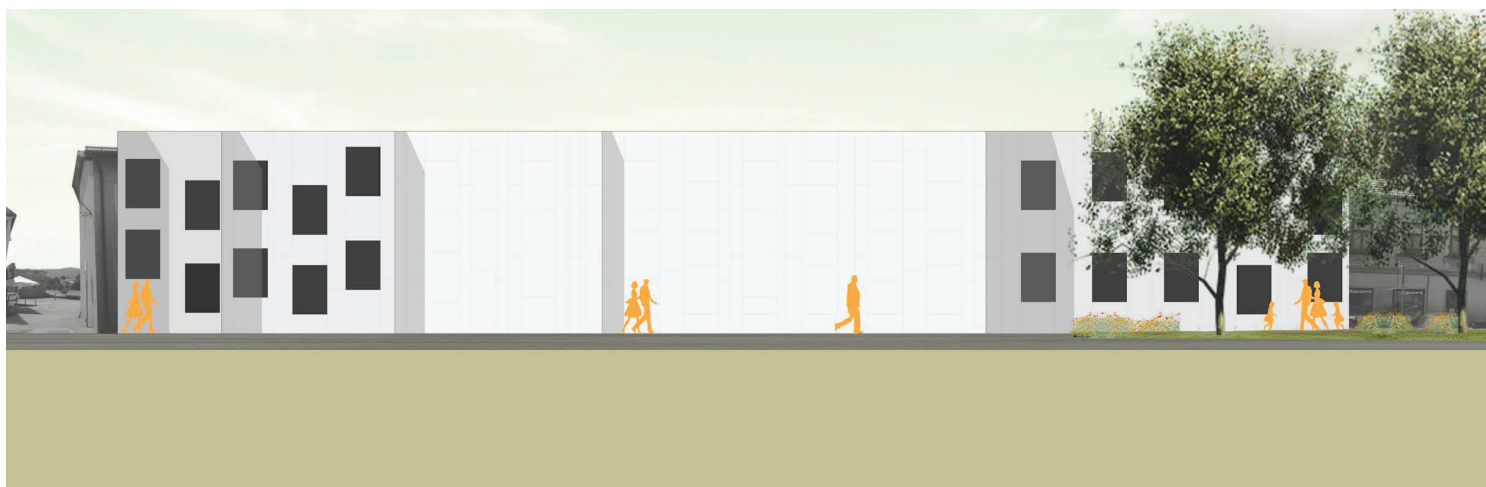
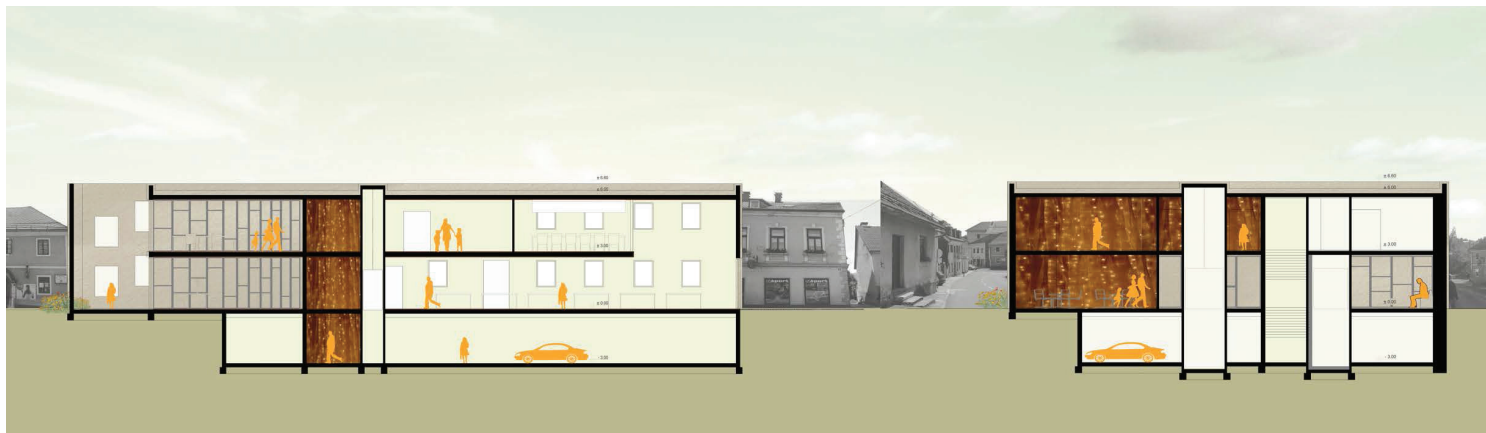
SEVERNA FASADA - POGLED NA TRŽNICO



ZAHODNA FASADA - STARI DEL + NOVI DEL



PREREZ



## VZHODNA FASADA

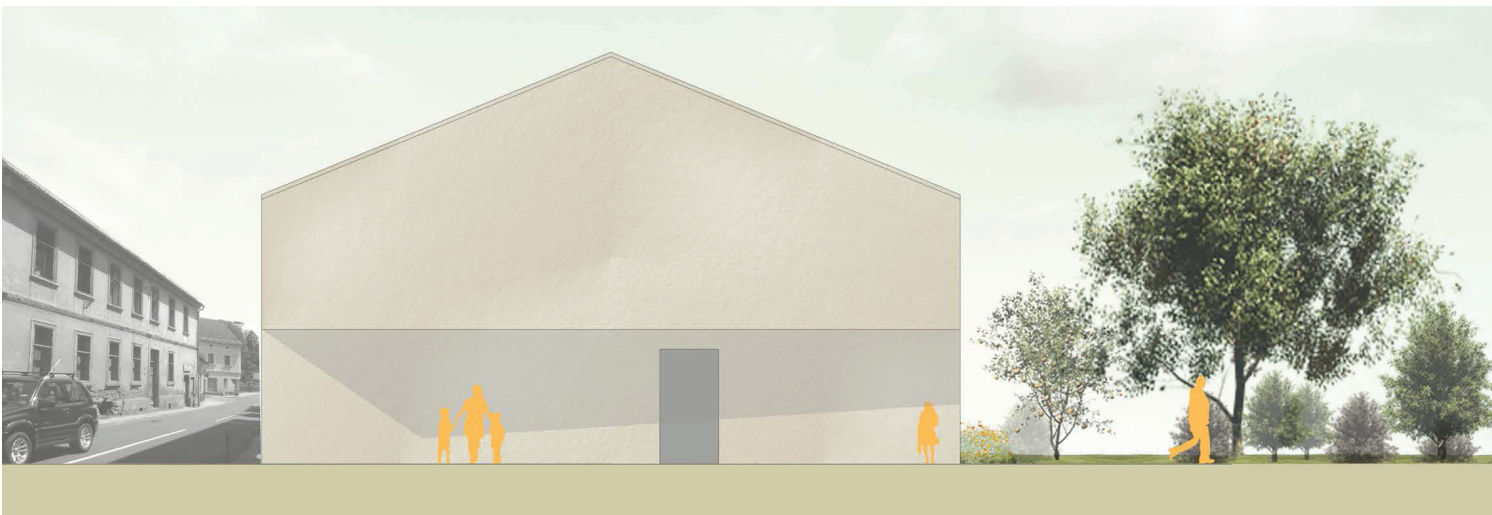
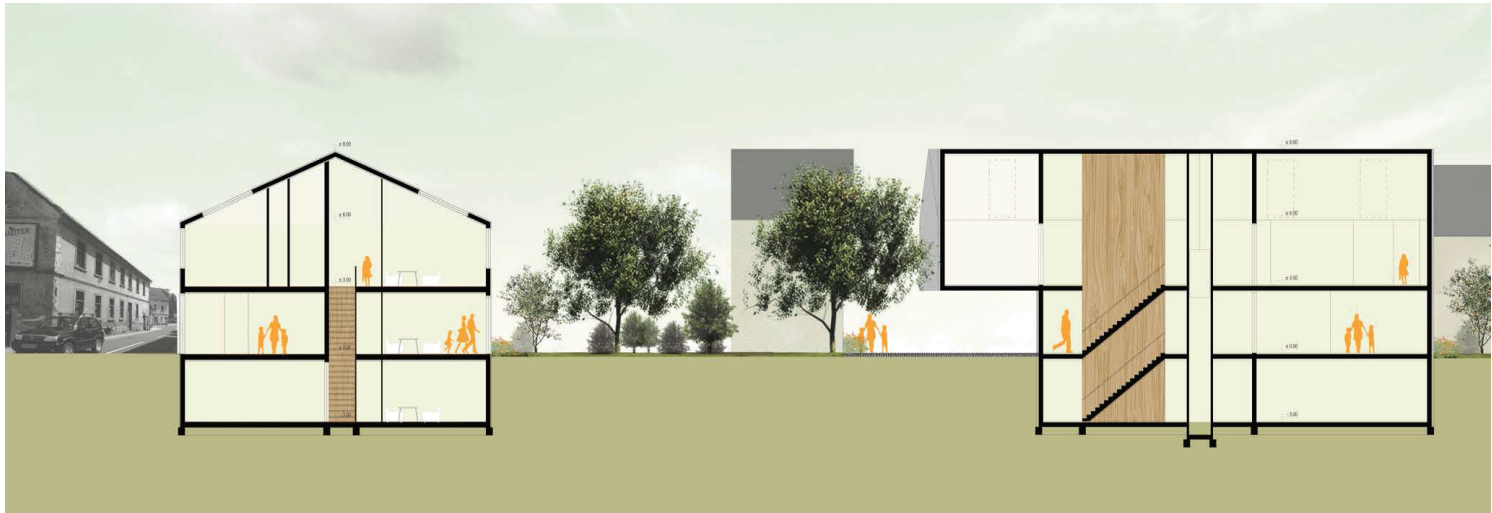


## ZAHODNA FASADA

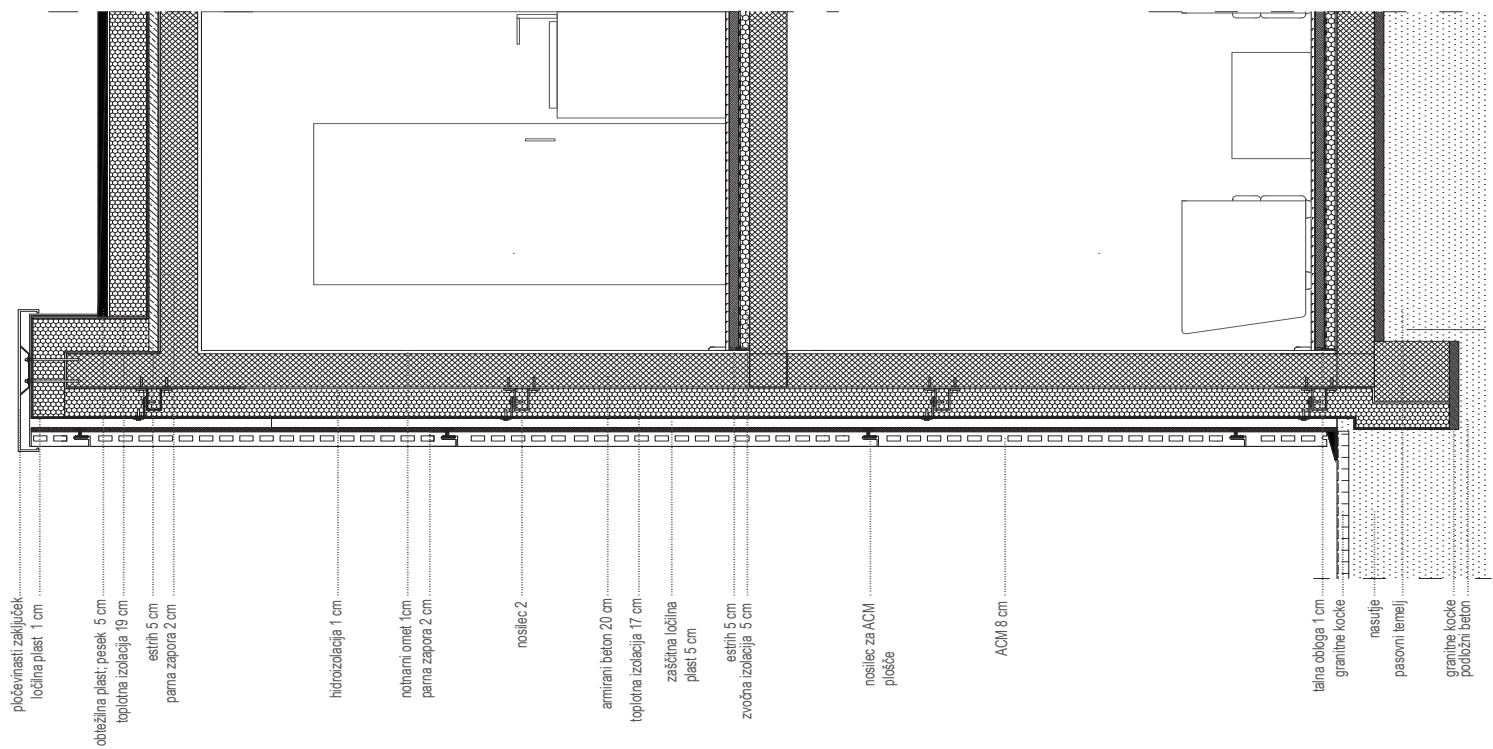




## PREREZ

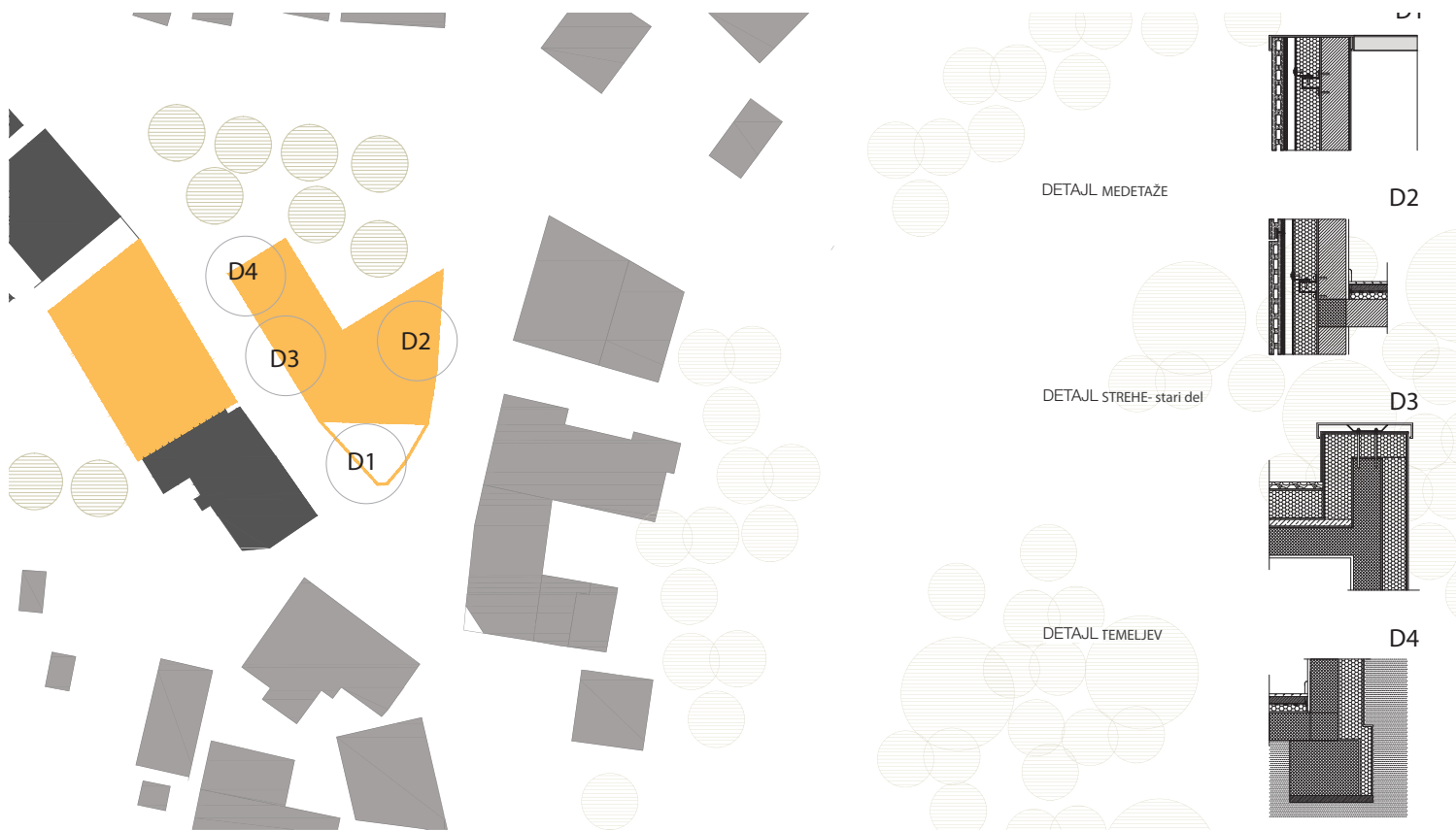


# FASADNI PAS





## DETAJLI



## VIZUALIZACIJA



## VIZUALIZACIJA





## SKLEPNE UGOTOVITVE

*prof.mag. Peter Gabrijelčič, doc.dr. Alenka Fikfak, Marija Prašin Kolbezen*

Z urbanistično-arhitekturno delavnico za območje urejanja mestnega jedra Črnomlja smo želeli prikazati več interpretacij prihodnjega prostorsko-programskega razvoja mestnega jedra Črnomlja, predvsem med dvema že izoblikovanima območjema Ajdovo zrno in Majer, ki pa imata popolnoma raznoliki razvojni vrednosti. Prepričani smo, da se bodo morali prebivalci Črnomlja soočiti z zapleteno ekonomsko in socialno situacijo, ki bo v prihodnje sledila predvsem strategiji krepitve mesta v okviru regionalnega sistema poselitve, v povezavi z jasno zastavljenimi vizijami razvoja tudi znotraj mestnega prostora. Realizacija predstavljenih možnosti razvoja, ki je bila opredeljena v tej delavnici in se predvsem nanaša na ustvarjanje novih povezav med mestnim jedrom in območjem Majer, je sledila naslednjim izzivom: kje naj bo izveden nov mostni objekt, kakšna naj bo njegova funkcionalno-prometna zasnova, katere so možnosti za urejanje območja vodotokov, ali naj bo mostni objekt na območju mestnega jedra samo eden, kakšen je odnos in vpliv teh povezav na območje Ajdovo zrno ... Vse to je lahko vodilo oz. začetek procesa nenehnega dogovarjanja med posameznimi akterji prostorskega razvoja, ki so usmerjeni v realizacijo strateških prostorskih ciljev mestnega jedra Črnomlja.

Pri obravnavi prostorskega razvoja mestnega jedra Črnomlja smo oblikovali različne scenarije, ki so odvisni od posameznih struktur in programske konceptualne usmeritve. V okviru zaključnih misli podajamo naslednje ugotovitve:

- mestno jedro Črnomlja naj se prestrukturira v sodoben doživljajski prostor, ki naj nadaljuje in dopolnjuje elemente dediščine kot prostorsko prepoznavne kakovostne vsebine,
- v mestnem jedru naj se predvidi revitalizacija infrastrukturnih povezav z vnosom novih elementov (mostni objekti, ureditve ob vodi, ureditve posameznih javnih ambientov ...), v smislu dopolnitve obstoječe strukture s fleksibilno vsebino in programom,
- za razvoj mestnega jedra in njegove okolice je zelo pomembna povezljivost med območji, kar se v prostoru kaže kot velika pomanjkljivost ločenosti med mestnim jedrom in območjem Majer. V zvezi s tem smo ugotavljali, da je povezava nujna in je glede na prostorske možnosti, z različnimi omejitvami, možnih več povezav oziroma na več lokacijah,



- nove infrastrukturne povezave naj sledijo zasnovi 3. razvojne osi v prostoru, ki bo radikalno vplivala na pretok prometa in preobrat v organizaciji grajenega prostora mesta,

- obrečni prostor danes nima vidne vloge v organizaciji javnega prostora mesta, hkrati pa tvori njegovo prepoznavno vlogo. V prihodnosti naj se mu nameni več pozornosti v obliki organizacije »plaže«, parka, igrišča, rekreacije, turizma ...,

- poseben namen urejanja v prostoru naj se nameni Ajdovemu zrnu, ki naj s svojo preobrazbo (z ohranjanjem edinstvene oblike in zasnove) sledi sodobnim arhitekturnim in urbanističnim trendom in naj v prostor vnaša oblikovno in programsko kakovost,

- mestno jedro bo doživelo sodobno preobrazbo v javnem prostoru tudi s prestrukturiranjem in spreminjanjem javnih prostorov v območjih, ki naj se z različnimi peš-kolesarskimi, rekreacijsko-turističnimi povezavami navezujejo nanj.

Razvojne potrebe mesta Črnomelj bodo v prihodnje

sledile tudi strategiji krepitev mestnega jedra, ohranjanja dediščine in razvoja takšnih dejavnosti, ki bodo v javni prostor mesta povrnile ritem življenja. Mestno jedro naj na ta način znova postane osnovni gradnik mesta in skupnosti, kot sodobna oblika socialne in družbene dimenzije bivanja. Mestu Črnomelj, in posebej mestnemu jedru, daje v tem kontekstu posebno vlogo obrečni prostor rek Lahinja in Dobljica. To je prostor, ki naj v prihodnosti postane povezovalni element, saj urbane transformacije degradiranih urbanih nabrežij predstavljajo nove možnosti ekonomskega in socialnega razvoja za mesta.

St. Paul  
1870

7/10

St. Paul  
1870

St. Paul  
1870

St. Paul  
1870

St. Paul  
1870







